

2230
Bal.

Lærdóms Bó

i

evangelískri = fríðilegum

Trúarbrögðum,

þanda

Unglingum.

Öll útgáfan á 24 h. veidu Ölsfars.

Landsbókun.

Videyjar Klaustr, 1834.

Prentuð á Forlag O. M. Stephensen,
Vice = Rússits = Sekretára í Íslands konungl. Landspítalinu
af Bólþingjara Selga Selgasyni.

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

A d v a r a n

til

R é n n e n d a n n a .

1) Sérhver meining, hvert heldur hún er í Lærdóms- og Ritningar-greinum, ellegar í at- hugafemdum og útskríngum greinanna, á nákvæm- lega og skilmerkilega að úthýðast fyrir barninu, að- ur enn það lærir nokkud af þeim utanad.

2) Törnæmir, sem hverki hafa efni né tíma til að læra meira, þurfa ekki nema að vita vel hjálpar Lærdóms- og Ritningar-greinarnar, sem þar standa prentadar hjá.

3) Rénnendurnir ega að láta börnin leita að þeim greinum í Biblíunni, sem til er víðad, en

(1*)

þó ekki eru prentaðar. Þar, sem mörg börn eru,
ega þeir að láta þau lesa þær til skiptis og með
stuttum spurningum úti, koma þeim í skilning
um meininguna.

4) Sérhver Lærdómsgrein í bókinni er svo
skiljanlega samantekin og Attribis-ordin að:
greind, að hægt er hverjum einum að spyrja
úti þeim: Þessvegna gjerdist engin þörf að
prenta spurningarnar, einum þar raunin er ó-
hýgnast, að oft og tíðum hafa bði. Kennendur
og Lærendur minna þeinkti úti sannleikanni þegna
spurninganna.

S á l t t i
L ú t h e r s
K a t e f i s m u s.

P e t t a e r u
T i u L a g a-B o d o r d G u d s.

F y r s t a B o d o r d.

Eg er Drottinn Gud þinn, þú skalt ekki
hafa annarlega Gudi fyrir mér.

Þvab er það?

Það er: vér egum yfir alla hluti fram, Gud
ad óttast, hann ad elska og á hann einn ad trúa.

A n n a d B o d o r d.

Þú skalt ekki leggja nafn Drottins Guds
þíns vid hégóma, því Drottinn mun ekki
halda þann saklausann, sem brúkar hans
nafn hégómlega.

Það er það?

Það er: vér egum að óttast og elska Gud. Engum egum vér illt að biðja í hans nafni, eðki sverja við það né fjölkíngi fremja, eðki hlíga né svíkja; heldur egum vér Guds nafn að áfalla í öllum vorum nandspynjam, það að tilbíðja, lefa það og því þackit gjöra.

Þriðja Bodoð.

Minnstu að helga hvíldardaginn Drottins Guds þíns.

Það er það?

Það er: vér egum að óttast og elska Gud. Að vér eðki fyrirlitum prédikunina né hans orð; heldur egum vér það heilagt að halda, gjarnan heyra það og læra.

Fjórða Bodoð.

Geidra skaltú födur þinn og móður, svo þér vel vegni og þú verðir línglífur á jörðunni.

Það er það?

Það er: vér egum að óttast og elska Gud. Að vér eðki fyrirlitum vora foreldra, né þá, sem yfir oss eru bodoðir, eðki þá til reiði reitum; heldur þá í heidri höfum, þjófum þeim og hlýðum ír séum, elskum þá og vörðing reitum.

Fimta Bodord.

Þú skalt ekki mann deyða.

Þvab er það?

Það er: vér egum að óttast og elska Gud. Ad vér ekki meidum hold vors nálinga, eða gjörum honum meita í neckru; heldur egum vér honum að bjarga og viðhjálpa í öllum hans lífs nauðsynjum.

Siotta Bodord.

Þú skalt ekki hórdóm drýgja.

Þvab er það?

Það er: vér egum að óttast og elska Gud. Ad vér lífum hreinserduglega bæði í ordum og verfum, og að hverr einn elski og í heidri hafi sína eitra persónu.

Sjounda Bodord.

Þú skalt ekki stela.

Þvab er það?

Það er: vér egum að óttast og elska Gud. Ad vér ekki grípum góð eða peninga vors nálinga, eða með seissum kaupvri eða undirhyggju undir oss drögum; heldur egum vér honum að hjálpa, svo hans góð og uppheldi ávartist og varðveitist.

Áttunda Boddord.

Þú skalt ekki bera falskann vitnisburð á móti þínum náninga.

Swad er það?

Það er: vér egum að óttast og elska Gud. Ad vér ekki ránglega ljúgum nokkru á vörn náninga, ekki svikjum, baktolum eða ófrægjum hann í nokkru; heldur egum vér hann að affaka, allt gott um hann að tala og sara. alla hluti til betra vegar.

Niunda Boddord.

Þú skalt ekki gírnast hús náninga þíns.

Swad er það?

Það er: vér egum að óttast og elska Gud. Ad vér ekki með flærd fundum eptir arfi eður fasteigu vors náninga, eður undir ósá drögum með yfirvarpi lága og réttinda; heldur egum vér þar til að hjálpa og styrkja, að hann hafi sitt allt óskaddað.

Tíunda Boddord.

Þú skalt ekki gírnast qvinnu náninga þíns, ekki þjón né þjónustugvinnu, ekki upa né afna og ekkert það hans er.

Swad er það?

Það er: vér egum að óttast og elska Gud. Ad vér ekki burt-tolum eða lofum frá vorum

náðinga hans eiga: qvinna, þjónustufólk eða qvíkfé; heldur egum vér að áminna og ráðleggja, að hvert og einn sé samt og ástundi að þjóna. Það honum skyldugt er.

! Hvað segir Gud um þessi Bódord?

Gann segir svo í 2 Mós. b. 20, 5. 6. Eg er Drottinn þinn Gud, eg er vandlátur Gud, sem læt straff fyrir fedranna ránglæti koma fram á börnunum í þridja og fjórda lið, það er að segja á þeim, sem mig hata; eg er líka sá, sem auðsýni miskunsemi í þusund liðu á þeim, sem mig elska og við þá, sem varda veita mín bódord.

Hvað er það?

Það er: Gud hótar þeim öllum þínu, sem afsykja þessum hans Bódordum; því egum vér að óttast og hræðast hans straff, og ekkert að gjöra ámóti hans Bódordum; en þeim öllum, sem þessi hans Bódord halda, lofar hann sinni náð, miskun og öllum góðum hlutum; Þar fyrir egum vér Gud að elska, trúa honum og treysta og eptir hans Bódordum gjarnan að gjöra.

Trúar-játningin.

Fyrsta Grein.

Um Skopuina.

Eg trúi á einn Gud, Födur almáttugann, Skapara himins og jarðar.

Þvad er það?

Það er: eg trúi að Gud hafi skapað mig, ásamt öllum öðrum sképnum, og að hann hafi gífur mig önd og líkama, augu, eyru og alla limi, þar með skyn og skilningarvit, og að hann öllu þessu enn þá við mælt heldur. Þér til veitir hann mér og fyrirþer nóglega, og daglega gífur hann mér klæði og skjóði, mat og dryg, hús og heimili, födur og móður, afur og qvifé og allt það, sem gott er, með öllu því eg með þarf til þessa lífs uppheldis. Hann verndar mig og vörðveitir frá öllum skada og háða og öllum illum hlutum. Allt þetta gott veitir hann mér af sinni einstærri, födurlegri, gudlegri göðgærd og miskun, án allrar munnar verðskuldunar. Þérir þvad allt eg á honum þakir að gjöra, honum þjóna og hlýðinn að vera. Þetta eru vissuleg sannindi!

Þ u n n u r G r e i n.

Um Endurlausnina.

Eg trúi á Jesúm Kríft Son hans ein-
gétinn Drottinn vorn, hvert ed gétinn
var af heilögum Anda, fæddur af Maríu
meyu, pindur undir Pontsís Pílató, Frofs-
festur, deyddur og grafinn; nidursté hann
til helvítis, en á þriðja deigi reis hann
upp frá dædum, uppsté hann til himna,
situr nú til Guds Fæðurs almáttugs hægrí
handar, og þáðan mun hann koma að
dæma lífendur og dæda.

Þvæð er þæð?

Þæð er: eg trúi að Jæfús Kríftur sé sannur
Gud. af Fæðurinnun gétinn fætr allar aldir, líka
sannur maður, fæddur af Maríu meyu; að hann
sé minn Drottinn, sem mig glæðaðann og fyrir-
dæmðann mann hæfir afrekað, endurleyst og frels-
að frá øllum syndum, dæmðum og djæfulsins
valði, ecki með gulli eða silfri, heldur með sínu
heilaga, dýrmæta blóði og sínni saklausu þínu
og dæda, svo að eg sé hans eiginleg eign, lífi
undir hans valði í hans ríki, honum þjóni í
eillífu réttlæti, meinnleysi og sálshjálp, líka sem
hann er sjálfur af dæmðum uppreisinn, lífi og
ríki að eillífu. Þetta eru víssuleg sannindi!

Þ r i d j a Ö r e t n.

— 11 m Ö e l g u n n a .

Eg trúi á heilaganu Andu og að sé ein,
heilög, almennileg, Kristileg Kirkja, sem er
sannmeyti heilagra, fyrirgefning syndanna,
holdsins upprisa og — eptir þetta líf — ei-
líft líf.

Þvaf er þvaf?

Þvaf er: eg trúi að eg geti eðli af hjálfs míns
eginn frapti eða hjálningi trúaf á Jesúm Krist
mínn Drottinn eða til hans komist; heldur hefir
hellagur Andi mig, með gudsþjallanna kénningu,
kallaf og upphjst með sínum ástgjöfum, helgaf
mig og viðhaldid í rétti trú; líka sem hann alla
aðra kristna menn á jörðu, kallar, samansafnar,
upphjst, helgar og í rétti trú á Jesúm Krist
varðveitir; í hværi kristilegri kirkju hann náðar
samlega fyrirgefur mér og öllum trúndum daglega
allar synðir, og á eðta degi-mun hann uppvefja
mig og alla menn af dauða og gæfa mér með öll-
um rétti trúndum fyrir Jesúm Krist, eilíft líf og
sáluhjálp. Þetta eru víssuleg sannindi!

Drottinleg Bæn.

Fadir vor, þú, sem ert á himnum!

Swad er það?

Það er: Gud vill hér með tilleida oss og locka að vér trúna flulum, að hann sé vor réttilegur Fadir og vér hans sannarleg börn, svo vér þess heldur með fullu trúnaðar trausti megum hann biðja, eins og góð börn biðja sinn elskulega ann fædur.

Fyrsta Bæn.

Helgisti þitt nafn.

Swad er það?

Það er: Guds nafn er sannarlega í sjálfu sér heilagt, þó vér biðjum ekki; en vér biðjum í þessari bæn, að það einnig helgisti hér með oss.

Þværnig fædur það?

Þegar Guds ord kénnaft réttilega og hreinalega og vér eptir því lífum heilaglega, eins og Guds börnum hæfir; þar til hjálpi oss vor elskulegi Fadir á himnum! en hvort, sem þórnvæfi kénnaft eða líft, enn Guds ord býður, fá vanhelgar Guds nafn á medal vor; þar frá varðveiti oss vor elskulegi himneski Fadir!

Ömur Bæn.

Tilfömi þitt rífi.

Goð er það?

Það er: Guds rífi kómur að sennu á þessum ári þannat af sjálfu sér til; en vér biðjum í þessari bæn, að það einnig komi til vor.

Hvernig flódur það?

Þegar Gud gefur oss sína heilaga Ánda, sá oss veitir þá náð, að vér trúum hans heilaga orði, lífum heilaglega, hér stundlega, en annars heims eilíflega.

Þriðja Bæn.

Verði þinn vilji, svo á jörðu, sem á himni.

Goð er það?

Það er: Guds góður og náðugur vilji verður á himnum, þó vér biðjum ekki; en vér biðjum í þessari bæn, að hans vilji verði hér á meðal vor.

Hvernig flódur það?

Þegar Gud ónýtir og hindrar öll ill ráð og vonðann vilja þeirra, sem þó valda, að Guds nafn vanhælgast og hans ríki náir ekki til vor að koma, sem eru: djöfullian, heimurinn og vor holdlegur vilji; heldur styrkir hann oss og stöðuga gíörir í sínum orðum og í trúinni, — alle til vortar æfiloka; þetta er hans misfrúmsamur og góður vilji.

Fjórða Bæn.

Gef ofs í dag vort daglegt braud.

Þvad er það?

Þad er: Gud gefur ad sonnu daglegt braud, þafuvel vendum monnum, þó vér bidjum ekki; en vér bidjum í þessari bæn, ad hann láti ofs vort daglegt braud vidurfénna og með þaflæti til vor medtaka.

Þvad kallast daglegt braud.

Þad kallast allt það, sem naudsýnlegt er til þessa lífs bjargar, sem er: matur og dryckur, flæði og stjæði, hús og heimili, tædur og engjar, kvikfénaður, góð og peningar, góð ekta: persóna, hlýðin börn, byggt þjónusta: fólk, trúir og fróm: ir yfirmenn, góð almúgans stjórn, hagstæð ved: urátt, friður, heilbrigði, siðsemi, heidur, góðir vin: ir, trúfastir nágrannar og allt annad þessu líft.

Fimta Bæn.

Syrirgef ofs vorar skuldir, svo sem vér og syrirgefum vorum skuldunautum.

Þvad er það?

Þad er: vér bidjum í þessari bæn, ad Guðir vor himnessur vilji ekki álíta vorar syndir, svo hann, fyrri þeirra skuld, vilji ekki veita ofs vora bæn — Því vér erum allra þeirra hluta ómaklegir, sem vér hann umbidjum og höfum það ekki verðskuldad —

heldur að hann vilji oss það allt gefa af sinni
eiginlegu náð; því daglega syndgæmi vér og verð;
skulum ekki annað einn straff; svo viljum vér og
einung þar á móti fyrirgefa af hjarta þeim, sem oss
á móti brjóta, og gjöra þeim gott, sem við oss
mieggjöra.

Sjötta Bæn.

Eigi leid þú oss í freistni.

Það er það?

Það er: Gud freistar að sögu einskis manns;
en vér biðjum í þessari bæn, að hann vilji vernda
oss og varðveita frá andskotans, heimslins og
holdslins vélum, svo vér hröpum ekki fyrir þeirra
tilteygslugu í vantrú, óvæntingu eður aðrar stór-
syndir og lesti; og þó vér freistunast af öllu þessu,
þá láti hann oss um síðir yfirvinna og sigrinum
halda.

Sjounda Bæn.

Geldur frelsa oss frá illu.

Það er það?

Það er: hér biðjum vér alls í einu í þessari
bæn, að Þadir vor hlímskætur frelsi oss frá öllu
illu til lífs og sálar, farsældar og heidurs; en að
síðustu, þegar vor dauðastund er komin, gefi
hann oss góðann afság og taki oss misfunsam-

lega til sín, úr þessum eyndadal inn í himnaríki.
A m e n.

Það er það?

Það er: að eg skal vera fullviss, að þessar
rerar bænir séu vorum himneska Fædur þaknæmis-
legar eg af honum heyrðar; því hann hefir,
sjálfur skipað, að vér skyldum með þessum hætti
biddja og hefir lofað að hann vilji oss bænheyra.
A m e n! A m e n! Það er: já, sannarlega,
það skal svo vera.

Skirnar Sakramentid.

1. Hvað er Skirn?

Skirnin er ekki einsamalt vatn, heldur er
hún það vatn, sem saman er reitt og bund-
id með Guds bodordi og með Guds orði
samteingt

2. Hvert er það Guds orð?

Það vor Gerra Jesús Krístur sagði hjá
Mattæusi í 28da Kap.: Farid og gjörð
allslags þjódur að mínum Lærisveinum og
skirid þær til nafns Fædurs og Sonar og
heilags Anda.

3. Hvar útvægar Skírmin ofis og veitir?

Hinn útvægar ofis og veitir fyrirgefningu syndanna, frelsar ofis frá dæðanum og djöflinum og gefur þeim öllum ellifa sálshjálp, sem trúa því, er Guds orð og styrkheit losa.

4. Hver eru þau Guds orð og styrkheit?

Þau vor Herri Jesús Kristur segir hjá Markúsi í 16da Kap.: Hvert sem trúir og verður skírdur, sá mun hólpinn verða, en hverr, sem ekki trúir, sá mun fordæmaast.

5. Hvernig sár vatnið verkab svo veg-

lega hluti?

Vatnið má aldrei stífs orka, heldur veitir það Guds orð — hvert að er í og með vatninu — og trúin, hver að stífum Guds orðum í vatninu trúir; því fyrir utan Guds orð er vatnið einsangalt vatn en eingin Skírni; en þegar Guds orð samlagast vatninu, þá er það stíen. Það er náðarfullt líffræs vatn og endurgétningar lang í helögum Anda, eins og Páll P. stuli segir í sendibréfinu til Titusar í 3ja Kap.

Eptir sinni miskunsemi hefir Gud ofis hólpna gjört; með endurgétningar langinni og endurnýtinginni, sem skéður af helögum Anda, hverjum hann hefir nóg

lega úthólt yfir oss fyrir Jesúm Krist
vörn Laufnara, svo vér, réttlættir fyrir hans
nád, yrðum erfingjar eilífs lífs eptir von-
iuni. — Þessi orð eru sönn og trúanleg. —

6. Hvað mekkir þvillt vams skín?

Hinn merkir það: að sá hinn gamli Adam
í oss, á daglega að drefjast og deyðast fyrir ydr-
ni og yfirbót, með öllum syndum og vöndum
girndum, og síðan daglega framfema og upp-
áptur vísa nýr maður sá, er lífa skal í réttlæti
og heilagleika fyrir Gudi æfulega.

7. Hvar stendur það þrisfad?

Páll Pestuli segir í Sendibréfinu til Róm-
verja 6ta Kap.: Svo erum vér með
Kristi greftraddir í skírninni til dandaps,
að lífa sem Kristur er uppvakinn frá
dandum fyrir dýrd Fæðursins, svo egum
vér að ganga í nýu líferni.

Altaris Saframentid.

1. Hvað er Saframent Altarisins?

Altaris Saframentid er sannarlegt hold og blóð Drottins vors Jesú Krists, undir braudi og víni, af hálsunum Jesú Krísti innsett, oss krístinum mannum ad eta og drecka.

2. Hvar stendur það skrifab?

Þvo skrifu Þeir heilögu Gudspjallamennt, Mattæus, Markús, Lúkas og Póskulinn Pál.

Vor Zerra Jesús Krístur, á Þeirri nóttu, sem hann svífinn var, tók hann braudid, gjörði þackir og brant það og gaf sínum Lærisveinum og sagði, takid og etid, það er minn líkami, sem fyrir yður verður gefinn. Gjörid það í mína minningu!

Somuleidis eptir Ovsldmáltidina, tók hann Faleikinn gjörði þackir, gaf þeim hann og sagði: drekdid allir hér af, þetta er Faleikur ens nýa Testamentis í mínu blóði, sem fyrir yður úthellist til fyrirgefningar

syndanna. Gjörð þetta, svo opt, sem þér þad dæðid, í mína minningu?

3. Hvað heðar oss með þrúlitum hætti
ad eta og dættá hér af?

Þad, sjóna mér þau, vörð, sem hér standa:
fyrir yður gæst og úthellist til fyrirgef-
ningar syndanna; þúf oss veitist fyrir þessi
ord, í Sakramentinu, syndanna fyrirgefning,
eillist líf og sálshjálp, þúf hvor syndanna fyrir-
gefning er, þar er einnig lífid og sálshjálpin.

4. Hverrig fær líkamleg berging verkar
svo milla hluti?

Berging brauds og víns verkar þad í engann
máta, heldur ordin, sem hér standa: fyrir y-
ður gæst og úthellist til fyrirgefningar synd-
anna; hver ord ad eru hjá líkamlegri berg-
ingu svo sem hófublycki í þessu Sakramenti.
Hverr, sem þessum ordum trúir, hann eðlast
allt þad, er þau samihalda og upphljóða, sem
er syndanna fyrirgefning.

5. Hverr neyir þessa Sakramentis matlega?

Ad fasta og sig líthamlega þar til ad búia,
er ad sennu góð ytri síðsemi; en sá er sanna

arlega mælegur og velskikabur, sem trúir þessum Krists ordum: fyrir yður gæst og úthellist til fyrirgefningar syndanna. En hverr, sem ekki trúir þessum ordum og esar þau, hann er ómælegur; því þetta orðid: fyrir yður, krefur fullkomlegar trúar í hjartaanu.

Fyrsti Kapítuli.

Um Gud og hans Eginlegleika.

I.) Gvernig vér fáum þeckingu um Gud.

§. 1. **D**ís mönnunum ríður mjög mikil á, að vér lærum að þeckja Gud; því annars gætum vér ekki stíð, hvernig heimiurinn er orðin til; vér vissum þá ekki heldur hvers vér mættum vænta um vora hagi eptir dauðann og hefðum enga öðrigdula hjálp að reida oss uppá í vorum mótgáungi.

Merkt: Það eru tollud Trúarbrogt, að þekja Gud og hans vilja; og með hverju móti vér egum að heidra hann og hlyða honum.

§. 2. Undir nafninu **Heimur**, stífst almennilega bæði Himin og Jörd, með öllu því, sem í þeim er.

Merkt: a) Kúf Sólarinnar og Tunglsins sjáum vér á hláttunum þessinn sjölda, af Stjörnum. Meðal þeirra eru nokkrar sem kallast Plánetur, alltafns fringslóttir hvennir eins og vor jörd, og er ekki ólíklegt að í þeim búi margstolar lifandi stépnur. En þar eiginlegu Stjörnur eru Sólir, eins og sú, sem stin næsti oss, og upplýsa

með sama hatti hnatti þá, sem þeim eru nálag-
astir. Tunglið er hnottug eins og jörðin, sem
fær, eins og hún, ljós sitt af sólinni.

- b) Á Jörðinni tilgjafi hér um tuttugt og fimur
þúsundir lifandi lífna af ýmsu kyni, auk
mannanna, sem eru tals þúsund Milliónir —
en hver ein Millión er sama sem þúsundsinnum
þúsund. Aðrar lifandi lífna, sem til þegar-
fugar frá monnum kallast lífna og mál-
lausar, flýttast í dýr, fugla, fiska, orma,
skorviki og þar lífna, sem lifa bæði
í vatni og á landi. Sérhver af þessum líf-
na inniheldur margstónar tegundir, sem eru hver
annari ólíkar.

§. 3. a). Hver, sem vill gæta lífna-
sinna, á hægt með að þekja, að Heimurinn
hefur ekki gætt orðid til af sjálfum
sér, heldur enn hlís nokkurt eða þorp haf. gætt
að boggst sig sjálfst; því enginn sá hlatur er til,
sem ekki hefur haft sína orsök, af hverri hann
er kominn.

b) Heimurinn hefur ekki gætt verid
til frá eilífd; því sér sjáum, að allir hlut-
ar eru umbreytanlegir og bæði menn og lífna
á samt öðru lífna, hafa upphaf og endir.

§. 4. Frá eilífd hlýtur að hafa verið
ein æðsta Vera, sem skapað hefur
heiminn, eða ráðid fyrir upptöllum hans og
myndun. Þessi Vera kallast Gud,
og þessi Gud hlýtur að vera sá allra vís-

asti, máttugasti og gæðsfurífasti, því þeim morgu og margháttuð hlutum, sem eru í heiminum, er svo vísdómslega niðurráðad og allir eru þeir mjög nýtsamlegir.

§. 5. Gud þeckist ljófast af sínu orði, hvert lesa má í þeirri heilögu Ritningu, sem kallast Biblíá.

§. 6. Það er víst, að þann Guds vilja, sem manneskjurnar áhræfir, er að sinna í Biblíunni og þess vegna kallast hún Guds orð, því hún kynnir oss fullkomlega og augljóslega allt það, sem syndug manneskja þarf að vita sér til endurbóta, huggunar og sannrar þekkerðar, bæði í þessu og því tilkomanda lífi.

§. 7. Gud hefir fjálfur staðfest sitt orð með því, að hann hefir gæfid þeim monnum, sem það hafa vitad, bæði speki, t. l. að auglýsa þá hluti, sem enginn maður gat vitad af fjálfum sér og líka kraptá til að framkvæma þau verk, sem enginn hefði gættad gjört með neins slags náttúrlegum meðulum.

Merk: a) Í heilagri Ritningu finnst þeir Spádómur, sem fyrirsegja marðeiddá tilburði, er engin manneskja gat á þeim tímum fyrirstam stjod, sem þó laurgu þar eytir eru í itrasla máta uppsóttir. Gud einn, sem er alvitur, gat veitt þessum heilögu monnum þekkingu um þvilila atburði. Esa. 21,

1—10. 44, 21—28. Jer. 31, 31—40. 50,
1—46. Dan. 9, 20—27. Matth. 24, 1—28.

b) Í heilagri Rítníngu er talað um fraptaverk, sem eru þvílík yfirnáttúruleg verk, að þau úrheimta guds-
dómlegann frapt, þar ekki var mögulegt að
gjöra þau á þeirslíkan hátt með náttúrunar frapt-
um. Gud sem er almáttugur, hefir einungis
brúkað þá h. Mogn mann til að gjöra þessi dásemd-
ar verk. 2 Mós. b. 14, 21—30. Matth. 8,
7—15. Jóh. 2, 1—11. 6, 1—15. 9, 1—
38. 11, 17—53. Post. B. b. 3, 2—8.

§. 8. a) Þeir menn, sem undir Guds
stjórnun og með hans aðstoð hafa skrifað
þá heilögu Rítníngu; kallast, yfir höfud
að tala, Spámenn, Gudspjallamenn og
Postular.

b) Spámennirnir, Gudspjallamenn-
irnir, og Postulærnir voru útvöldir
af Gudi, til að vera hans sendibodar
meðal manneskjanna, hverjum þeir áttu að fuma-
gjöra hans vilja og framkvæma hans ásetning á
þeim stad og tíma, sem hans speki áleit að vera
þéanlegast.

§. 9. a) Spámennirnir hafa skrifað
þann hluta Rítningarinnar, sem kallast gamla
Testamentid, áður einn Kristur fæddist.

b) Gamla Testamentid lúnheldur
ýmislegar bækur, í hverjum Guds vilji
var auglýstur Gyðingum, þeirri þjóð sem

Messías, heimins Lausnari, átti ega að rekja kyn sitt til; en þessar bækur eru enn þá í mörgum greinum nýtsamlegar handa oss og þénanlegar til lærðóms, huggunar og viðværunar.

Merk: a) Bækur Gamla Testamentisins eru eptir-
 fylgjandi: fimmm bækur Mósis, Jósefa bók, Dóma-
 ara bókin, Rúths bók, fyrri og síðari Samúelís
 bók, fyrri og síðari Konunganna bók, fyrri og síð-
 ari Kroníku bók, Esdra bók, Nehemía bók. Esfers
 bók Jóbs bók, Davíds Psaltari, Salómons Orðs-
 quidir, Prebítarans bók og Iosafabíð. Þjórt stærri
 Spámenntir: Esaias, Jeremías, með hans
 Harmagráti, Ezechiel og Daniel. Tólf smærri
 Spámenntir: Jóseas, Jóel, Amos, Obadías,
 Jónas, Micheas, Nahúm, Habakuk, Jephonías,
 Haggæus, Zacharías, Maladías.

b) Krístur hefir staðfest, að bækur Gamla Testa-
 mentisins séu af Gudi. Lúk. 24, 25. 27. 44.
 og á Krists tímum voru allar þessar bækur sam-
 anfasnadar í Gamla Testamentium, sem enn
 eru þar.

§. 10. a) Gudspjallamennirnir og
 Postularnir hafa skrifað þann hluta Ritn-
 ingarinnar, sem kallast Nýja Testamentid,
 eptir að Krístur fæddist.

b) Nýja Testamentid inniheldur í
 ýmislegum bókum allt það, sem Gud hefir
 viljað angljóft gjöra fyrir öllum heiminum,
 um syndaranna endurlausn vegna Krists, trúna,

Guds ótta og dygdina, sem úrheimtist til sálshjálp.

Merk: a) Nýja Testamentisins Bækur eru eptirfylgjandi fjögur Gudsþjall, nefnileg: Matthæusar, Markúsar, Lúkasar og Jóhannesar; Postulanna Gjörninga-bók; 14 Páls Sendibréf, sem eru: eitt til Rómverja, tvö til Korínthumanna, eitt til Galatamanna, eitt til Efesusmanna, eitt til Filippímanna, eitt til Kolossamanna, tvö til Thessalonítumanna, tvö til Timóteusar, eitt til Titusar, eitt til Philemons, eitt til enna Hebresku; Jakobs Pistill, tvö bréf Péturs, þrjú bréf Jóhannesar, Júlíasar bréf og Jóhannesar Opínberingarbók.

b) Krístur hefir með sínum frapræverkum sannad, að hann væri sendur af Gudi, og með sama hætti er trúverðugleiki Gudsþjallanna og Postulanna staðfestur, Jóh. 10, 37. 38. 14, 10. 11. Post. 1, 3, 1—16. Skrif hinna elstu kristinna Þærsedra innihalda þá vinnu-ísbúrdi, sem gjöra augljóst, að Gudsþjallamennirnir og Postularnir, höfð skrifad þær Nýja Testamentisins bækur, sem þeim eru eignadar.

§. 11. Eptir sérlegasta inntakiu u fljóttist Guds ord í Lögmalid og Evangelíum.

a) Í Lögmalinu skínir Gud oss það illa, sem vér egum að fordast, og það góða, sem vér egum að ástunda; það leidir oss einnig frtir sjónir, straff fyrir hid illa til vidvörunar, og um- bunn fyrir hid góða til uppörfunar.

b) Evangelíum inniheldur Guds loford um syndanna fyrirgefningu- og sálshjálp vegna Jesú

Krists, hvert ed endurleyfði heiminn með sími þínu og danda; auk þessa kénir þad ofi, eptir hverri ród og reglu, og með hverju móti vér gétum orðid hluttalandi í fyrirgefningu syndanna og þeirri sálshjálp, sem Kristur hefir ofi úrvegað.

Merk: I fyrsta parti fræðanna er talað um Lög- málið, sem inniheldur Guds tíu Bódorð; en Evangelíum er í síðrum síðari þortunum, sem innihalda Þjár greinir trúarinnar, sio bænir í Sadir vor, ásamt með Skírnar- og Altaris- Sakramentum.

II.) Svad Ritningin kénir ofi um Gud, yfir höfud ad tala.

§. 1. Heimfins Skapari er fá einasti sanni Gud og enginn nema hann.

Psál. 43, 18. Svo sagði Drottinn, fá ed himinninn hefir Skapað, fá Gud, sem iorðina hefir tilbúið: eg em Drottinn og enginn annar Gud er til, nema eg.

1 Cor. 8, 4. Vér vitum, ad flurðgód heidningjanna eru eckért, og eingin annar Gud er til, nema fá eini.

Merk: a) Heiðingjarnir þýkðu margar hjágudi og leitðu stundum til eins, stundum til annars, en gátu samt ecki vitad, til hvers af þeim þeir helzt flýðu sula sér með víssuflu ven um hjálp og aðflod.

b) Vör höfum orðet til að átita hjálfa oss löngum sælli, þar vör þekjum sannanu, Gud og vitum hann er einn einasti; þar fyrir leitum vör hális hjá honum einum, og setjum vort trúst, og atþvarf til hans í öllum vorum nauðsynjum.

§. 2. Ritningin kénur oss að þekja þann einasta sanna Gud, sem Födur, Son og heilagann Anda og tilteikar bæði Födur, Syni og heilögum Anda þá einu og sömu guddómlegu veru, í hverri þeir eru óadgreinanlega sameinadir hvort með öðrum, með þeim herti, sem vör efi sönn stáid.

Matth. 28, 19. Jesús býður sínum Lærisfveinum: Farid og gjerid allar þjódir að mínum Lærisfveinum og skrivid þær til nafns Föðursins, Sonarins og þess heilaga Anda.

Jóh. 15, 26. Jesús, svo sem eingétinn Sonur Föðursins, segir: En þá er sá Suggarinn kénur, hvern eg mun senda yður frá Föðurnum, sá sannleiksins Andi, sem af Föðurnum framgengur, hann mun vitna um mig. 2 Cor. 13, 13.

Merf: Það er orðid að venju meðal kristinna manna, að kalla Gud Þrennann eður Þreiseinann, til að sýna þar með að Födir, Sonur og heilagur Andi hafi einu og same allrahærsla Guddóm sameiginlega, hvort með öðrum. Jóh. 10, 30. 16, 15. Matth. 3, 16. 17. Jóh. 14, 16.

§. 3. Fadur, Sonur og heilagur Andí eru jafur hlutakandi í þeirri sömu eilífð, mætti, gæðsku og speki, þeir hafa eina og sömu sameiginlega dýrd.

Jóh. 5, 19—22. Jesús segir: Svad helst Fadurinn gjörir, þad sama gjörir Sonurinn eins. Því svo sem Fadurinn, uppvekur danda og gjörir lifandi. svo lifgar og Sonurinn allteins hverja, sem hann vill, svo ad allir skuli heidra Soninn, eins og þeir heidra Födurinn. Líka svo játar sjálfur Jesús, Jóh. 17, 5: ad hann hafi verið í dýrd hjá Födurnum, áður enn heimurinn var til. Jóh. 1, 1—3. 14. Róm. 9, 5. Gebr. 1, 3.

1 Cor. 2, 10. 11. Postulinn Páll segir um heilagann Anda: Gud hefir látid sinn Anda opnaðera oss sin vísðómsfullu ráð, því Andinn ransakar alla hluti og jafnvel Guds leynda ráð; en hver manneskjanna er sú; er viti hvað í mannum er, nema mannsins andi, sem í honum er? svo líka veit einginn hvað í Gudi er, nema Guds Andi. Með líkum hætti sýnir og Postulinn, ad þad hafi verið sá heilagi Andi, sem úrdeildi yfirnáttúrlegum náðargáfum í þinni fyrsta Kristni, hvar á meðal hann einnig telur mátt til ad gjöra

Fraptaverk og síðan segir hann, 1. Cor. 12, 4—11: En allt þetta verkar, Fróftungslega sá eini og sami Andi, er útskiptir sér hverjum útas fyrir sig eptir því, sem hann vill. Post. Eb. 5, 3. 4. 1 Cor. 3, 16.

Merkt: a) Það er sannarleg og mikilvæg huggan fyrir oss, að vér vitum að Sonurinn Jesús Krístur, sem hefir kennt oss hverju vér egum að trúa, og endurleysti oss með sinni pínu og dauða, er sannur Gud ásamt með Föðurnum, því vegna þess kunnun vér, með fullri sannfæringu, að reida oss uppá hann og fylgja honum í öllu með stafsöflu trúnaðartrúlli, lífa og án efaflendni tilbíðja hann.

b) Oss er það mikilvægt, að vér vitum að sá heilagi Andi, sem með Guds orði verkar til vortar upplýsingar og endurbótar er sannur. Gud ásamt með Föðurnum og Syninum; þei þess vegna erum vér nú fullvísar um, að vor betrott er möguleg, ef vér saram oss Guds ord réttilega til nota, og engin vantroí eða efafermt gétur haldid oss frá, að tilbíðja heilagann Anda, með sama trúnaðartrúlli, sem Föðurinn og Soninn.

III.) Svad Ritningin kénar oss um Guds veru og eginlegleika.

§. 1. Gud er Andi, eður ósýnileg Vera, sem hefir að sonnu frjálstræði og

skynsemi, en engann lífhama edur límu, þess vegna gétum vér ekki fjed hann með lífhamlegum augum, ekki heldur útarálad hann með neinni mind.

Jóh. 4, 24. Gud er andi, því ega þeir, sem tilbidja hann, að gjöra það með réttum anda. 1 Tím. 1, 17.

Merk: Gud dýrkast og veggjamaast best með breinum þauktum og ráðvöndum lífnadi, því þesskonar dýrkau á best við þann Gud, sem er Andi.

§. 2. Gud er eilífur og hefir hverki upp; hafur endir; hann er ætíð óumbreytanlegur og verður jafnan hinn sami.

Pf. 90, 2: Aldur enn fjöllin vöru til og þú tilbjóst jördina, eittá Gud og það frá eilífd til eilífdar. Pf. 102, 27. 28.

Jak. 1, 17. Sjá Södur ljósanna er engin umbreyting né umbreytingar fluggi.

Merk: Gud, sem er eilífur, óumbreytanlegur, gætur þess vegna gjort þá eilíflega soela, sem elsta hann og hlýða honum. Hans makt þar til rénar aldrei, ekki heldur umbreytir hann sínum áfemingi og lofordum.

§. 3. Gud er almáttugur og gætur gjort allt hvað hann vill, án ómáls edur fyrirhafnar, en hann gætur ekkert annað enn það, sem er vís: dómsfult og gott, því hann vill ekkert neina það einungis.

Ps. 115, 3. Vor Gud er í himninum, hann gjerir allt hvað honum gott þykir. Psálm. 135, 6.

Jer. 32, 17—19. O Drottinn! Drottinn! sjá, þú gjördir himin og jörð með þínum mikla fræpti! enginn hlatur mistekst fyrir þér, þú, hinn mikli voldugi Gud! mikill í ráðum og mektugur í athöfnum.

Merk: Þér megum óhulit treysta á hjálp og verndun þessa almáttuga Guds í öllum vorum réttilegum athöfnum, því hann vantar hverki velþing né fræpta til að vernda oss. En hann er líkamáttugur til að straffa þá að matlegleikum, sem eru honum óhlýðnir.

§. 4. Gud er alvís og veit allt í einu bæði það, sem skedd hefir, það, sem nú skeddur og það, sem á allri óföminni tíð mun skella. Vorir heimuglegustu þánkar eru ekki huldur fyrir honum.

1 Jóh. 3, 20. Gud þeckir alla hluti.

Ps. 139, 1—3. Drottinn! þú ransakar og þeckir mig; þú skynjar mínar hugrenningar á lengdar; þú sér gjörla allar mínar athafnir.

Merk: Það væri mesta heimsla, að ætla sér að hræfna fyrir Gudi sem veit allt og verður ekki á talar dreginn með útsortis yfirhyllingu. Hann veit hvert hefur er, hvað illt eða gott vér hugsum, tölum eða gjörum, jafnvel þó engin manneskja verði nokkur tíma áflynja þar um.

§. 5. Gud er alvitur, og hefir ætíð þann besta tilgáang í sínum ásetningi, og líka velur jafnan bestu meðöl til að koma honum fram.

Pf. 104, 24. Drottinn! hverfu marg eru þín verk! Þú gjörðir þau öll með vísðómi. Job. 12, 13.

Merk: Vér meigum óhult trúa því, að hinn alvitri Gud gjörir ekkert, án þess það sé nýtsamlegt og að allt hvar fram við oss kinnur, eptir hans vilja, horfir oss til gagns og góða.

§. 6. Gud er allstadar nálægur og verkar með sínum krafti allstadar í öllum hlutum. Hann er hvergi fjarlægur sínum sléptum.

Pf. 139, 7. 8. Hvert skal eg fara frá þínum Anda, Drottinn! hvert get eg flúid, svo þú sjáir mig ekki? Þó eg færi upp í himininn, þá ertú þar, og þó eg byggi mér legurúm í undirdjúpinu, þá ertú einninn þar. Jer. 23, 24.

Merk: Sinn gudbræddi má vera með góðu gæði í öllum sínum mörgangi, því Drottinn yfirgæfur hann aldrei, heldur varðveitir hann. En lá égudbræddi hefir orskil til að skilfast, jafnvel í leynilegustu fylsum, því hann getur hvergi umflúid Drottinn, sinn Dómara.

§. 7. Gud er góður og auðsýnir sínum sköpuðu sléptum svo margar velgjördir, sem hverr þeirra getur í móti tekið, eptir þeirra edli, lífsennis máta, eður útvegis ásigkomulagi.

Psal. 145, 9. Drottinn er öllum góður og hann miskunar sig yfir öll sín verk.

Post. Ob. 14, 17. Gud hefir ekki látið sjálfann sig vera án vitnisburðar, þar hann veitti oss mikid gott, og gaf oss dagg af himni og frjóssamar árstíðir.

Merk: Oss byrjar með sannarlegu þaðatti, að viðurekenna eins þær smærri, sem hinar stærri Guds gáfur, og aldrei aðida fyrir að hann muni sýna oss þess, sem hann sýr að oss er þéanlegt.

§. 8. Gud er miskunnsamur og fús til að veita oss hugsvölan í vorum hörmúngum, og frelsa oss frá þeim á þeirri tíð og með þeim hætti, sem hann sýr oss haggræmst, allt eptir því, sem vor velferd útkrefur.

Psal. 103, 13. Eins og faðirinn er börnum lífnsamur, eins er Drottinn miskunnsamur þeim, er hann óttast. 2 Cor. 1, 3.

Merk: Í öllum vorum mótgáangi megum vér með von og trausti leita hælis hjá miskunsemmum Gudi, og hverki reida oss uppiá vorn egin viðbóm né manna adslod sem opt kann að bregðast.

§. 9. Gud er heilagur, sem atíð elskar það góða, en hefir stærstu misþóknun á öllu því, sem illt er.

Psal. 5, 5. Drottinn! Þú ert ekki sá Gúð, hverjum ógudlegt athæfi líkar; hverr, sem er vondur, fær ekki að vera hjá þér.

1 Pét. 1, 15. Eins og sá er heilagur, sem yður hefir kallad, svo verid þér og einnig heilagir í öllu yðar dagfari.

Merkt: Vér egum með varkárni að fordast allt, sem illt er, því það er Guði á móti. En vér egum að ástunda sannann Guð ótta, ef vér viljum að honum lífi við oss og hann sé oss jafnan náðugur.

§. 10. Guð er réttlátur og gengur rétt eptir, að lifad sé eptir hans bodordum, hver að öllu leiti horfa til vorrar nytsemdar. Þess vegna vill hann umbuna einungis þeim, sem hlýða honum, en straffa þá, sem honum eru óhlýðnir.

2 Mós. b. 20, 5. 6. Eg er Drottinn þinn Guð, eg er vandlátur Guð, sem læt straff fyrir fedranna ránglæti koma fram á börnunum í þridja og fjórda líd — það er að segja — á þeim, sem mig hata. Eg er líka sá, sem andsyni mistunsemi í þúsund lídu á þeim, sem mig elska og við þá, sem vandrveita mín bodord.

Róm. 2, 9. Guð mun gjalda einum og sérhverjum eptir hans verkum.

Merkt: a) Það er mikil heimsla, að hugsa Guð munu sjá í gegnum síngur við oss, hversu lengi, sem vér áfram höldum í syndunum, því hans réttlæti útheimtir, að hann straffi það vonda óðrum til flélsingar og viðverunar, svo að

mannestjunnar leiddist ekki til laða og óþýgða af vandra eptirðarmum.

- b) Med því Guði sýnist ekki þéttanlegt, að straffa and edur launa, eptir sérhvers verðugleikum í þessu lífi. Þá dregur hann opt hvertveggja undan til þess í öðru lífi. Þar bæði fá ógutlegt og líta hlun guðhræddi úttala, hvert uppi sinn máta, sín verkaláun.

§. 11. Gud er sannordur og dregur ós aldrei á talar með neinu falsi; hann er trúr, og heitir hverki né lofar öðru enn því, er hann bæði kann og vill efna.

4 Mós. b. 23, 19. Gud er ekki eins og mannestjan, að hann ljúgi, ekki heldur eins og mannestjunnar barn, að hann sjái sig um hönd.

ps. 33, 4. Drottins ord er sannarlegt, og hverju, sem hann lofar, það esnir hann vísaulega.

Merkt: Oss er það nóg til trúarstyrkingar, að vér vitum hvað Gud hefir látið framgjöra oss í sínu ordi og það egum vér að halda fyrir satt, án noktrar efsemit.

Annar Kapítuli.

Um Guds Verk.

I.) Svad Ritningin kénur um Skop:
unina og Skapada hluti.

§. 1. **G**ud hefir í upphafi skapad himin og jörd af engu, alleina með sínu almætti, til gagns og gleði handa öllum sínum lifandi sképnum.

1 Mós. b. 1, 1. J öndverdu Skapadi Gud himin og jörd. Ps. 115, 15, Efsa. 40, 26.

Ps. 33, 8. Hann taladi, þá skéði það; hann bauð, þá stóð það þar.

Merk: Gud hefir með Skopuninni svo dásamlega opins berad sitt almætti, speki og gæðsku, að sér hvort, sem með alvarlegu athygli gæfur gætur að helminum, hlýtur þar af að uppfæst til að heidra og vegsama Gud og þessa honum.

§. 2. Þegar Gud hafði á sex dögum lokið Skopunarverkinu, og gjört jörðina byggilega handa öllum lifandi sképnum, hvíldi hann edur hætta að skapa á hinum sjö, unda beginum.

2 Mós. b. 20, 11. Á sex dögum gjörði Gud himin og jörd og hafid og allt, sem í þeim er, en hvíldist á hinum sjöunda degi. Ps. 104.

Merk: Sjöundi dagurinn, sem er síðasti í vöskunni, var að Guds bœði heilagur haldinn hjá Gyðingum, til þaklatis minningar um heimsins flæpun: þar á mót egum vér, fríðir menn, að halda heilagann fyrsta daginn í vöskunni til þaklætrar endurníðningar um Jesú Krísts upprisu.

§. 3. Á sjötta degi vöskunnar flépaði Gud hinn fyrsta karlmann, er hét Adam, af mæðri og hina fyrstu konu, sem kalladist Eva, af mannsins fíðu. Bæði þau samtengði Gud í hjúskap til að auka kyn þeirra, og að hvert fyrir sig fléði flunda annars velferð.

1 Mós. b. 1, 27, 28. Gud flépaði Karlmann og qvenumann, blefsaði þau og sagði: aukist þið og margfaldist og uppfyllid jördina.

Post. Eb. 17, 26. Drottinn hefir gjört, að allar mannanna kynqvíslir blúa á öllum jörðar hnettinum, af einum ættstofni.

Merk: Það er víðugvænilegt að allir vér, án alls greinarmunar, berum umhyggju hverr fyrir öðrum og elsum hverr annan, eins og börn af sama foreldri, þar vér allir jömm, að Adam og Eva hafi verið vorir fyrstu foreldrar.

§. 4. Meðal hinna sjónilegu Guds sképna á jörðinni er maðurinn hin ypparlegasta. Hann er gæddur með skynsemdarfullri sál í hentugum líka má handa! henni, hann er og svo settur af Gudi til að ráða yfir öllum öðrum dýrum.

Préd. 12, 7. Moldin hlýtur að hverfa til jardarinnar aptur, hvar hún áður var, en andin til Guds, sem gaf hann.

1 Mós. 6, 1, 28. Gud sagði til verra fyrstu foreldra: Gjörð yður jörðina undir: gésna og drottind yfir fiskunum í sjónum og fuglunum í loptinu og yfir öllum dýrum, sem hrætafst á jörðinni.

Merk: Manneskjurnar háfa það mikla fram yfir dýrin, að þær geta þenkt, talad og breytt eptir skynsamlegri umþenkingu; en með þess meiri athygli egum vér að gæta vor, svo vér ekki vanbrókum þessa stóru yfirburði, á móti Guds vilja, sjálfum oss edur öðrum til skaða.

§. 5. Líkhami mannsins er svo hagkvæmlega tilbúinn, að bæði getum vér unnið það, sem nýtsamlegt er með límanna brúkun, og líka uottð stórrar ánægju með skilningarvitunum, hver að eru: sjón, heyrn, tilman, smekkur og tilfinning.

1 Mós. b. 2, 15. Drottinn Gud setti Adam í aldingardin Eden, til að yrkja hann og vafka.

Ephes. 4, 28. Postulinn Páll útheimtir: að vér skulum erfða og vinna ofs inn eitt: hvað þarft, svo vér höfum nokkud til að gefa þeim, sem meðþurfa.

Merk: a) Vér erum allir flakadir til að erfða, þótt ma euginn eyða sinni tíð í yðjuleyð.

b) Þegar vér njótum einrar edur annarar ánægju með skilningarvitunum, þá egum vér and vandlega að gæta höfs í hverjum hlut, en forðast alla vanbrúkun, svo Guds gæðska verði ofs eðli til forðjersunar af sjálfskapa vitum.

§. 6. Eálin er sá mannsins þártur, sem þenkir og ályktar. Hún er ódaudleg: ur andi, gædd með skynsemi til að þeckja hvað rétt er eða rángt, og með frjálsræði til að velja hvert heldur gott eða illt.

Matth. 10, 28. Jesús sagði: Grædist eðli þá, sem líkamann deyða, en gæta eðli líflátid sálina.

Merk: Þar eð sálin er eðri þártur manneskjunnar, egum vér kappfossa, að láta ofs frams fara í nýr samlegri þeckingu og lærðómi og and gienast þíð sanna góða, svo að vér hæfilegir verðum til sannarlegrar sarsælbar, bæði í þessu lífi og einkanlega í þei tilkomanda.

§. 7. Allt það Gud skapaði var yfride gott og í besta máta lagad til þess, sem það var ætlað, en einfanlega var manneskjan, svo sem skilningsfull vera, skapað eptir Guds egin mind.

1 Móf. b. 1, 31. Gud sá allt, sem hann hafði gjört, og sjá! það var yfride gott.

1 Móf. b. 1, 26 27. Gud sagði: vér viljum gjöra manninn eptir vorri mind og líkingu, þá skapaði hann manneskjuna eptir Guds mind; hann skapaði þau Karlmann og Konu.

Merk: Edert af því vonda, er finnst í heiminum, getur tilreiknast Gudi, sem edli var orsök til þess. Stuldin verður einungis hjá manneskjunni, sem edli gatti síns meðfædda sakleysis.

§. 8. Þær fyrstu manneskjur líktust Gudi í nokkru, og í því tilliti er sagt þær hafi verið skapadar eptir Guds mind. Þær voru þær honum líkar, að þær höfðu þekkingarfullann skilning á öllu, sem þær meðburstu til að byrja farsællegt líf; líka höfðu þær í viljanum lyst og laungun til hins góða, án þess að freistast af nokkri tilhneygingu til illa.

Préd. 7, 29. Salómon segir: Það hefi eg fundid, að það, sem Gud hefir gjört manneskjunni, er rétt. Sér á líka við það,

sem Postulinn Páll segir, Lók. 3, 10. Ad þeir trúndu hafi iðlaðst nýrri manneskju, sem endurnýast til þekkingar eptir þess mind, sem hana hefir skapad. Eph. 4, 24.

Merk: Vör egum ad áslunda ad verda. Gudi líkist ad nýu, kóppast þess vegna daglega eptir ad láta oss fara fram i þekkingu og ráðvæðni, svo vör verðum ad nýum og betri manneskjum.

§. 9. Núf manneskjunnar hefir Gud líka skapad adrar skynsemdarfullar verur, sem hafa ædra edli og kallast Englar. Þeir eru Andar, hafa þóf skynsemt og frjálsræði, en jafnnefkar manneskjur géta ekki sjed þá áu Guds sérdeilikeggar tilhlutunar, þóf þeir hafa engann jafnnefkanu lífhama.

Ps. 103, 20. 21. Lofid Drottinn, þér, hans Englar! þér, øblugar hetjur, sem framkvæmid hans bod! Lofid Drottinn, þér, hans þénarar, sem gjerid hans vilja!

§. 10. a. Moðrir af Englanum hafa sjálf krafa fallid frá hlýðni sinni vid Gud, þeir kallast þessvegna vöndir Englar og líða það straff, sem illska þeirra hafði tilunnid.

2 Pét. 2, 4. Gud þyrndi ekki Englanum, sem syndgudu, heldur steypti þeim niður til helvitis og setti þá i myrkra stjotur, svo ad þeir geymist þar til dómsins. Matth. 25, 41. Jóh. 8, 34.

b) Þeir Englarnir hafa stöðid stöðngir í hlýðni sinni við Gud og kallast því góðir Englar; þeir hafa vundi sitt af að stöða Guds dýrd, losa hann og áfalla og gjöra allt, sem hann skipar þeim.

Gebr. 1, 14. Eru Englarnir ekki þjónustufamir Andar, útsendir vegna þeirra, sem aðlast skulu sálshjálpinar? Matth. 18, 10. 28, 2—7. Lúk. 1, 26—28. 2, 9—14.

Merk: Í þridju bæn af Fadur vor, verðum vér áminnir, að gjöra það, sem Gud vill, með semu lýfi og ástundun, eins og góðu Englarnir gjöra það á himnum.

III. Svad Ritningin þénnir ofs um Guds forsjón og viðhald allra skapadra hluta.

§. 1. Gud viðheldur öllum skopndum hlutum með sinn almætti og lætur þá niðurreðun í náttúrunni halda sér, sem hann einafinni hefir tilsett, því annars mundi hlín fara aflaga.

1 Mós. 6, 8, 22. Medan jörðin er við lýði, skal hverki linna sáð né uppséra, frost né hiti, sumar né vetur, dagur né nótt.

Ps. 104, 13. 14. Drottinn, minn Gud! þú vöðvar fjöllin hér ofanad og fyllir landid með ávæxtum, sem þú gefur; þú lætur grasid spretta handa fénadinum, og Forn mönnum til nota, svo að þú útleidir braudid úr jördunni.

Merke: Vör megum að reida oss uppá Gud, hverjum sem ástæða er fyrir oss, því með sinu almatti, spæli og gæðsku verndar hann jafnan helmin; en vör megum heldur aldrei gleyma því, að vegsama hann og þakka honum.

§. 2. a) Gud ber umhyggju fyrir öllum sínum sképnum, smáum og stórum, veitir þeim öllum allt hvað þær vild; þurfa til lífs; uppheldis, gætir þeirra og verndar þær.

Ps. 145, 15. 16. Allra augu vona til þín, Drottinn! og þú gefur þeim þeirra sæðu í hæfilegann tíma; þú upplýtur þinni hendi og sedur allar lifandi sképjur með þinni blesun.

b) Sérílagi ber Gud umhyggju, fyrir manneskjunum, er með skynseminni og hennar rétti brúfun gæta orðid njótandi langtum meiri sælu enn skynlausu sképurnar.

Matth. 6, 26—30. Jesús sagði: Gætið að fuglunum í loptinu, þeir sá hverki né uppskera og ecki safna þeir í Kornblöður,

samt fæðir yðar hinnefti Sæðir þá; eru þér ekki miklu ypparlegri en þeir?—og þaræð Guð strýðir grasíð á æfrinum sem stendur í dag, en á morgun verður fastað í ofn, mundi hann ekki miklu fræmur það sama við yður gjöra? Ó þér litliríðadir! Matth. 5, 45.

Merkt: a) Vér megum ekki miðbrúka stýulausar flépuur æður fara illa með þær, þvi Guð, sem hefir flapað þær og nærir, vill að þeim vegni vel eins og of.

b) Vér egum ekki að miðbrúka Guðs gáfur til óhóss, þvi hann hefir ekki gefið of þær til annars, enn að vér stýlum með þeim ebla vort egíð og annara sannarlegt gagn.

c) Þaræð Guð hefir gefið of vora lími og frapta til þess vér stýlum brúla þá til uppsamlegrar vinnu, þá vill hann, æl með ætrum hætti vera umhyggju styrir vora upphæli, en að vér sjálfir séum jafnstamt yðnir og atorkusamir, hverr í sínu réna stæði og embætti. 1 Mós. 6, 3, 1. 2 Thess. 3, 11, 12.

d) Það er sannarlegur velgjörningur af Guði að vér erum stýldugir að erfíða, þvi þær með stjórnsíð hálfa líthennars, og sálin uppkassí að hugsa um það, sem er gott og uppsamlegt í síð þess að satjast eptir stýðsamlegri glæði.

§. 3. Guð, sem er heimsins Drottinn og Stjórnari, stýrir með speki og gæðslu öllu því, sem við ber í heiminum, svo að bæði

gott og illt fá þau endalok, sem honnum þyja hagskvæmust.

Matth. 10, 29—31. Jesús sagði: Seljast ekki tveir titlingar fyrir einum smápening? samt fellur enginn af þeim til jarðar án yðar Föðurs vilja—enn fremur—öll yðar höfudhár eru líka talin: Öttist þessa vegna ekki, þér erud meira verðir en margir titlingar.

1 Mós. b. 50, 20. Jóseph sagði við bræður sína: Þér ætludud að gjöra mér illt, en Gud ásetti að snúa því til góðs til að gjöra það, sem nú er framkomid og halda mörgu fólki við lífið.

Merk: a) Vér egum að fela Gudi á hendur hræða árángur verður af vörn looglega erfíði, þaræð eðlert þædur áu hans vilja eða tillátfemi.

b) Þegar Gud leyfir vöndum monnum að gjöra flæða vegna þess hann vill ekki með makt soeyra þá sjálfræði þeirra, megun vér samt treysta þvi, að hann í tæfana tíma muni snúa því til góðs, annaðhvort til vörrar egin eður annara nýtfembar.

c) Jafnvel þó það á flundum líti svo út, eins og hinum ógudlegu gáangi 'allt að öflum, en gud' hræddir megi líða naubir og volæði, er Gud samt víðdómsfullur og réttlátur í sinni stjórnan, því hann veit best hvað nýtfamlegt er, bæði hverjum út af fyrir sig, og líka öllum

heiminum yfir höfud að tala, en í hinu öðru lífi mun hann víssulega straffa sérhvern og launa öllum, eptir sem hver hefir tilunnid.

§. 4. Sérhverjum ber að álíta það stand, sem hann er í settur, eins og vísa. tollun af Gudi, til að gjera þar svo mikilvægt, sem honum eptir fremsta megni, efnum og ásigkomulagi er mægulegt.

1 Sam. 2, 7. Drottinn er sá, sem gjörir fátækann og ríkann; hann er sá, sem niðurþeykir og upphefur.

1 Cor. 7, 20. Hver einn standi stöðugur í þeirri stöðu, sem hann er tilfalladur. Merk: Því, sem er óánægður með sitt stand, sá afsakar Guds algóðu forsjón, og sýnir í því mikla fávitr.

§. 5. Hvað, sem oss mætir í þessu lífi, hver það er heldur sorg eða gleði, er oss af Gudi ætlað eptir besta tilgáangi, svo vér höfum orðin orsök til að vera ánægdir með hans stjórnun og umráð.

Gebr. 13, 5. 6. Látið yður nægjast með það, sem þér hafið; því sjálfur Drottinn hefir sagt: eg skal ekki svipta minni hendi af þér og engannvegin yfirgefa þig; vér getum því hugþraustir sagt: Drottinn er minn hjálpari, eg skal ekki quíða.

Róm. 8, 28. Vér vitum að allir hlutir verða að þéna þeim til góðs, sem Gud elskar. Merkt: Övðurgæmilegt er fyrir oss, að falla í vyl edur efasemi, þá mótgangur uppakéinnur, þar vér vitum að Guds forsjón valir yfir oss, og að neyðin hálf verður að meðali í Guds hendi, til að ebla vort sannarlega gagn.

Þæðómurinn um Skopunina og við'alsid er sluttlega útmáladur í fyrstu grein Trúarjátningarinnar í Þæðunum.

Þridji Kapítuli.

Um manneskjanna spillingu af syndinni.

§. 1. Meyuslan sýnir, að manneskjurnar eru ekki svo góðar, sem þær vera ættu. Allir hafa sína bresti, og hjá öllum hreifir sér ein edur önnur syndsamleg tilhneiging, hjá sumum meir, en sumum minna.

Róm. 3, 23. Allir hafa syndgæd og hafa stórt á þeirri hrófun, sem hjá Gudi gyldir.

1 Jóh. 1, 8. Ef vér segjum: að vér höfum ekki synd, þá svikjum vér sjálfa oss og sannleikurinn er ekki í oss.

Merk: Vér höfum enga orsök til að treysta vorum eginn vordugleika eður fyrirlita aðra, því allir trum vér ófullkominir, og sérhvert hefir nóg að ásaka sig fyrir.

§. 2. Sú almenna spilling manneskjanna er einfanlega þar í sólgin, að þeir brúka eðli skynsemina til rétttrar yfirvegunar, hvað ed kémur þar af, að syndsamleg girnd til jafnesktra hluta, sem skilningarvitin fósir til, hefir fengid svo mikid vald yfir hugskotti þeirra, að þeir sækjast eptir tédum hlutum, svo sem væru þeir það æðsta góða. Þaraf stéður, að manneskjan gétur haft vit á því góða, en hefir samt tilhneigingu til ené vonda.

Merk. 7, 21—23. Jesús segir: Innan ad, strá manneskjunnar hugskotti, útkoma vondar hugsanir, hórdómur, frillulífi, mord, þjófnaður, ágirnd, illsta, svik, lauslæti, ofund, bakmælsi, dramb, hirduleisi; allt þetta kemur út innanad og saurgar manneskjuna.

Róm. 7, 18. Postulinn Páll játar: Eg veit ad í mér — það er: í syndum = spyltri náttúru minni — býr ekkert gott.

Merk: Vér verðum nákvæmlega að gæta vor, svo ad vondar girndir uppgveifist eðli hjá oss, en aloarlega kappflosa ad nidurkessa þær,

þegar þær tala til að hræfa fæ, svo þær fái ekki yfirhönd, og að vér hröpum ekki í lesli og óþyngðir, sem draga Guds ónád eptir sig bæði í þessu lífi og hinu tilkomanda.

§. 3. a) Ekki er Gudi um spillingu manneskjunnar að kenna, því hann slóþ þær fyrstu manneskjur saklausar eptir sinni egin mynd.

Taf. 1, 13. Enginn segi, nær hann freistast: eg freistast af Gudi, því Gud getur ekki freistast af nokkru illu, hann sjálfur freistar og einfis.

b) Gud hafði bannad fyrstu manneskjunnar að eta ávörtinn af einu tilteknu tré, en þau gjördu það samt, og fyrir þá sáurdu þau ekki einungis, svo sem óhlýðug, dandastraffi undirorpin, eins og Gud hafði hótað þeim, heldur málstu þau líka þeirra fyrri lyst til ens góða, þarad óregluleg girnd til jarðneskra hluta fékk yfirráð yfir stjfnsemi og villja þeirra.

1 Mós. b. 2, 16. 17. Gud Drottinn band manneskjunnar og sagði: Af öllum trjáum í aldingardinum máttú eta, en af stjfningstrénu góðs og ílls máttú ekki eta, því nær, sem þú etur af því, stjfnu víssulega deya. Merkt: Gud reyndi jekki stjfnu síns regna vora fyrstu foreldra með því, að banna þeim ávört

inn á trénu, þar hann vissi gjörða styrkinn
hvert þau mundu hlýða sér eðli; heldur var
þors á einhverri reynslu vegna sjálfra þeirra,
allreins og vegna sérhverrar annarar skilningsfull-
rar flýpan. Reynsla þessi átti að gefa þeim
ratifari til að brúta þeirra sjálfræði, útvefja hild
göða, hafna þvi illa, eptir eginn umþenkingu þeim
sjásum til staðfestingar í bygd og ráðvendum.

§. 4. Dittningin segir ofð: að einn af þeim
Englum, sem fallnir voru frá hlýðni við Gud,
og sérslagt kallaft Djöfull, hafði reynt að steyppa
vorum fyrstu foreldrum í sömu naubir, sem hann
var sjálfur kominn í, og gínt; Eva til að eta
af forðodna trénu, en hún lockaði síðan
mann sinn Adam til sama veikis.

1 Mof. b. 3, 1—6. Söggormurinn
sagði við konuna: eðli munud þid deya, því
Gud veit að nær, sem þid etid af því tré,
munu yckar augu upphúfast og þid munud
verða eins og Gud, í að þeckja gott og illt;
en konan sá að tréd var gott að eta af, sag-
net á að líta og gírnilegt til fróðleiks, svo
hún tók af þess áverti og át, og hún gaf
manni sínum þar af og hann át.

Jsh. 8, 44. Djöfullinn var mörðingi
frá upphafi og var eðli stöðugur í sannleikan-
um, því sannleiki er eðli í honum; þegar
hann talar lýgi, talar hann af sínu

egin, því hann er lygari og lýginnar höfundur.

Merk: Þessi Gud átt að hindra vora fyrstu foreldra frá að brjóta hans boðord, þá hefur hann orðið að þvunga þá með almætti sínu, þaræf þeir vildu ekki viljuglega hlíða hans boði og aðorun. En þá hefur þeir mist flýssemi sína og skjálæðni og undir eins orðið að flýlaufsnum slépygnum, er ekki hefur síðan getað lekið á móti þeirri sælu sem þeim var ætíud, hvað þó ekki var samkvæmt með Guds spæti og gæðfu.

§. 5. a) Þorir fyrstu foreldrar gátu ekki látið það sakleysi ganga í ættir til afkomenda sína, sem þeir höfðu sjálfir mist; en síðan sjálfra þeirra eðli var orðið spillt og skémmt, hlaut þaraf að fylgja, að niðjar þeirra erfðu þessa spillingu.

ps. 51, 7. David játar: Eg er fæddur með misverknadi, og í syndinni gat mín móðir mig. Jóh. 3, 6.

b) Eðlum þess, að syndsamleg girnd til jafneskra hluta féek yfirráð hjá vorum fyrstu foreldrum, er hin sama girnd nú orðin fræptug í allra manna sálum; með ára fjöldanum fæðir hún af sér ýms íslugar syndir, og dandinn er það straff, sem Gud hefur víðlagt, ef þar drýgðar væru.

Róm. 5, 12. Syndin er af einum manni komin í heimin og daudinn vegna syndarinnar, svo hefir daudinn sér til allra manna innþrengt, því allir hafa syndgæd Róm. 6, 23.

Merkt: a) Eins og það tré, sem er af illri tegund, efi getur borið bestu ávexti, eins er þess efi hefur von, að foreldrar, sem tapad hafa sálkyfi sínu og eru spiltir af vonum girndum, hinni að geta gæð og með elsi sállausu aflomendur, því verkanin verður að líkjast orsökinni. Matth. 7, 16. 18. 3. Joh. 14, 4.

b) Gud vildi efi hindra, að sú almenna spillíng, sem af hinum fyrsta mannum var komin í heimin, údreifðist eptir náttúrulegu edli og reis til allra þeirra aflomenda, því hann hafði frá alldyr fyrthugad þeim öllum nægilegt lausnarmædal vegna Krists. Róm. 11, 32. Gal. 3, 22.

§. 6. Hversu stór, sem spillíngin var, sem komin er yfir allar manneskjur, hefir Gud þó-hagad því svo, að í vorum hjörtum skyldi eptir verða brottnandi eptirlánga, til lucku og velgengni, sem efi leyfir oss að vera öldíngis hirtulausum um vora egin velferd.

Eph. 5, 29. Aldrei hefir neinn hatad sinn egin lífhama, heldur fæðir hann og endurnærir.

Merkt: a) Sammarleg sarsæld hér í heimi er einíngis innifalin í velgrundadri stinnis rósemi og ánægju. Þvad, sem meti þessu stridit, er

ekki verður að sakast eftir, þar það er miklu meir sakfald vorri til hindrunar enn eðlingar.

- b) Lesti og ódygdir, sem án efa munu eftirá abla ofi mikilo fyrir órétt, egum vér af stefnumegni að forðast og af að leggja.

§. 7. Spillingin hefir samt ekki gét; að svo miklu aðgjört að vér séum öldungis tilfluníngarlausir um það, sem er rétt eða rángt í vorum athöfnum, því eftir Guðs alvísu ráðstöfun höfum vér allir samvitsku, er lætur oss finna til innvortis ánægju, þegar vér gjörum það, sem rétt er, en þar á móti uppvekur innvortis óánægju, og órósemi, þegar vér tökum oss eitthvað það fyrir hendur, sem er ekki rétt eður leyfilegt.

Róm. 2, 14. 15. Þegar heidíngjarnir, sem ekki hafa lögmálid, gjöra það af náttúrunni, sem lögmálid skiptar, þá eru þeir, þótt ekki hafi þeir lögmálid, sjálfum sér í lögmáls stad; því þeir sýna, að lögmálsins verk eru skrifuð í þeirra hugskoti, með því þeirra samvitska ber þeim vitni og þeirra þáttar, sem ástaka eða affaka þá innbyrdis.

Merkt: a) Vor samvitska er góð, þegar vér finnum hjá sjálfum oss, að ekkert verður með ránu fundid að vorri breytni. Þar á móti er vor samvitska vond, þegar vér finnum, að vér eðl höfum hegðað oss eins og vera heyr.

b) Stævri qvel kann ekki að hugfást eum vond samvirkja, sem ellastir með sínu álassi bærð í lífi og dauða. Þessvegna egum vér því helður kappfesta að lifa gúðratillega, svo vér gétum haldað íb - góðri samvirkju.

c) Sjá morgun sefir samvirkjan, um slundarsafir, meðan þeir ekki gífa gjatur að illverlum sínum, er einhverntíma mun hún samt vatna; mun þá upptoma þess flattri qvði og ángur í sálunni.

§. 8. a) Mannestjan syndgar, þegar hún verður brótleig í einhverju, sem stríðir á móti Guds hodi, þessvegna er það allt synd, sem ekki er samkvæmt með Guds vilja.

1 Jóh. 3, 4. Svorr, sem syndina drýgite, hann gjörir það, sem er mótilögmalinu, því það er synd, sem er mótilögmalinu.

b) Mannestjan drýgite synd með hugrenningum og girndum, þegar hún hefir ánægju af að hugsa um það, sem Gudi er á móti og saktist eptir þof.

Matth. 9, 4. Jesús sagði til Phariseanna: því hugsið þér svo illt í ydrum hjörtum? Matth. 15, 19, 20.

c) Mannestjan drýgite synd með ordunum, þegar hún talar um eitthvad, sem annaðhvort ekki samhýdur þeirri vörðingu, er hún á Gudi að veita, eða móðgar, ellegar skadar nátingann.

Matth. 12, 36. Jesús sagði: mannestjurnar ega að standa reikning á dómsdegi

af sérhverju óvidurqvæmilegu orði, sem þær hafa talað.

a) Manneshtan drýgir synd með verklunum, þegar hún annaðhvert gjörir eitthvað, sem Gud hefir bannað, edur lætur ógjört, sem hann hefir skipað.

1. Jóh. 3, 6. Svær, sem stöðuglega heldur sér til Guds, drýgir ekki synd; hvert, sem syndina drýgir, hefir hverki sjöð Gud né adhyllst hann.

Jak. 4, 17. Svær, sem kann að gjöra gott en gjörir það ekki, hann syndgar.

Merk: Það er ekki nóg, að vér forðumst útvortis ill orð og verk, sem gjöra oss jafnvel fyrir mennunum andstyggilega, heldur egum vér einnig að gæta vor við illum hugrenningum, sem ekki eru huldar fyrir alvísun Gudi, er hefir við bjóð á þeim og min straffa þær.

§. 9. a) Allar syndir eru að sonnu ráng; endi í sjálfum sér, samt eru þær ekki allar jafnstórar eða sömu reffingar verðar.

Jóh. 19, 11. Jesús sagði við Pílatus: Sá, sem fékk mág þér í hendur, hefir meira syndgað enn þú.

b) Eannkrístin manneskja gétur syndg; að af breiðflekka, annaðhvert af því hún hefir ekki betur vit á, jafnvel þó hún bæði gati og atti að hafa haft vit á því; ellegar hún gjörir það í

bráðræði og móti vilja sínum; en strax, sem hún verður vor við yfirfjón sína, ángrafst hún af henni, og með einlægum ásetningi að vilja betra sig, bíður Gud fyrir Krists sakir, um náð.

Róm. 7, 18. 19. Viljenu til þess góða lefi eg að sonnu, en ekki frapt til að framkvæma það; því hið góða, sem eg vil, það gjöri eg ekki, en það vonða, sem eg ekki vil, það gjöri eg.

c) Hinn ógudlegi syndgar af ásetningi, þótt hann viti betur, og hann hefir þundi af því, án þess hann ángrist af illsku sinni, eða bíðji fyrir tegséningar á henni og leitist við að betra sig.

Phil. 3, 18. 19. Margit breyta, eins og eg optsiunnis hefi sagt yður og með grátandi tárnum segi enn, að þeir eru óvinir Frossins Krists, hverra afdrif verða, að þeir tortýnast; þeir, sem hafa magann fyrri sinn Gud, þýfir sömi að skömmunum og sækjast eptir jafðneskum munum.

d) Hver, sem syndgar af ásetningi, sýnir það með, að hann metur Gud etakís í hjarta sínu, og lærur ekki ásannast, hveru-ófægjanlega gæðskurkur Gud er; þessvegna er það réttvíst að hann fái hardara straff enn sá, sem illa breytir, án þess að gjöra það af ásetningi.

Lúð. 12, 47. 48. Sá þjón, sem veit síns
 Zerra vilja og býr sig ekki til eða breytir ept-
 ir honum, mun straffast harðt; en hinn, sem
 ekki veit þann vilja og hverjum þó hefir á-
 orðid, hann mun straffast minna.

Merkt; Það stríðir ofbúingis á móti þeirri elsku og
 virðingu, sem sanntrúslin manneskja á að hafa fyrir
 Guði, að gjöra nokkud af áfettu ráði, sem hún veit
 að stríðir á móti Guðs vilja, allgar láta nokkud af
 því með áfætningi ógjort, sem hún er skildug að gjöra.
 Þvert, sem af hjarta vörðir og elskar Guð, fá forðast
 með meflu varð að brjóta viðvitandi á móti nokku
 hans boðorði. 1 Mós. 6. 39. 9. Róm. 6, 15.

§. 10. a) Manneskjan gétur ekki
 aðlast neina sannarlega farsæld af synd-
 iuni, því hennar ímyndada fjöti hverfur skjótt;
 en bardi órósemi og blygðan samvirkfunnar og Guðs
 ónád fylgja eptir henni, er ásamt með fleppir
 manneskjunnar, og það stundum strax í þessu lífi,
 í margskyns eynd og volæði.

Orðsgr. b. 14, 34. Syndin er lands og
 lýða tópun. 1 Tím. 6, 10. Jak. 4, 1. 2.

b) Í eptirkomanda lífi verða strax
 qualirog útilokan frá Guðs ráð og misk-
 unsemi víss gjöld og umbun syndanna,
 ef vér höldum áu yfirbótar áfram í þeim með gæð-
 þekni og af áfætningi.

Róm. 2, 8. 9. Þeir þá, sem eru mótsnúnir og ekki hlýða sannleikanum, en falla heldur á ránglætid, skal þoma reidi og hefnd; hrellingar og harmqvæli skulu vera yfir allra manna sálum, sem illsku drýggja.

Merk: Mjög hættulegt er, að láta syndanna tilloðkanir rétfestast í hjartanu; þvi eul þess að manneskjan spillir þar með hugarsari sínu og sinni-
islogi, svo getur sú synd, sem opt er um hönd höfð, orðid, fljót að vana og vaninn um síðir að forherb-
ingu, hvar af yfirbótin verður langtum torvelbati.

Þjórði Kapítuli.

Um það, hvernig Jhésús Krístur
hefir vldrétt manneskjurnar
úr þeirra spillingu.

§. 1. **G**ud vildi ekki að syndin sem í heiminn var komin, skyldi steppa manneskjunum í eilísa tæpun, án þess nokkur von væri um frelsi; þessvegna hefir hann, af sinni líknarfullu elsku, tilflíkad þeim Endurlausnara, til að frelsa þær frá syndarlunnar fladlegu

verfunum, en veita þeim aptur aðgang til Guds náðar, bæði í þessu lífi og því tilkomanda.

Jóh. 3, 16. Jesús segir: Svó elskadi Gud veröldina, að hann gaf í dauðann sinn eingétinn Son til þessa, að allir þeir, sem á hann trúa, ecki skuli fyrirfarast, heldur hafa eilífa sælu. Róm. 8, 32. Eph. 1, 6. 7.

Merkt: a) Endurlausnarrinn var ecki sendur til að frelsa syndugar manneskur frá þeirra líkamlegu naud, því þeirra samnáðlega gagn úrheimtir, að Gud verður kyssa að hörmúngar og mörgangur aprásalli fyrir þeim, til að uppvefja hjá þeim laungun eftir betra lífi, og tóma þeim til að afneita verallægum hégöma. Hebr. 13, 5—11. Jak. 1, 2—4.

b) Eftir því fluni og elstu sendi Gud Endurlausnarann til að afmá syndarinnar flélílega verkunir, er olla manneskjunum mestu eyndar og bágrinda; því syndlani fylgja Guds reibi, órósemi samviskunnar, óvantsig i dauðanum, ásamt með útilokum frá öllum söma og gleði i eilífdinni. hvar ógublegir ecki ega von, nema á qvot og ángist. 1 Jóh. 3, 4. 2 Cor. 5, 21.

§. 2. Endurlausnarrinn er Jesús Krístur, Guds himneska Föðurs eingétinn Sonur, sem frá eilífd hefir verið sameinadur með Föðurnum í efini og sömu sannárlega gubdómlegri veru, en kom i heiminn á þeim tíma, sem Gud hafði áður tiltet i sínum fyrirheitum.

1 Jóh. 4, 10. 15. Svo var þeirri elstu varid, eðki að vér elstudum Gud, heldur að hann elskadi oss og sendi sinn Son til að förlífa fyrir vorar syndir. — Sværr, sem meðfennir að Jesús er Guds Sonur, honum hjálpar Gud stadfastlega og hann heldur sér stöðuglega til Guds. Jóh. 3, 17. 18.

1 Mó. b. 22, 18. Drottinn gaf Abrahám það loford: Af þínu afkvæmi skulu allar þjódir á jörðunni blessun hljóta. Gal. 3, 16. 1 Móf. b. 3, 15.

Merk: a) Eftir Guds egin skipun var Endurlausnariinn kallaður Jesús, sem þýðir Bressari, svo þar með yði sýnt, að hann átti að frelsa mannkynd frá þeirri eynd, i hverja syndin hafði sleppt þvi. Matth. 1, 21.

b) Endurlausnariinn kallast Kristur eður Mesiás, vegna þess, að spádómarnir tala um hann, svo sem þann Drottinn smurda, er vera skýldi Herða og Konungur i andlega náðarríkinu, hvert Gud atlaði að láta hann slípa til syndarinnar frelsis.

c) Enginn annar enn Jesús af Nazareth gétur verið Mesiás, því öll þau táknið, sem honum eru tillegð i Guds fyrirheitum, ega fullkomlega heima hjá honum. Jóh. 7, 40. 42. Matth. 26, 63. 64. Jóh. 4, 25, 26. 9, 35. 58. 18, 32—37.

Mesiás átti að því leiti, sem hann var manneskja, að vera kominn af Abrahams ætt, 1 Móf. b. 22, 18. og Davíðs kynþætti. Ef. 11, 1.

lífa sáðast í Betslehem Davíðs borg. Matth. 5, 1.

Mesías átti að koma í heiminna, áður enn Gyðingar höfðu eldúngis mist sína egin valdshjéra. 1 Mós. 6. 49, 8—10. áður enn seinna myndu gríð Jerúsalem eyðilagdist, Hag. 2. 7. og áður enn sú tíð væri liden, sem Spámadrinn Daniel hafði tiltekið. Dan. 9, 24—27.

Mesías átti fyrst að líða sára þínu og líflátinn verða, en svo þar eftir upprísa af gressni til óförgengilegs lífs og með því að útbreidda sinn lærðóm, snúa mörgum þjótum frá fludgöfa dýrkun til sannleikans þeddingar. Ps. 22, 1. 19. Ef. 53, 1—9. Ps. 16, 5—11. 110, 1—4. Ef. 42, 1—9. 53, 10—12. 55, 1—5.

Allt þetta er framkomid einungis á Jesú frá Nazareth, og gétur síðan eðli framkomid við neinum annann, því þau kennimerki, með hverjum þeim tilkomanda Mesías var löst, eru eðli lengur til.

§. 3. Jesús Kristur er, að því leiti sem hann er manneskja, kominn í heiminna á þann hátt, að hann fæddist af Maríu mey. Hann sameinadi þá guddómlegu náttúru við ena mannómlegu, sem tilbúin var í möðurlífi af heilags Anda fraptri, með þeim hætti, sem vér eðli gétum skilið, svo að hann er undireins bæði Guð og maður og verkar ætíð með báðum sínum náttúrum.

Matth. 1, 20. 21. Engillinn sagdi við Jóseph, sem var trúlofadur Maríu: Víska

Þú ert fyrir þér að taka Mariu þína festar-
bonu heim til þín, því hennar fóstur er af
heilögum Anda, og hún mun son fæða og
hans nafn skaltú kalla Jesús, því hann mun
frelsa sitt fólk af þessu syndum. Lúf. 1, 35.

Róm. 9, 5. Kristur er eptir holdinu, ed-
ur sinni manndómlegu náttúru, af fedrunum,
hann, sem er Gud yfir öllu, blefsadur að eilífu.

Merk: Átt það, sem Jesús Kristur úrverkadi handa oss,
gjordi hann ekki, sem einungia manneskja, held-
ur sem Gud og maður undir eins. Þessvegna
hesum vér lífa stærstu fulltrúu um, að hans lær-
dómur sé af Gudi, og að sú endurlausn, sem hann
hefir oss áfrelad, sé fullgild.

§. 4. a) Jesús Kristur var sannarleg
manneskja með sálu og líkhama eins og vér,
en þó án syndar, og fullkomlega heilagur í öllu
sínu framferði.

Jóh. 8, 46. Jesús spurdi óvint sína:
Sverr af yður gétur sannad uppá mig nokkra
synd? 1 Pét. 2, 22. Gebr. 7, 26.

b). Jesús sýndi í öllu sinn líferni hlýðni
við öll Guds Bodord, bæði til að afreka oss
betra réttlæti, og lífa til að eptirláta oss hið
besta eptirðami, hverju vér fylgja skyldum.

Róm. 5, 19. Eins og af þessu eina
manns (Adams) óhlýðni, eru þeir mörgu
syndugir orðnir, einamunu lífa þeir mörgu

af hins eina (Jesú Krists) hlýðni verda réttlætir.

1 Pét. 2, 21. Krístur hefir ofs eptir-
dæmi gæfð, til þess vér skyldum seta í hans
fótspor. Matth. 11, 29. Phil. 2, 5.

Merkt: a) E-us og Jesú Krists eptirbreytendur,
egum vér að hans dæmi, með alvarlegri áslund-
un andsýna, að vér séum ánægðir með það,
sem Guð vill vera láta. Matth. 26, 39, líta
háfa eptirlatningum og kapp á að gjöra það,
sem honum er þeknanlegt. Jóh. 4, 34.

b) Vér egum, eptir Jesú dæmi, láta ásannast í
verkunum, að vér elskum alla menn, með því
að kenna í brjósti um þá aum, og hjálpa þeim eptir
esnum. Luk. 7, 11. 17. Matth. 9, 35. 36.
líta súðlega fyrirgefna vorum móðslöðu-mennum.
Luk. 23, 34. og vera ríðu-búir til að þéna
þeim í öllu. Jóh. 13, 1. 20.

c) Vér egum féppast eptir að líkjast Jesú í þolin-
mæði. 1 Pét. 2, 23. Matth. 26, 47—54.
Luk. 22, 61—68. einnig í því að vera ánægðir
og afneita sjálfum ofs vagna samleiðans. Matth.
8, 20.

§. 5. a) Þegar Jesús var þrjátíu ára
gamall, lét hann skera sig í ánni Jórdan,
og þá var af himnum með dýrðlegum hætti
kunngjört, að hann væri Guðs Sonur.

Matth. 3, 16. 17. Þegar Jesús var
stírdur, sté hann jafnstjótt upp úr vatninu,
og sjá! að himnarnir lufust upp yfir honum,

og Jóhannes sá Guds Anda ofan stiga og yfir hann koma, og sjá! að ræddin af himni sagdi: Þessi er Sonur minn elskulegur, á hverjum eg hef velþéttun.

b) Jesús var strax eptir skírnina á eydimörku reynður í fjörutíu daga með margslags hætti, svo að hann með sínu stöðuglyndi gæfi oss dæmi til að breyta eptir.

Mark. 1, 12. 13. Andinn (Guds And) ferdi hann jafnstjótt út á eydimörkina og Jesús var þar í fjörutíu daga og varð freistadur af Andskotunum. Matth. 4, 1—11.

c) Eptir að Jesús var skírdur og hafði aflað freistinguna, ferðadist hann um kring meðal Gyðinga á fjórða ár og kénndi þeim, eins og Spámadur af himnum sendur, Guds ráð og vilja um syndaranna frelsun og sálshjálp.

Mark. 1, 14. 15. Jesús prédikadi Lærdóminn um Guds ríki og sagdi: tíminn er komin og Guds ríki nálægist, sjáid að yður og trúid Evangelíð. Matth. 4, 23.

d) Meðan Jesús gekk í kring og kénndi, stöðfesti hann opt kénningu sína með miklum og gæðsurikum freptaverkum, sem augljóslega sýndu, að hann var af Gudi sendur.

Matth. 11, 4. 5. Jesús sagdi við Lærisveina Jóhannesar Skírara: Farid og kunn-

gjörð Jóhannesi þad, sem þér heyrid og
 sjáid: blindir fá sýn, haltir ganga, lífþráir
 hreinsast, dásir heyra, dandir upprísa og
 voludum verdur evangelíum bodad. Post.
 Eb. 40, 37. 38.

Merf: a) Med Jesú Krísts dýrmæta lærdómi er
 það af hverju afmáð og upprætt sú vidur-
 styggilega hjátruð og afgudadyrtan, sem áður
 drótnaði í veröldinni. 1 Cor. 8. 4—6.

b) Med Jesú lærdómi höfum vér fengid rétta
 þekkingu á Gudi og hans vilja í því, sem vid-
 kénur syndaranna sálshjálp. Jóh. 14, 5—7.
 17, 3. 6. 8. 14. 17.

c) Jesús hefir kénnt oss það, sem vér ómáð
 værum eðl fullvísir um, nefnilega: að annað
 líf sé til eftir þetta, og að guðhræddir komi eftir
 te dandann í eilísa sálu. Jóh. 3, 14. 18. 5,
 21—29. 1 Pét. 1, 3—5. 2 Tim. 1, 8—10.

d) Jesú lærdómur er oss besti leidarvísir til
 dygðafulls lífvernis, Matth. 5, 6. 7. 13. 15.
 18. 20. 22. 25. Lúk. 10, 16, 18. Jóh. 13,
 14—16.

e) Hverr sem med einlægu hjartaþeli vill með-
 taka Jesú lærdóm og fylgja honum, mun
 saunarlega komast að raun um, að í honum
 er guddómlegur frægtur til að birta hjartad-
 hugga, samvirkfenna og sjáðfesta vonina um eilísa
 sálu. Þar med slýktísl líla í freptugalla máta
 vor fullvísra um, að þessi lærdómur sé Jodursins
 ord, sem hann lét Soninn opinbera mannkyndu,
 og að sú lærdómur er þessvegna í samleiða gud-

dómlegur. Jób. 7, 16. 17. 8, 31—36. 12, 44—50. 14, 8—10.

§. 6. a) Meðan Jesús féndi á Gyðingalandi var hann undirverpinn margskonar ofsóknunum, þaræð höfðingjar Gyðinganna, fyrir æfundar satir yfir því, hvað mikid honum tólft við almúgann og af hatri við Jesúm, af því hann vildi ekki f-gra vendsku þeirra, reyndu til, bæði með vélum og ofríki, að taka hann af lífi.

Lúk. 19, 47. 48. Hann féndi daglega í musterinu, en yppurstu Prestarnir og Skriflærdir og Höfðingjar lýðsins sóktu eptir að fyrirfoma honum, þó fundu þeir ekkert, er þeir gæti gjört, því allt fólkid hné að honum og hlýddi honum. Matth. 12, 14. 22, 15—21. 27, 18. Lúk. 20, 20.

b) Jesú eginn Lærisveinn, svikarinn Júdas, varð um síðir keyptur til að selja hann Höfðingjunum í hendur, sem þá dæmdu hann, án allra saka, til danda, og fengu hann heidna Landdómaramum, þeim pontverska Pílatusi. Þessi Pílatus óttadist reidi Keisarsins, hverri þeir hötudu honum og lét, móti vilja sínum, huldscýkja Jesúm, þyni:krýna, hæða og negla eins og illvirkja á krossinn, hvor hann uppgaf sinn anda.

Matth. 20, 18. 19. Jesús sagði fyrirfráan við sína Lærisveina: Sjá! vér forum nú

upp til Jerúsalem, og Mannsins Sonar mun seljast Prestahöfðingjum og Skriftlærdum í hendur, og þeir munu dæma hann til danda, og fá hann heidíngjum til að láta spotta hann, huldstrýfja og krossfesta. Matth. 16, 21—23. 17, 22. 23. Lúf. 18, 31—34. Matth. 26, 14. 16. Mark. 14, 43—46. Jóh. 13, 21—30. 18, 1—9.

Lúf. 23, 46. Loðsins Falladi Jesús á krossinum með hárti ranstu og sagði: Fadir! í þínar hendur fel eg minn anda, og í því hann sagði það, uppgaf hann sinn anda Jóh. 19, 33—37.

c) Jesús varð ekki einúngis að þóla sára þínu á líka manum, heldur leid hann lífa á sálunni þeirra qvöl og ángist vegna mannanna synda.

Matth. 26, 37—39. Þegar Jesús var kominn í grasgardinn, tók hann ákaflega að hriggjast segjandi: Minn fál er hrigg allt til dandans. Þar eptir géck hann lengra fram, féll nidur á sína áfjónu, bad og sagði: Minn Fadir! ef það er mögulegt, þá lídi þessi kaleikur frá mér! Þó ekki eins og eg vil, heldur eins og þú vilt. Matth. 27, 46. Lúf. 22, 41—44.

Merkt: a) Jesús sýndi með hugþrýði sínu, að hann væri ekki hræddur fyri dandanum; þegar hann géck á móti óvininum, sem vóru að leita að honum

um, hann vissi líka að þínir himnesku andar munu velta sér líð, ef hann ríkti sína sig úr hendum ósjáa sinna; og þaræð þeir allir dattu til jarðar, þegar hann talaði, sýtti hann það hægt sér hestí verid, að sleppa frá þeim, ef hann hefði viljab. Matth. 26, 53. Jóh. 18, 4—6.

- b) Það var eðfi að endra, Þó Jesús, eins og manna-
eljin blestíradí að hugsa til þeirrar ógnarlegu
vinnu, er fyrir honum lá; en laungu áður vissi
hann, það yfir sig mundi koma, var samt ætíð
óhræddur og teidubúinn til að taka það allsaman,
mannaanna vegna, uppi sig eytir síns Góðs vil-
ja. Þar af er ádráttur, að hans mikla sálar
ángist hefir einfánlega komid af því, að
hann setti sér fyrir sjénir allra syndugra
manna misbrot, svo viðbjóðsleg, sem þau eru,
og sá að öll þau voru sér nú tilreiknid. Ef. 53,
6—12. Hebr. 5, 7—9.

§. 7. a) Jesús var öldungis saklaus og varð að líða, án þess hann í neðru hefði misbrotid eða syndgáð.

Lúk. 23, 4. Pilatus sagdi við Rémmi-
manna-herðingjana og fólkid: Eg finn enga
söf hjá þessum manni. Matth. 27, 4. 18.
19. 23. 24.

b) Jesús géf með sínum vilja undir þínu
una og afelstu og meðanmfuna yfir öfó syndurum,
eytir síns himneska Góðs ráði og vilja, þar vör
annars hefðum einflega tortýnst vegna vorra synða.

Phil. 2, 6—8. Þó að Jesús Krístur
væri í Guds mind, fór hann samt eðfi með

Það eins og það væri herfáng, að hann var líkur Gudi, heldur lítillæskadi hann sjálfann sig, tók á sig þræls mind og varð hlýðugur allt til dauða, já allt til dauða á krossinum. Jóh. 10, 11. 18. Ps. 40, 6—9.

c) Jesús leid þína í alla syndugra manna stad og fyrir oss gilla, svo hann gæti friðþægt fyrir vor mörgu afbrot, með að þola það straff, sem vér allir höfum tilunnid; með þvíðilum hætti gat Gud fyrirgefð oss syndirnar, án þess að gjöra móti rétti dæmi sínu, eða skerdast sitt Dógmál, ellegar veikja sitt Herradæmi.

Matth. 20, 28. Jesús segir: Maanest þú Sonur er ekki kominn til að láta sér þjóna, heldur að hann þjóni sjálfur, og útgæfi sitt líf til lausnargjalds fyrir marga. 1 Tím. 2, 5. 6. Jóh. 6, 51. Róm. 5, 7. 8.

Matth. 26, 28. Þegar að því var komid að Jesús gengi til dauðans, sagði hann: Mitt blóð úthellið fyrir marga til syndanna fyrirgefningar. Eph. 1, 7. 1 Cor. 15, 3. Ef. 53, 4—12. Hebr. 10, 1—14.

Eph. 5, 2. Kristur elskadi oss og gaf sig sjálfann út fyrir oss til fírnfæringar og slátrunar offurs, svo Gudi væri það þóðnanlegt. Hebr. 10, 1—22. 2 Cor. 5, 15. 21.

Merk: a) A gamla Testamentisins tíðum varð ypparsti Prestur Gyðinganna, eptir Guds líp

un, á hinn flötu Fridþægingar hárd, að bera
 ossar inn í helgidóminn, til forlitanar fyrir
 fólksins syndir. 3 Mós. 6. 16, 1—28. En
 þetta ossar atti að fyrirminnda fridþægjandi
 þíum og danda Endurlausnaran, er koma
 skyldi, Gyðingum til aðvinnar og endurninnung-
 ar um það straff, er syndin hafði tilunnid. Hebr.
 10, 1—4.

b) Þegar Jesús fórnsærdi sér sjálfum til fridþæg-
 ingar fyrir heimsins syndir, sýndi hann,
 að hann væri sá rétti æðsti Prestur, hvern
 Gud hafði tilfett, og hann frambar þá forlit-
 unar fór, sem einföldur vægir, til eilífrar frid-
 þægingar fyrir alla. Hebr. 9, 11, 14.

c) Gamla Testamentisins fórnsæringar afstófu
 öldungis, þegar Jesús Kristur offráði sjálf-
 um sér; en öll hjátrúarfull fridþægingar meðal,
 sem mennirnir höfðu sjálfir uppfundid, og sem
 áttið höfðu verið kráftalaus og eintilsværd, féllu þá
 af sjálfum fer um full og nðu að engu.

d) Vör egum að leita náðar hjá Gudi, einungis
 vegna Jesú Krísto, sem allt í einu hefir full-
 vægju-gjört fyrir alla menn, og með sinni þíu
 og danda eynad öllum öls aðgang til að etlast
 fyrirgefningu syndanna, þegar vér snúum öls af
 hjarta og trúum á hann. Hebr. 4, 14—16.
 7, 26. 27. 9, 24—28. 10, 19—31.

§. 8. a) Jesús Kristur tók sitt líf
 eftur á þridja degi eftir sinn danda og
 uppreis úr grófinni, eins og hann hafði
 sjálfur áður fyrir sagt; þar eftir var hann sjórur.

tíu daga á jörðinni hjá vinum sínum og Lærisveinum; hvortrá hann staðfesti með ténningu og áminningum.

Post. Eb. 1, 3—9. Eptir ad Jesús hafði lifid þínna, tædi hann sjálfann sig Postulunum lifandi, með mörpum augljósum samfæringum og lét þá sjá sig um fjörutíu daga, og taladi fyrir þeim um þá hluti, sem heyrðu til Guds ríki. Post. Eb. 3, 13—15. Matth. 16, 21. 17, 21. 20, 17. 27, 63.

1 Cor. 15, 3—7. Kristur, sem dó vegna vorra synda, eptir Ritningunum, og varð grafinu, hann er upp aptur risinn á þriðja degi, eptir Ritningunum, og er sjedur af Refa og sídan af þeim tólf; þó næst var hann sjedur af meir en fimmm hundrutum brædra í einu, af hverjum flestir voru á lífi. Þegar Postulinn Páll skrifaði þetta. Matth. 28, 1—20. Mark. 16, 1—16. Luk. 24, 1—49. Jóh. 20, 1—31. 21, 1—25.

b) Eptir ad þeir fjörutíu dagar voru lifnir, var sá uppreisni Jesús ekki lengur sýnilega nálægur á jörðinni, heldur fór hann upp til himna ad ásjáandi Lærisveinum, eptir það hann hafði blefsad þá og gefid þeim makt og myndngleika til ad útbreida sinn lærðóm, meðal allra þjóða.

Lúk. 24, 50—52. Þegar Jesús hafði lofið tali sínu við Lærisveinana, fór hann með þá til Bethaníu, upplýpti sínum höndum og blefsaði þá; en það stéði í því hann var að blefsa þá, að hann skyldist frá þeim og værd uppnúminn í himininn; en þeir tilbáðu hann og snéru aftur til Jerúsalem með miklum sögnudi. Matth. 28, 18—20. Mark. 16, 19. Post. Eb. 1, 9—11. Eph. 4, 8.

c) Þegar Jesús var til himins farinn, settist hann til hægri Hlidsar Þodurnum, hvað ed þýðir: að hann tók til að stjórna heiminum með sláum himneska Þodur, svo að allar stjónsemdarfullar sképjur ega að játa, að hann sé þeirra Herri og ega að tilbíðja hann.

Phil. 2, 9—11. Gud hefir hátt upphafid hann og gésíð honum þá tign, sem er yfir öllum tignum, svo að fyrir Jesú tign skulu öll kné beygja sig þeirra, sem á himnum og á jörðu og undir jörðurni eru, og allar túngur skulu játa, að Jesús Kríslur sé Drottinn Gudi Þodur til ævi. Eph. 1, 20—22.

d) Einkum er Jesús Kríslur að því leiti, sem hann er Endurslausnari, síns sáfnadar andlegur Konúngur og Drottinn, þaræð hann ber um

hyggju fyrir, að ætíð séu þeir á jörðinni, sem játi hans dýrd, og að vantrúin eeki gæti með vélum eða ofríki eydt þeim; hann hógar því lífa svo, að hans lærðómur útbreidist meðal manneskjanna þar, sem hann sjer að hann fær framgáang til annrar nýtseni.

Jóh. 18, 36, 37. Jesús játadi fyrir Pílatusi: Mitt ríki er eeki af þessum heimi og samt er eg Konungur, en þar til er eg fæddur og þar til er eg í heiminn kominn, að eg stuli bera vitni um sannleikann. Sværr, sem elskar sannleikann, sá heyrir mína rødd. Lúk. 1, 31—33. 2, 11. 2 Sam. 7, 12. Ps. 45, 7. 110, 1—4. Ef. 53, 11. 12.

Post. Eb. 5, 31. Gud hefir upphafid hann til sinnar hægri handar, til þess hann sé leiddogi og Lausnari, að veita Israel apturhvarf og syndanna fyrirgefningu. Matth. 16, 17. 18.

e) Jesús er vor Talsmadur hjá sínum hinneska Fædur og bidur fyrir oss, að sín Endurlausn megi koma oss til gagns og nota, svo vér eeki fyrirferumst vegna vorra synða, heldur fáum náð til apturhvarfs, trúar og helgunar, og gétum aðlaft þá sáluhjálp, sem hann úrvegadi oss.

1. Jóh. 2, 1. 2. Vér höfum talsmann hjá Fædurnum, Jesum Krist þann réttláta, hverr að er forlíkan fyrir vorar syndir, þó

eðli einungis fyrir vorar, heldur og lífa fyrir allrar veraldarinnar (syndir).

Gebr. 7, 24. Hann gétur gjört þá ætíð sálubólþyna, sem hann lét komu til Guds, því hann lifir æfinlega til að bjóða fyrir þeim. Róm. 8, 34.

Merk: a) Með slumi uppreisn og himnasfer þess Jesús sannad, svo eðlert verður á móti þess, að hann er sendur af Gudi, og er í sannleika Guds Sonur, eins og hann sagðist vera. Matth. 12, 38—40. Róm. 1, 4.

b) Þarad Jesús er upprifinn frá dandum og upplifigum til himna, þessum vér nú mestu full- vifur um, að Gud þess álitid hans fridþæg- fingur fullgylða; þeiminnu til endurlausnar; lífa og, að eftir þetta munu koma betra líf, og að vorir lifamir munu (li afnalega verða að engu, heldur — þegar þar að kómur — upprifa úr dnypt- um til óförgengilgs lífs. Róm. 4, 25. 1 Cor. 15, 12—34.

c) Ef vér viljam hafa huggunt af þess að vér vitum, að Jesús Krifur er vor andlgur Koning- ur og þerra, þá egnum vér eins og hollir og dyggvir þegnar, að þeirra og elfa hann og lífa blyða hans bodum; því þeir, sem ódrucifi lífa, mega álitast eins og upphlaupmenn í hans ríki og vanta þess, að óhlýdni þeirra verða ur floffub eftir malleglifum. Matth. 7, 21—23.

Þarðómurinn um Jesúm Krif. og hans fridþæg- faga, er í slutu máli útfirður í annari Grein Trúarjárnungarinnar í þradunum.

Símti Kapítuli.

Um Aþturhvarf og Trú.

§. 1. **J**esús Krístur hefir eðfi með sínni endurlaunin gæfð oss leyfi til að syndga; miklu heldur hefir hann skultbundid oss til að fordæst það illa og kappfesta af fremstamegni að láta oss framfara í góðu.

Tit. 2, 11—14. Guds náð, sem allum mönnum er heilsusamleg, hefir birtst, og kénntir oss að afneita ógudlegu athæfi og veraldlegum girndum, en lifa sparlega, réttvíslega og guduræfilega í heimi þessum, þar vér lifum í von um sælu og dýrdlega auglýsingu hins mikla Guds og vors Endurlausnara Jesú Krists, sem sjálfann sig gaf í dauðann fyrir oss, til þess hann endurleysti oss frá öllu ránglæti og hreinsadi oss, svo vér séum hans ágætt fólk, föstgæfð til góðra verka. Gal. 2, 17. 2 Cor. 5, 14. 15.

Merk: Þverr sem réttilega þekkir Jesú Krists endurlausn, sá uppersast þar af til þess meiri viðbjóðs á syndinni; því þegar vér athugum hvort Jesús Krístur var, og hvar mikid hann varð að líða vegna vorra synda, þá er eins og afmálad sé fyrir vorum augum, hvortu andsýggileg syndin sé

og sú tíð muni koma, að vér verðum fyrir þúngu stráfi, ef vér höldum áram og hattum ekki að syndga, þó vér vitum betur.

§. 2. Sérhverr, sem vegna Krists gírnist að fá aðgátt til Guds náðar og eilífa sálu: hjálp, á með sonnu apturhvarfi að láta af syndunum, og með einlægri trú meðtaka Jesúm Krist Guds Son, fyrir sinn Endurlausnara, sinn Lærimeistara og sinn Drottinn.

Lúk. 24, 47. Kristur skipaði: að í sínu umhóði skyldi prédikað öllu fólki apturhvarf og syndanna fyrirgefning. Post. Eb. 20, 21.

Jób. 3, 36. Hverr, sem trúir á Soninn hefir eilíft líf, en hverr, sem ekki trúir á Soninn skal ekki sjá lífid, því Guds reidi blífur yfir honum. Post. Eb. 10, 43. Gebr. 5, 9.

Merk: Sannarlegt ángur og tregi fyrir syndirnar verður að ganga á undan, þegar núin á Krist á að vera selspealans. Því getur heldur enginn hugað sig með Jesú Krists friðþægingu, nema sá, sem lætur af illu og kappfestar að fara dagvarandi í því góða. Post Eb. 2, 37—47. 3, 17—26.

§. 3. Til sannarlegs apturhvarfs úrheimt: ist, að vér með einlægri yðrun konnumst við vorar ávirdingar, biðjum Gud andmjúflega fyrirgefningar á þeim og alvarlega einsetum oss að betra meir og meir vort líferni.

2 Cor. 7, 10. Sú hrígd, sem er eptir Gudi, vörðar apturhvarf til sálshjálpur, hvers engann ydrar. Lúf. 15, 21. 18, 13.

Póst. Gb. 3, 19. Takid því sinnastípti og snúist, svo ydar syndir verði asnúðar. Ps. 51, 3—23.

Merk: a) Manneftjan er optast súfari á að affala enn játa sínar óvirkningar, þess vegna mundi hún ekki heldur alvarlega ydrast syndanna, ef samvirkjan kœmist ekki endur og sánnun vid af Guds orða fróptugum áminningum með samverkun heilags Andas; en það stædur í sjálfa vor valdi, hvert vér eptir á viljum fara of þíkar aðvaranir í ngt og til frekari umþenkingar, ellegar útrýma þeim úr hjarta ann og slanda þannig á móti Guds ngt, hvar af vér meir og meir forherðunast.

b) Manneftjan gétur hast ángur af syndunum vegna hræðslu fyrir þeirra straffi, en einfaulega egum vér knýast til ángurs fyrir syndirnar, af blygdum vegna vðrs vanþæfletis vid himn gæda og gæðskurka Gnd, sem ekki einasta elur of og vðs heldur af einstærri náð, heldur og sérilagi hefir látid id kunnjara of í sinn heilaga orði. Þá mittlu sælu, sem Krístur hefir of úrvegad, og þaradantí ekki heimtar annad af of ein það, sem augthóstelega hoftr til vðrs sanna gagns, og til að afvenda vortí egin fortöpun.

c) Þegar ángurid vegna vðrra fynda er svo einflegt, að vér af alvöru fordumst það illa, sem vér þó drýgt þesum, annadhvert með þannum, orðum eða verkum, þá er of ekkert tafmark sett, hvað lengi það stuli vara, eða hvað mífid

Það þoli vera. Gud lítur einungis eftir, hvort
vort ángur sé einlægt eilegar eðli.

§. 4. Sammarleg trú á Jesúm Kríste til
sálúhjálpar, er innifalinn í því, að vér höfum
það traust og huggúnar athvarf til Jesú
Krísts vors Endurlausnara, að þætt hann með
sinni þínu og dauða freid þægt fyrir oss, muni
Gud fyrirgefa oss vorar spundir, svo fram-
lega, sem vér yðrumst þeirra af öllu hjarta og
einseljunni oss að syndga eðli framvegis viljandi,
heldur laga vorn lifnað eftir Jesú Kríste
heilaga lærdómi, og hlýða honum, sem vorum
réttum Herra.

Eph. 3, 12. Vegna Jesú Krísts vors
Drottins, höfum vér djörfing og aðgáing
til Guds, með trausti af trúnni á hann.
Jóh. 6, 40.

Róm. 8, 33. 34. Svært vill ásaka Guds
útvalda? Gud er sá, sem réttlætir. Svært
vill fordæma? Krístur er sá, sem dómur er,
já, miklu meira, sem líka er upprifinn, situr
við Guds hægri hönd og bíður fyrir oss.

Merkt: a) Það heyrir til trúarinnar á Jesúm að vér
séum vissir um, að hann er í heiminu kominn
til að uppfæra og endurleyfa syndugar mann-
eskjur; þó er þetta eðli nóg til sannrar trúar, því sá
gétur líka verið sannfærður um þetta, sem með sinu
líferni afneitar honum í því, að hlýða eðli hans
beðendum. Matth. 7, 21—23.

b) Vér verðum að finna með sjálfum oss, hversu mjög vér þurfum Guds náðar við, ef vér viljum nieta Krists endurlausn eins og verði er; því annars væri þó trú eðlæt, nema feld játning með vorunum; þessvegna er einmúgis sanna trú að finna hjá þeim yðrandi, sem þessja hvab andsluggaleg syndin er og hafa innilega laungun eptir Guds náð vegna Krists. Matth. 9, 12. 13.

c) Trúin getur verið veik meðan hugstorið finnur ekki neina upplifgandi huggun af að tileinka sér Jesu Krists friðþægingu, eður þá það stundum ángstað af hræðslu og efasemi; en þrátt trú er engu að síður sönn og Gudi þóknarleg, þegar hún aubsynir sig með sannarlegri laungun eptir Guds náð vegna Krists; og kappfestir af fremsla megni að gjöra það, sem Gud vill. Mark. 9, 24.

d) Sú trú er dand og ávartarlauð, sem ekki betrar hugastorið og ekki aubsynir slum frópt i gubrakilegu líferni.

Sönn og lifandi trú á að sjna sig fróptuga og verkandi i bygdasulla líferni. Gal. 2, 14—20.

§. 5. a) Vér getum ekki af egin fróptum snúid oss og trúad, þarad syndin hefir veikt oss, samt megum vér ekki forsóma að leggja allt kapp á vera sálar betrun.

Róm. 8, 7. Að stunda það, sem spíllt náttúra vill, er sjandskapur i gégn Gudi,— þar það strídir móti hans vilja — því hún hlýdir ekki Guds lög máli og getur heldur ekki gjört það. 1 Cor. 2, 14.

b) Heilagur Andi er ætíð reidubúinn til að ebla vora betrun, og láta oss framfara í því góða með Guds orði, sem hann hefir sjálfur inngéfið þeim heilögu skrifurum.

1 Cor. 6, 11. Þóttum Páll ber Corinthusinum á brýn, að nokkrir meðal þeirra hafi verið lastafullir, en nú—segir hann—erud þér þvegurir, þér erud helgadir, þér erud réttlættir í nafni Drottins vors Jesú og af vors Guds Anda. Phil. 2, 13. Eph. 3, 16.

Gebr. 13, 21. Fridarins Gud tilbúi yður til allra góðra verka, til að gjera hans vilja, og verki það með yður, sem honum er sjálfum þóðnanlegt fyrir Jesúm Krist.

c) Af rétttri brúkun Guds orða fáum vér rétta þeckingu á Guds vilja, og sðlumst frapt til að laga vora lífnad eptir þeim, ef vér ecki sjálfir stöndum á móti náð þess heilaga Anda, sem í hugssötinu verkar með Guds orði, og uppvækur í samvitfundi þær áminningar, sem vér ecki megum nidurkessa.

2 Tím. 3, 15—17. Þú kanna heilaga Ritningu, sem gétur uppfærð þig til sálshjálpar með trúar lærdóminum um Jesúm Krist. Öll heilög Ritning er innblásin af Gudi og nyttsanleg til lærdóms, til sann-

færlingar, og leidréttingar, til uppfræðingar, í réttlætinni, svo að Guds máður sé algjört og til alls góðs verks hæfilegur.

Merk: Til að hafa Guds orð réttilega um hönd, útheimtið, að vér heyrum það og lesum með gaumgæfui, og einlægum ásterningi til að læra það, ofs til betrunar og sálshjálp. Þegar vér eðl þannig brúðum. Guds orð, far heilags Anda náð eðlert verkad í sálunni. Þarad Gud, sem hefir gæfð ofs fullt vit og frjálstræði, hverli vill né gétur þvingað ofs til góðs, með þeirri makt, sem vér eðl gétum móti þaðid.

§. 6. Umvendi og rétt: trúandi kríft: in maunefkja gétur, eptir því, sem Gud hefir í sínu orði lofad, verid sannarlega full: viss um, að hún er hjá Gudi, vegna Kríft, réttlát ordin, og að hennar fyrri syndir eðl tilreiknast henni, heldur skuli straffid fyrri þær, vera henni veldungis eptirgæfð, þarad Gud, vegna Krífts, tileinkar henni, eins og hlýðnu barni og trúnum þénara aptur á móti sína náð og blessun.

Róm. 3, 24. 25. Vér verðum réttlættir án verðskuldunar af Guds náð, með þeirri endurlausn, sem Jesús Kríftur hefir afrekað, hvern Gud tilfetti, að hann stýldi vera sá náðar stóll, hvar leita ætti fyrirgæfuingar á syndunum, fyrir trúna á hans blóð, eður á hans pínu og dauda.

2 Cor. 5, 21. Þann, sem ekki vissi af synd, hefir Gnd gjort að synd fyrir oss—eð: ur í vörn stad látid fara með hann eins og sekann syndara—svo að vér hans vegna yrð: um réttlættir fyrir Gudi. Róm. 8, 1—4.

Merkt: Í heilagri Ritningu brúfast ymislegir tals: hættir, til að sýna hvornig til skili ganga hjá þeirri syndugu manneskju, sem betrast á af heilags Anda náðar=verfunum.

a) Ritningin talar um Guds Föllnu til manna, sem er í því innifálin: að hann í sínu orði gefur þeim tilefni til að gímaði þá endurlausn, sem Kristur hefir útvegað, og þarabáuk leitast við með öðrum hætti, svo sem með þjáningum og velgjörningum, að upprækja þá til að þenkja um þeirra andlegt ásigkomulag. Matth. 9, 13. 11, 28. 1 Tesl. 2, 12. Ps. 119, 17. Róm. 2, 4.

b) Ritningin talar um upplýsingu, og vill þar með láta skiljast, að heilagur Andi uppræði vörn skilning með orðinu, svo vér sáum sanna þekkingu um Guds ráð og vilja, er víðvísar syndugra manna betrun og endurlausn. Eph. 1, 18. Ps. 66, 17. 18.

c) Með orðinu endursæðing gefur Ritningin til kynna. Það sálufulla ástand, sem kristin manneskja kemst í, þegar hún með sannri yðrun latur af illu, og með rétttri trú á Krist fær lýst og launingun til góðs, eða verður að annari og betri manneskju, því þar með er eins og hún sæðist að nýu, þaræð hennar sinnislag og hugarfar snúast frá illu til góðs, eptir Guds vilja. 1 Pét. 1, 3. Jóh. 3, 3. 2 Cor. 5, 17.

d) Það, sem Rímingin kallar helgun, er trúaðs krísts
ins manns dagleg framfarir í dygdum og guðhræðslu,
sem eðlíst af samverkandi náð heilags Andas, með
þduglegri þröskun Guds orða, barn og árófni.
2 Thess. 5, 23. 2 Cor. 7, 1. Róm. 12, 1. 2.

Þriðja grein Trúarlátningarinnar í Græðunum sýnir
fr í slutu máli, hvernig heilagur Andi leidir
mannefjónna með sínum náðar verfunum og
ordinum til sannarlegs átturhræfse og ávætt-
arsamrar trúar á Jesúm Kríst. En í annari
bænitinni í Græðunum upptökumst vér til að biðja
um aðstoð heilags Andas, svo vér getum orðið
sannir krístinir, er sýni sig verduga að vera þegnar í
Krísts náðarríki; og í þriðju bænitinni verðum vér
minntir á þá hlýðni, sem vér erum Gudi um
þýðugir, til að auðfýna með henni vora trú.

Öjötti Kapítuli.

Um Trúarlátningu áverti í heilögum líferni.

§. 1. Þar af á að sjást hvert vor trú á
Kríst sé sýnn og lífandi, að hún verkar í
hjartanu hatur til allra synda, og þar
ámóti fræptuga eptirlaungun til að breyta
eptir Guds vilja í öllum hlutum til að þóknast
honum.

Jak. 2, 17. 26. Sýn mér trú þína af verkum þínum, því eins og líkaminn er án andar daudur, svo er lífa trúin daud, þegar hún er án verkaanna.

Róm. 12, 9. Hafid andstygd á því, sem vondt er, en haldid yður fast við hid góða.

Post. Eb. 15, 9.

Mark: a) Vér getum ekki forþénad Guds náð og eilífa sálshjálps, þar vor bestu verk eru ófullkomin og Gud er hálsur sá, sem gefur fráptana til að framkvæma þau. Luk. 17, 10.

b) Það lítid gott, sem vér gjörum hér á jörðunni með stórum vanmátti og breiðkífa, getur ekki komid í samlíkingu við þá ómetanlegu gleði, hvættar þeir guðhræddu mega vanta í enu betra lífi. Þessvegna vill Gud einnig, ekki vegna verka vorra, heldur af náð sinni, gjöra oss sálshölpna vegna vörrar trúar á Jesúm Krist. Róm. 6, 23. Eph. 2, 8, 9.

c) Það er eldúngis nauðsynlegt, að vér breytum eptir Guds vilja, þótt vér ekki þar með egum stíðid að fá hans náð, til þess að trúin sýni slun frapt í góðum verkum, því annars getum vér ekki orðid hæfilegir til að taka á móti þeirri sálshjálpi, sem Kristur hefir úrvegað oss. Jak. 2, 14. Róm. 2, 7. 10.

§. 2. Sérhvað það, sem Gud hefir bodid oss að taka vara á, er vor skylda. Þessmálinu, sem út var gefid á sjálfstun Eínal, eru þau almennilegu skylduverk í stuttu máli fyrirskrifud og innifalin í þeim títu Bod:

orðum, sem Gud bauð Mósesi að rita á tvær steintöb'ur.

2 Mós. b. 20, 1—17. Gud taladi öll þessi orð og sagði: 1) Þú átt ekki að hafa annarlega Gudi fyrir mér. 2) Þú átt ekki að leggja nafn Drottins Guds þíns við hégöma; því Drottinn mun ekki láta þann verða óstraffaðan, sem misbrúkar hans nafn. 3) Minnstu að halda hvíldardaginn heilagan. 4) Geidra fædur þinn og módir þína, svo þú lifir lengi í landinu. 5) Þú átt ekki að slá í hel. 6) Þú átt ekki að drygja hórdóm. 7) Þú átt ekki að stela. 8) Þú átt ekki að bera falskann vitnisburð móti þínum náúnga. 9) Þú átt ekki að girnast hús þíns náúnga. 10) Þú átt ekki að girnast þús náúnga ektavinnu, ellegar hans þjón, ellegar hans þjónustuvinnu, ellegar hans ura, ellegar afua, ellegar nokkud, sem heyrir þínum náúnga til.

Merkt: Guds logmál, sem er innifalið í þeim tíu bodordum, er að sonu einfanlega fyrirskrifað Gæðingum, en það inniheldur samt þau skylduverk, sem sérhverr manneskja á ætíð að gæta gætur að, því þau þéna til að ebla bæði vort egid og annara samna gagn. Róm. 3, 31. 13, 8. 9.

§. 3. Sá er tilgáangur allra Guds Bodorda, eptir Krists egin útleggingu, að ebla og

stadfesta hjá manneskjunum fram; qvæmdarsama elsku til Guds, sjálfra þeirra og náúngans.

Matth. 22, 37—40. Jesús sagði: Þú átt að elska Drottinn Gud þinn af öllu hjarta, allri þinni sálu og öllu þínu hugskoti, það er hið fyrsta og stærsta bodord; en hitt annað er þessu líkt: Þú átt að elska náúnga þinn eins og sjálfann þig. Í þessum tveimur bodordum er innifalið allt lög málið og Spámennirnir. Róm. 13, 10.

Merk: Það er ekki nóg, að vér einungis eptir voru náttúrufari gjörum eit eda annað gott, sem kann að vera ós góðfælt; ekki heldur er það sannarlegt góðverk, þó vér gjörum gott einungis til að fá hrós hjá mönnum, edur af étta fyrir straffi og osselnum, ef það væri ógjort látið. Ós byrjar í öllu, sem vér gjörum, hafa þann tilgang, að auðfýna hjartaleitann. Gal. 5, 6. 1 Jóh. 3, 23.

A) Um Skylduna við Gud.

Vér egum að þyrfa Gud, eins og vorn Skapara, Vfirherra, stærsta Velgjörara og elsturkasta Föður, bæði innvortis í sálunni, með vorum þaunkum og girndum, og lífa út vortis með ordum og atvörum.

1 Cor. 6, 20, Þér erud dýru verði keyptir, vegsamid þessvegna Gud með yðar lífama og með yðar öndu, sem Gud á. Mal. 1, 6.

Merkt: Vér egum einlæglega að dýrka Gud, svo vér eðli einungis biðjum hann, losum hann og þedum honum með orðum, eður andsynum honum útvortis lömningu, helður dýrjar of lífa einum að andmálka of fyrir honum í hjartanu, ótrast hann og elska, lífa sjóna lýfi og laungum í öllu vörn framsírdi til að breyta eftir hans vilja, því annars verður vor Guds dýrkan að hræsni sem fyrir þeim alrifa og helaga Gudi er mefja andslögð. 1 Sam. 15, 22. 23. Ef. 1, 11 — 18. Matth. 6, 1 — 18. 23, 13 — 33. Mark. 4, 1 — 25.

I. Innvortis Guds : dýrkanin.

§. 1. a) Vér egum að tilbiðja Gud einann, því hann er vor Elapari og sá einasti og sanni Gud.

Matth. 4, 10. Jesús sagdi: Drottinn Gud þinn áttu að tilbiðja og dýrka hann einann. Ps. 99, 5.

b) Hver, sem réttilega tilbiður Gud, á með andmjúfri lotningu vidurlénna hans allrafastu fullkomlegleika, halda hann fyrir hið hæfsta góða, og lífa við sérhvert tækifæri and:

þína í verkanum, að hann virðir Gud yfir alla hluti framm.

Ps. 99, 5. Upphefjið Drottinn vorn Gud og tilbiðjið fyrir hans fótstær, því hann er heilagur.

§. 2. a) Þér egum að óttast Gud, því hann er heilagur og réttlátur.

Préd. 12, 13. Óttast þú Gud og haldtu hans bodord, því það ber öllum mönnum að gjöra. Post. Eb. 10, 35.

b) Gud hræðslan á að þína sig í því, að vér tókum oss umhyggjusamlegann vara fyrir öllu því, sem vér höldum Gudi sé á móti.

Ordsq. b. 16, 6. Afótta fyrir Drottni, fordæst menn hið illa.

c) Þér egum ekki að óttast Gud eins og óviljugir þrælar, af qvíða fyrir straffinu, heldur eins og hlýðin börn, því hann er svo góður og gæðskurkur þadur.

Róm. 8, 15. Þér hafið ekki meðtekið þrældóms lunderni, að þér þirstud aptur að verða hræddir, heldur hafið þér fengid óskabarna hugarfar, af hverju vér kllum: Abba, afskulegi þadur! 1 Mós. b. 39, 9.

§. 3. a) Þér egum að elska Gud yfir alla hluti framm, því hann er vor stærsti Belgjörari og af Kristi friðþægður þadur.

1 Jóh. 4, 19. Látum oss elska hann, því hann elskadi oss að fyrri bragdi. 1 Jóh. 5, 1.

b) Elskan til Guds úrheimtir, að hugurinn innitega gleðji sig af honum og finni hjá sér stærstu laun gun eptir að þóknast honum, með því að breyta eptir hans vilja.

1 Jóh. 5, 3. Því er elskan til Guds innifalin, að vér höldum hans bodord, en hans bodord eru ekki þung. Ps. 18, 2.

5. 4. a) Vér egnum að hlýða Gudi, því hann er ekki einungis vor ætli, heldur og lífa sá vílasti og besti Yfirhera.

Jer. 11, 4. Drottinn sagði: Glyðid mér og gjörð allt, sem eg hefð bodid yður, þá skulud þér vera mitt fólk og eg skal vera yðar Gud. Post. Eb. 5, 29.

b) Hlýðnin við Gud er í því innifalin, að vér ætíð með sífnum vilja leggjum allt lápp á að laga vort stinnislag og framferði eptir Guds vilja til að þóknast honum, og alvarlega taka oss vara fyrir því, að brjóta hans bodord af ásetningi.

Ps. 143, 10. Drottinn! Fénn þú mér að gjöra það, sem þú vilt, því þú ert minn Gud. 1 Pét. 1, 14. 15.

§. 5. a) Vér egnum að reida okse uppi Gud, því hann kæði, vill og gétur gæfið okse tíma anlega, andlega og eilífa velferð.

1 Pét. 5, 7. Ráðid allri yðar áhyggju uppá Drottinn, því honum er annað um yður. Ps. 55, 23.

b) Að reida sig uppá Gud er sama, sem að treysta honum, og er innifalid í því, að vér séum fullkennlega sannfærðir um, að Gud, vegna Jesú Krists, villi gjöra okse hlut: takandi í öllu því góða, sem hann hefir loft: að okse í sínum orði, líka að hann eptir sinni alvísu ráðstofun, villi veita okse sína hjálp með besta máta og á hagkvæmustu tíð.

Ps. 146, 5. 6. Sáll er sá, hvers hjálp Jakobs Gud er, sá, sem hefir stadfasta von til Guds, sem gjörði himininn og jörðina og sjóinn og allt það, sem er í þeim; til hans, sem heldur trygd æfinlega. Jer. Samnagr. 3, 25. 26. Róm. 8, 32.

Af öllu þessu fylgir þá framvegis:

§. 6. Vér megum ekki tilbíðja neitt annað í stadinum fyrir jannann Gud, hverki Engla, né helga menn, né sól, né tungl, né bílari,

ellegar neitt annað þvílíkt, og ekki heldur reida oss uppá það, í stadinn fyrir að setja vort trúnaðartraust til þess sanna Guds, því hann einungis er vor Drottinn og Skapari; annars syndgum vér á móti fyrsta Boderdinni og gjörum oss sefa í afgudadýrkun.

2 Mós. b. 20, 3, 4. Drottinn sagði: Þú átt ekki að hafa annarlega Gudi fyrir mér. — Þú mátt ekki smíða þér neina úthoggna eða annarslags mynd eptir því, sem er á himninum uppi, ellegar á jörðunni niðri, ellegar í vatnunum undir jörðunni — Þú átt ekki að tilbiðja edur dýrka það. Ef. 42, 8. Post. Eb. 17, 29.

5. 7. Vér megum ekki elska sjálfa oss, ellegar neitt annað, meir enn Gud eða jafnt Gudi; ekki heldur megum vér treysta uppá sjálfa oss, aðra meun ellegar aðra hluti, meir enn uppá Gud, vegna þess hann einn er vor almáttugi og stærsti velgjörari.

Jer. 17, 5. Svo sagði Drottinn: Þolvaður veri sá maður, sem treystir uppá manneskjuna og hefir holdid fyrri sinn arm — ellegar heldur að sér sé óhætt með vanmáttugrar manneskju varatekt — og hvers hjarta víkur frá Drottni.

Orðsq. b. 3, 5. Treystu Drottni, af öllu þínn hjarta, en veiddu þig ekki fast á þitt hyggjuvit.

§. 8. Vér egum daglega að stríða móti þeim syndsamlegu girndum, sem Gudi eru á móti, og aldiel-brjóta hans bodord af ótta fyrri mannum, edur elsku til þeirra, því hann er sá heilagur Gud, hvorn vér egum að ótast, og lífa sá góður og vísdómefullur Drottinn, sem vér egum að elsta og hlýða framþvír alla hluti.

1 Jéh. 2, 15—17. Þíttid ekki veröldina og ekki þá hluti, sem í henni eru: ef nockur elskar veröldina, þá er elsta til Söðursins ekki í hönum; því allt það, sem í veröldinni er, sem er: lýst holdisins, fýsu augnanna og drambsamt líferni, það er ekki af Söðurnum heldur af veröldinni. Veröldin forgengur og hennar lýstingar, en sá, er gjörir eptir Guds vilja, blífur að eilífu.

Orðsqv. b. 1, 10. Son minn! Þegar illir skálkar locka þig, þá fylg þeim ekki.

§. 9. Vér egum að auðsýna vorum ná: unga einlaga elsku, til merkis um, að vér án yfirdeppslapar elskum Gud, sem vill að fjærleifurinn sé eins ríkur hjá oss, eins og hann er hjá sjálfum honum; þaradanki egum vér að leggja lapp á, að treyta eptir Guds vilja í öllum hlutum.

1 Jóh. 4, 21. Þetta bodord höfum vér af honum: að hværr, sem elskar Gud, hann á líka að elska sinn bróður. 1 Jóh. 3, 17. 18. 4, 7—13.

1 Jóh. 2, 5. Hværr, sem hans ord varðveitir, í honum er sannarlega elskan til Guds fullkomin. Jóh. 15, 14.

Merk: Þau Skylduverk, sem viðvíkja innvortis Guds: dýrkun, eru í sluttu máli linsfærð í Lúthers átsleggingu yfir fyrsta Bodordid í Gradunum.

II. Utvortis Guds-dýrkanin.

§. 1. a) Vér egum að lofa og vegsama Gud, því hann er sú fullkomnasta og æðsta Væra.

Psf. 72, 18. 19. Lofadur veri Drottinn Gud, Israels Gud! hann, sá einn gjörir dásemdar vertin; og blesud sé hans dýrd: arfulla hátígn að eilífu, og öll lönd upp: fyllist með hans dýrkun!

b) Gud lofast og vegsamast, þegar vér annaðhvort með barnum, sálum eður samtali við aðra, þrósum Gudsþparlegu eginlegl. ík: um og miklu dásemdar: verkum af flokku hug: at: þeli, sem fullt er af heilagri lotningu fyrir honum.

Pf. 145, 3. 4. Mikill er Drottinn og mjög íslegur, hans makt er óransafanleg; sérhver Fyrirséð mun fyrir annari hrósa þínum verðum, Drottinn! og fanngjöra þitt veldi.

§. 2. a) Vér egum að þacka Gudi, því hann veitir oss svo mikla velgjörninga, og auðsýnir oss svo mikla náð vegna Jesú Krists.

Eph. 5, 20. Þaðid ætíð Gudi Födur fyrir alla hluti, í nafni vors Drottins Jesú Krists. 1 Thes. 5, 18.

b) Ef vér egum að gæta þackað Gudi réttilega, þá ber oss að fannast við og auðmjúklega játa, að Guds mikla miskunsemi við oss er langtám meiri enn vér höfum tilunnid og þaradanki egum vér að fara oss hans velgjörninga réttilega í nýtt, eins og hann hefir tilætlad.

Pf. 118, 1. Þaðid þér Drottni, þvíad hann er gödur, og hans miskunsemi varir eilíflega. Pf. 105, 1.

§. 3. a) Vér egum að biðja Gud og ákalla hann, því hann einn rædur fyrir vorri tímanlegri og eilífri velferð, þar Kristur, vor Talsmadur, hefir einninn opnad oss aðgáng til hans, svo sem vors gæðskurfa og elskulega Föðurs.

LúK. 11, 9. Jesús sagði: Bidjið, þá mun yður gefast; leitid, þá munud þér finna; Þnýðið á, og mun fyrir yður upplófið verða. Ps. 50, 15. 145, 18. 19.

b) Það heitir bæn og ákallan, þegar vér fram berum fyrir Gud, annaðhvort í huganum eður með munni um vora laungun eptir elnhverju góðu, sem oss er lofað í hans orði, og sem oss sýnist nauðsynlegt til vörrar egin eður annarar velferðar.

1 Jóh. 5, 14. Þessi er sú djærfaing, sem vér höfum til hans, að ef vér biðjum um nokkud eptir hans vilja, þá heyrir hann oss.

§. 4. Þar er Sunnudagurinn er tilstífaður, er til opinberrar Guds dýrkunar, þá á sérhvert kristinn maður að fara til kirkju, sér og øðrum til uppbyggingar af Guds orða heyrn og lestri, líka uppbyggingar af því, að lofa Gud og þakka honum sameiginlega með øðrum sínum samkristnum, svo þeir innbyrdis staðfesti í dygd og guðhræðslu; og frá því á ekkert að hindra oss, nema sjúkdómar, eða annar þvilif forfall, sem ekki verður hlá kemist.

2 Móf. b. 20, 8. Drottinn sagði: Minnstu að halda helgann hvíldardaginn. LúK. 11, 28.

Col. 3, 16. Látið Krists orð búa ríflugalega meðal yðar, svo að þér fénnið og áminnið.

id yður sjálfa innbyrdis með allskonar vísdómi og sýngid sagra sálma, loffaungva og andleg qvæði fyrir Drottini í yðar hjörtum. Febr. 10, 25.

Sér af fylgir enn fremur:

§. 5. a) Vér megum hverki brúka Guds nafn gálanslega né athugalaust, allraðist vanheidra það með noðurlags misbrúkun, miklu heldur erum vér skyldugir til að lofa og vegsama Gud.

2 Mós. b. 20, 7. Drottinn sagði: Þú átt ekki að leggja nafn Drottins Guds þíns við hégóma, því Drottinn mun ekki láta þann óstraffadann, sem misbrúkar hans nafn.

b) Guds nafn vanheidrafst með að formæla, þegar vér annaðhvort í Guds eða Krists nafni óllum ills sjálfum ok eða öðrum. Slíkar formælingar geta og stéð með mörgu öðrum ótti, sem auglýsir allreiðs blygðunarlaust sinnslag, er ekki svíðist neins í Guds allraðeilegustu nálagð, né gefur gamn að, hverfu mjög hver ein manneskja á að elska sjálfa sig og náúngann.

Jak. 3, 10. Af sama munni framgengur bæði bleisan og bálvan, brædur minir! Þetta má ekki svo til gánga. Róm. 12, 14.

(5*)

c) Guds nafn vanheidrast með að sverja, þegar einhverr í daglegu tali gálanslega vitnar til Guds eða Krists, til að staðfesta þar með ord sín.

Matth. 5, 34—37. Þér skulud eldúngis ekki sverja, en yðar ræða skal vera já, þegar játa skal, og nei þegar neita á, þrí hvað sem þar er frammyfir er vondt.

§. 6. a) Þegar vér egum opinberlega að sverja, megum vér ekki gleyma því, að sá alvissi Gud, hvorn vér kllum til vitnis, er bæði réttlátur og heilagur Gud, sem hatar allt óhreinihyndi, og að hann mun straffa þá, sem sverja ránglega, því þeir vanbrúka hans nafn til að hylja með illsku og rángindi.

2 Mós. b. 20, 16. Drottinn sagði: Þú átt ekki að bera falskann vitnisburð á móti þínum náúnga.

Zach. 5, 4. Eg lét hölvum útsfara — segir Drottinn Zebaoth — svo hím komi yfir þjóffins hús og þess, sem sver ránglega við mitt nafn. Mal. 3, 5.

b) Með sverja eid eftir yfirvaldsins skipun, stundum til staðfestingar uppá, að vér skulum ekkert segja eður vitna annað enu það, sem vér vitum fyrir víst að satt er; og stundum til fullvissu um, að vér viljum trúlega lifa eftir

því, sem ós er fyrirsett og vér höfum undir-
gengist.

Sebr. 6, 16. Mannefjurnar sverja við
þann, sem er æðri enn þeir sjálfir, en sá
eidur gjarir endan á allri þrætu til að fá full-
vísu. 5 Mós. b. 6, 13.

c) Hverr, sem fremur meinsæri eða sver-
ránglega, kann að álíta efi einungis eins og
blygðunarlaus gublastari, vegna þess hann
manar hins alvissa Guds réttlæti móti sér, heldur
og líka eins og sjandmadur sinna samkrift-
inna, hverra velgerð og æru hann opt spillir, svo
sá saklaus verður fyrir hallanum, en hinn
sefi sleppur óstraffaður og sér optur tækisæri til
að koma meiru illu af stað.

1 Tim. 1, 10. Postulinn Páll leggur
meinsæris menn að jöfan við mordingja og
verðu illvirkja.

§. 7. Vér megum efi fara með galdur, sem
er hjátruar og heimsku: full vanbrákan á
Guds orði, til að fremja full eða sára, ellegar
til annara þvífkra hetusfulegra fyrirtekta, af rángri
límdun um, að menn með þessu gæti læknad
marnessjur eða féuad, sýnt hver stolid hafi, varn-
að tjóni og ólufu, eða annad þvímufkt.

5 Mós. b. 18, 10—12. Enginn á að
finnast hjá þér, sem fer með spádóma, eða er

dagveljari, ellegar tekur mark á fugla qvafi, ellegar fremur fufl, edur særinga-madur, ellegar fer til spásagnar manna, ellegar útþýdir fyrirburði, ellegar leitar fréttar af framlidnum, því hverri, sem þvilíkt gjerir, er andstyggilegur fyrir Drottni.

§. 8. a) Væt meguum eðfi vanhelga hvíldardaginn með ónaundskyldri vinnu, því þann dag egum vér sérilagi, eptir Guds beði, að halda heilagann með andakt og gudræflegum umþenkingum.

Ps. 95, 1. 2. Komid! látum oss með glædværd lofsýngja Drottni! látum oss af fögnudi hátt lofsýngja vorum völduga Stelfara! látum oss koma fyrir hans ásjóum með þackargjörd.

b) Það er sanngjarnlegt og Guds vilja samkvæmt, að Sunundagurinn sé mæðum og sképnun til hvíldar og endurlífgunar eptir vinnu þeirra; þess vegna kallast líka þessi dagur, sem kristnir menn halda heilagann í Kristis uppreisn minningu, ennþá hvíldardagur.

2 Mós. b. 23, 12. Sex daga skaltú verk þitt vinna, en sjöunda daginn áttú að hafa fyrir hvíldardag, svo að þinn úxi og þinn afni gæti fengid hvíld og þinnar augu

báttar sonur og fá framandi gæti endurnætt sig. 2 Móf. b. 20, 8—11.

Merk: Skylduverkin, sem viðvilja útvortis Guds dýrkun, eru sluttlega útmálud í öðru og þriðja Boddordum Jarðanna.

B) Um Skylduna við sjálfa oss.

Vér egum að elska sjálfa oss og einfanlega láta oss vera annar um vottar sálar velferd; líka egum vér að funda eptir sannarlegu gagni lífhama vors; sem og að ebla með leyfileguum hætti vera tímanlegu velferd, eins og samkvæmt er Guds orði og vilja.

Matth. 6, 33. Jesús sagði: Leitid fyrst Guds ríkis og þess réttlætis, sem honum er þóknanlegt, þá munud þér fá í viðbót allt, sem þér meðþurfið.

Merk: Mammetjan elskar sig ekki sjálfa réttilega, þegar hún sakist einungis eptir að sedja sínar jarðneskar girudir, án þess að hleða um sína sálshjál, eða geña gætur að því, sem hún er badi Gudi og öðrum mönnum þykug um.

I. Umhyggja fyrir sálunni.

§. 1. Vér egum að láta oss vera umhugad um, að vor skynsemi upplýstist meir og meir,

med þynsamlegri þeckingu, sérdeilis um Guds vilja og hans ráð til vortar sálshjálpur.

2 Pét. 3, 18. Vapidi í vors Drottins og Endurlausnara Jesú Krists náð og þeckingu. Ordsq. b. 2, 10. 11. 1 Cor. 14, 20.

§. 2. Vér megum ekki láta vörn vilja stjórnað af neinum vondum tilhneigingum, heldur egum vér af fremsta megni kappkosta að laga þær eptir því, sem vorri þynsemi sýnist að vera rétt og tilheyrilegt, eptir Guds orða reglu.

Ordsq. b. 16, 32. Sá, sem stjórnar gæði sinn, er betri enn sá, sem yfirvinnur borgir. Gal. 5, 24.

§. 3. Vér megum ekki affaka vorar ávirðingar, heldur léppast eptir, eins og Gud hefir látid Kríð lénnu oss, að sjá & meir og meir við þeim og afleggja þær.

2 Cor. 7, 1. Míed því vér höfum því líft fyrirheit, mínir elskanlegir! Þá látum oss hreinsa oss af allri saurgun holdssins og andans, og höldum áfram í helguninni með guðs hræðslu. 1 Jóh. 1, 6.

§. 4. Vér egum með gaumgæfni að vaka yfir samvitsku vorri, svo vér ekki viðvitandi ofþýngjum hana með neinni synd.

Post. Eb. 24, 19. Postulinn Páll sagði:
Eg æfi sjálfann mig í að hafa jafnan óskýrta
samvitðsku fyrir Gudi og mönnum,

§. 5. Vér egum opt að þenkja um dauð-
ann, sem fljótt gétur að döðrum yfirfallid oss,
þó svo, að vér hverki skelfumst af honum, ellegar
lífum með sorg og órósemi, heldur á það að þéna
til þess, að vér því betur undirbúum oss í sonnum
Guds öðra til sáluhjálplegrar burtfarar.

2 Cor. 5, 8. 9. Vér erum hughraustir
og höfum miklu meiri lyst til að vera fjær-
lægir frá lífamanum og heima hjá Drottni,
þessvegna kappkostum vér lífa, hvert sem
vér erum heima eða fjærverandi, að vera hon-
um þóknanlegir. Ps. 90, 12. Phil. 1, 23.

II. Umhyggja fyrir lífamanum.

§. 1. Vér megum hverki með ásetningi
taka sjálfir af oss lífid, sem er sú ypparsta
gáfa, er Gud hefir gefid oss, né viljandi skada
vera litnu edur heilsu, því þar með reynum
vér til með heimskulegri ódiesflu að taka ráðin af
Gudi, sem einsamall hefir vald yfir lífi og lífama-
mannessjunnar; en sviptum náningann þessri aðstod,
sem hann með rétti mátti af oss heimta; þarabauli

breytum vér svo gríndarlega við hjálfa oss, að ecki finnast dæmi til slíks meðal ólmustu vill. dýra.

Róm. 14, 7. 8. Enginn af oss hefir ráð á að lifa edur deya eptir vild sinni, því hvert sem vér lifum, þá erum vér á Drottins valdi, ellegar deyum, þá erum vér eins í Drottins valdi, það er að skilja: hvert, sem vér lifum ellegar deyum, þá á Drottinn ráð yfir oss. 1 Cor. 6, 19. 20. 1 Sam. 31, 4. 2 Sam. 17, 23. Matth. 27, 5.

§. 2. Vér egum að fordöf allt óhóf í mat og dryck, sem einúgis spillir heilsunni og eyðir vortri formegun, en gíorir oss óháfilega bædi til að losa Gud og lífa vinna það, sem oss ber að gjöra.

Lúk. 21, 24. Jesús sagdi: Varid yður hjálfa að yðar hugsköt aldrei ofþýugist af ofáti edur ofdryckju. Róm. 13, 13.

Gal. 5, 21. Ofdryckja og ofát teljast með þeim hlutum, um hverja Postulinn Páll segir: að þeir slíkt gjöri, muni ecki óðlast Guds ríki. Ordsqv. b. 23, 20. 21.

§. 3. Vér egum að halda oss frá hörðómi og allslags lauslæti, bædi innvortis í þa ungunum og útvortis með verkun; því þar af spillist lífaminn og sálin saurgast, svo hún verður óháfileg til að hugsa um neðud gott, og misfir alla launngun eptir dygd og Guds ótta, en auðsýnir því

frekar sínar sautugu girndir í ordum og viðmóti, öðrum til hneigðis.

2 Mós. 6. 20, 14. Drottinn sagði: Þú átt ekki að drýgja þér. Matth. 5, 27. 28.

1 Thess. 4, 3—5. Sá er vilji Guds, að þér helgist og umflýið hóranir, svo hver og einn stundi að halda sínum lífhama í hreinlífi og sóma, en ekki girndarbruna eins og heidringjarnir, sem ekki þekja Gud.

Eph. 5, 3—5. Eftir sem heilögum hæfir, á hverki frillulífi né nokkurskonar óhreinleiki edur ágirni svo mikil, sem nefnast meðal yðar, né blygðunarleysi, né fíflslegt hjál, edur gárungaháttur, hvað ekki er sómasamlegt, heldur miklu fremur þackargjörð: því það vitid þér, að enginn frillulífs maður, edur óhrein, edur ágjarn, hverr að er skurðgoda dýrkari, hefir blutskipti í Krists og Guds ríki. 1 Cor. 6, 15—20.

Merk: Í Græðunum er vild fjölda Bodordid slutt útskrifing um trífífllegt frillulífi, og í fjölda Bæninni flunsi uppreksan til að biðja Gud um náð og styrk, að standa á móti þeim fríflingum, sem í þeim efnum konna að mæta of.

III. Umhyggja fyrir vorri tímanlegri velferð.

§. 1. a) Þér egum fappfösta að ebla vora velgengni, bæði með ástundun í voru rétta

falli og embætti, og með forþjállegri spari-
semi, svo vel sjálfum oss til gagns, sem og líka
til að gæta hjálpad æðrum, er viðþurfa.

Post. Eb. 20, 34. 35. Postulinn Páll segir
til Ephesus-manna: Þér vitid sjálfir, að þess-
ar hendur hafa fyrir mér unnid til minnar
naudþurftar og þeirra, sem með mér vórn.
Allt sýnda eg yður, að svo byrjar oss að vinna
og veita að annast og minnast orða Drottins
Jesú, þar hann sagdi: sælla er að gæfa en
þyggja. 1 Tím. 6, 17. 18.

b) Í því að stunda gagn vort, egum vér að
varast ólöglegann ávinning eða ágirnd
og ekki sætjast eptir auðsum, sem opt misbrúkast
til ófnetnadar og óhöfs.

1 Tím. 6, 9. 10. Þeir, sem ríkir vilja
verda, falla í freistni og snornr og margs-
konar heimskulegar og skadnæmar girndir,
sem manneskjnum sökva í eyðileggingu og
töpun, því ágirndin er rót alls ílls. Lúf 12,
15. 1 Cor. 6, 10.

§. 2. a) Véc egum að léppast eptir að á-
vinna oss heidur, vera í afhaldi og reiknast
erúverðugir af vorum meðbræðrum, þó samt
ekki með öðru enn ráðvæðni og kostgæfni
í voru rétta falli og embætti.

Phil. 4, 8. Rjarir brædur! hvað, sem sannarlegt er og síðsamlegt, hvað réttvíst er, hvað skírlíft er og ástsamlegt, hvað, sem er gott affspurnar, hvað dygdugt er, hvað hrósverdt er, hugsid þar eptir!

b) Þótt vér höfum sðlast allann þann heidur, sem vér ætja kynnum, megum vér samt ekki falla til metnadar edur drambssemi, heldur ætíð stunda kríðilegt lítilletti. Því vér egum að vita, að alla hluti höfum vér af Gudi þegid, og að oss þfirðjast optlega, svo vér þurfum fyrirgefningar við.

Gal. 5, 26. Látum oss ekki sækja eptir hégóma hrósi, og hverki sgra hverr sðrum, né sfunda hverr annann. Róm 12, 10.

1 Pét. 5, 5. Verid skryðdir með lítilletti, því Gud mótskrídir dramblátum, en lítilletum gefur hann náð. Matthy. 23, 12. Orðsqr. b. 29, 23.

§. 3. a) Vér megum njóta án ægju í þessu lífi, af því að brúka réttilega þá mærgu góðu hluti, sem Gud hefir sínum skópudu sképnum til gagns og gleði gefid, lífa höfum vér mikla án ægju af vinnu vorri, þegar vér tilbærilega og með gladværnu sinnislagi gjörum hana.

Ps. 31, 8. Gledja skal eg mig, Drottinn! og vera gladvær af þinni miskunsemi. Phil. 4, 4. Orðsqr. b. 17, 22.

b) Þ vorri gleði egum vér að taka oss vara fyrir öllu því, sem stríðir á móti góðri siðsemi, etur því, sem Gud hefir búið í sínu orði, og ekki álíta hana svo sem helzra tilgang vinnu vorrar, heldur eins og ávort af henni.

1 Cor. 7, 31. Þeir, sem brúka þennann heim, ega að vera eins og þeir, sem ekki misbrúka hann.

§. 4. a) Vér egum að andsýna oss höfnað móða í mótlætinu, svo vér hverki orvæntum né látum til vor hegra vhl eða harmatölnr, heldur séam ánægdir með það, sem Gud vill vera láta, í víseri von um, að hann ekki uppá leggi oss þýngri byrði, enn hann sjálfur vill gefa oss frapta til að bera, og frúnum stöðfastlega, að eptir hans tilætlun skuli þetta andstreymi þéna oss til gagns og góða.

Gebr. 10, 35. 36. Kastid ekki burt yðar strugga móð, hvert mikil laun mun sðlast; því þér þurfið á stöðuglyndi að halda, svo að nær þér hafið gjört Guds vilja, fáið að sðlast það, sem yður hefir verið lofað. Róm. 8, 18.

b) Vorar þjáningar geta opt orsakað med ýmsu móti af sjálfum oss, en sá alvíst Gud lætur oss þér að höndum koma til þess, vér at hugum vora brestu, betrum voru lífnad, höldum

voru sátt því meir frá hégóma veraldarinnar og lærum að leita vortar fjærustu gleði af að halda oss til hans með bæn og andakt.

Sebr. 12, 5. 6. Minn son! vörð ekki lítils typtunn Drottins og órvýlnast ekki þá hann ávitar þig; því hvern, sem Drottinn elskar, þann agar hann. Ps. 119, 7. Róm. 5, 3—5.

§. 5. Vör egum að forðast allt yðjuleysi, hvert að er órsök til mikils íls og taka oss vara fyrir að vera ødrum til þýngsla, heldur egum vér þaráminót með kostgæflegri yðni og ástundun, hvert í sínu standi, að leita vortar atvinnu, því Gud hefir gífur oss fraptana til þess, að vér skulum brúka þá, og ebla þar með vort egid og annara gagn.

1 Thess. 4, 11. 12. Vör áminnum yður, fjærir bræður! að þér kostgæfid að lifa í spekt og yðvart egid að stunda, og að vinna með yðar egin höndum, eins og vér höfum boðid yður, svo að þér gétid sónasamlega umgengist þá, sem ekki eru af sáfnudinum og að þér seud uppá engann komnir. 2 Thess. 3, 11. 12. 1 Pét. 4, 11.

C) Um Skylduna við Náúngann.

Þér eruð skuldburðir að elska vörn náúnga eins fólksvalaust og sjálfa, ofs, þess vegna egum vér að breyta svo við hann, eins og vér viljum að hann breyti við ofs. Þar fyrir egum vér að bera umhyggju fyrir hans sálu, hans líkama og hans tímanlegu velferd.

Matth. 7, 12. Jesús sagði: Svad, sem þér viljið niennirnir gjöra yður, þá egid þér líka þeim að gjöra, því svo er kærnt í lögmálinu og Spámanna: bófunum. 3 Mós. 6, 19, 18.

Merkt: Sérhverr sá, sem er manneskja, er líka vor náúngi og hefir sama vör, eins og bróðir til fjærleika vörs og þénuslufemi, hvert sem hann er innlendur eða útlendur, kristinn eða gýðingur, myll eða heidingi, vinur eða óvinur, aðri eða lagri stéttar, ríkur eða sáratur, og þegar hann þarf hjálpar við af ofs, þá eruð vér skuldburðir til að hjálpa honum af fremsta megni, án manngreinar álits. Euf. 10, 25—37. Post. Eb. 17, 26.

I. Umhyggja fyrir Sálu Náúngans.

§. 1. Þér egum, svo mikid, sem ofs er mögulegt, að greiða vör náúnga til betra lífs í öðrum heimi, og þess vegna hjálpa honum bæði með nyttsamlegri tilfögn, góðum áminnum:

ingum, fjærleifsfullum aðvörunum og umfram allt með góðu eptirdæmi, því Krístur hefir endurleyst hann eins og oss til þess, að hann ásamt með oss skyldi eignast eilífa sáluhjálp.

Jak. 5, 19, 20. Brædur mínir! ef nokkur á medal yðar villist frá sannleikanum, en einhverr umvendir honum, sá skal vita, að hverr, sem snýr syndaranum frá villu hans vegar, mun stelfa sálu frá dandanum og hylja fjölda af syndum. 1 Thess. 5, 14. Gebr. 10, 24.

§. 2. Mér egum varaft að féfja niður lyst náðinga vors til þess, sem gott er, þessvegna megum vér ekki gefa honum hneisli, með syndsamlegum orðum edur ógudlegu framferði, ekki heldur koma honum til þess, sem illt er, annaðhvert með hótunum, tilloekunum, edur með raungum sortslum.

Lúk. 17, 1, 2. Jesús sagði við sína Lærisveina: Omögulegt er að hneislanir komi ekki, en vei þeim manni, frá hverjum þær koma! Þarfara væri þeim að mylnu-stekinn hengdist um háls honum og honum væri sökkt í sjáfar-djúp, enn hann hneisli einn af þessum smál-ingjum.

2 Tím. 3, 13. Vondar manneskjur og sviðarar vestna meir og meir; þeir sviðja og verða sviðnir.

§. 3. a) Þér egnum ekki láta egna ofs til heiðtar; reidi móti vorum náunga eða sá hat: ur til hans og leitast við að hafa vor, þegar hann misbrýtur við ofs, svo vér gjörum honum ekki hjartasorg, til qualar á sálu eður lífhama.

Eph. 4, 26. 27. 31. Ef þér reidið, þá syndgid ekki, látið ekki sélina undirgánga yfir yðar reidi. Gefið ekki tækifæri þeim, sem ber róg; öll beiðkyrði, heiðt, reidi, hávæði og illyrði séu langt frá yður, ásamt allskonar illmennsku.

1 Jóh. 3, 15. Sverr, sem hatar bróður sinn, sá er mórðingi, en þér vitid, að enginn mórðingi hefir eilíft líf. Jak. 1, 19. 20.

b) Það er kríðileg skylda, að vér með hóg: vörð um betrum breiðflekka voru náunga, þegar hann hefir gjört ofs nokkud á móti, og að vér fyrirgefum honum, eins og Gud fyrirgef: ur sjálfum ofs vegna Krists. Ánk þessa egnum vér svo miltid, sem ofs er mögnlegt, með vísam: legum fortölum að koma honum til að sjá að sér, svo að hann varí sig við að halda áfráin í syndunum.

Marð. 11, 25, 26. Jesús sagði: Fyrirgefíð, ef þér hafid nokkud á móti einhverjum, svo að yðar Fadur, sem er á himnum, fyrirgefí yður líka yðar brot; en ef þér fyrirgefíð ekki,

Þá mun yðar fadir, sem er á himnum, ecki heldur fyrirgefa yðar afbrót.

Lól. 3, 12. 13. Svo strýdist nú, eins og Guds útrældir, heilagir og elskanlegir, hjartfólginni mistunsemi, góðvilja, audmýkt, hóglyndi, lánghundar-gédi, umlíðid hvert anna ann, og ef nokkur hefir flögumál mót öðrum, þá fyrirgefð það hvert öðrum innbyrðis; eins og Kristur hefir fyrirgefð yður, svo gjerð þér og einnig.

§. 4. a) Vér egum hverki að hata jafnvel vora óvini, sem annaðhvert heimuglega edur opinberlega vilja gjöra oss skaða, né í nokkurn máta sjálfir hefna vor á þeim, svo vér ecki gefum þeim esni til stærri vonðsku, eda séum orsök í þeirra sálar tæpun.

Róm. 12, 14. 17. 19. Blesid þá, sem offækja yður, blesid en bálvid ecki; gjaldid engum illt fyrir illt; ef mögulegt er, þá hafid frið við alla menn, svo mikid, sem í yðar valdi stendur; hesuid yðar ecki sjálfir.

b) Þegar óvinir vorir sætjast eptir að skaða vort líf, spilla vorri velferð, eda gjöra oss viðfilla við vort góða mannord, megum vér verja oss móti þeim með almennilegum Réttargangi, en vera samt ætíð reidubúinir að sættast við þá, bidja fyrir þeim og hjálpa þeim eptir megni, ef þeir

Þess viðþursa, eins og Gud hefir andsfýrat oss náð Krists vegna, og sýrir hans sakir vill fyrirgefna hjálsum oss.

Matth. 5, 25. 44. Jesús sagði: Vertú strax viljugur til að setta þig við þinn mótstöðumann, meðan þú ert enn á vegi með honum. Eg segi yður: elstíð óvini yðar, blessid þá, sem yður bálva, gjörid þeim gott, sem yður hata og byðjid fyrri þeim, sem yður gjöra flæða og ossækja yður, svo að þér séud börn Söðurs yðar, sem er á himnum. v. 45—48. Róm. 13, 3. 4.

Róm. 12, 20. 21. Ef óvin þinn híngrar, þá gíf honum að eta, ef hann þyrstir, þá gíf honum að drekka. Lát ekki hid vonda yfirbuga þig, en yfirvinu hid vonda með góðu. Róm. 5, 8. 10.

§. 5. a) Vér höfum engann rétt til að fyrirðæma nokkra manneskju, þó hún hafi rángar meiningar, edur vegna þess hún er ekki sömu trúarbragða, sem vér, heldur egum vér, eins og samkrístenir, að sela vora fráviltu bræður Guðs miskun á hendur, og gledjast af þeirri von, að þeir muni verda hluttakandi í Krists endurlausn, þegar þeir hafa vandad sitt framferdi eptir þeirri þekkingu, sem þeir hafa haft fært á að vðlast.

Post. Eb. 10, 34. 35. Eg reyni í sam-
leika, að Gud fer ekki í manngreinar álit,
heldur er hvert sá, sem óttast hann og gjörir
hvað rétt er, honum þóðnanlegur, af hverri
þjóð, sem hann er. Róm. 14, 4. 10. 13.

b) Vör meguin öldungis einga grunsemð sá,
að þeir hafi drógt nokkurn sérdeilis glæp, sem
ratad hafa í eynd og volæði, því Gind úr-
hlutar eptir sumi alvísu ráðstöfun sorg og gleði
hverjum sem hann vill, ekki til að straffa þá, heldur
ur vörum til viðvörðunar.

Lúk. 13, 2. 3. Jesús sagði: Meinid þér,
að þessir Galílískir — hverra blóði Pílatus
hafði úthellt — hafi verid syndugri enn allir
aðrir Galílískir, þó þeir hafi orðid fyrir þessu?
Nei! segi eg yður; heldur, ef þér tafið ekki
sunnastípti, munud þér allir eins fyrirfarast.
Jóh. 9, 1 — 3.

II. Umhyggja fyrir Lífhama Aldungans.

§. 1. Vör meguin ekki leggja hendur á
vorn náunga, hverki til að firra hann lífi,
né gjöra heilsu hans og limum stada, því þar
med rænum vör frá honum því stærsta góða, sem
Gud hefir gáfið honum í þessu lífi, og sú ó-
réttvísí er svo vidurþykkileg í Guds augliti, að

hann lífa vill hún verði ströffuð hér í heimi, eptir
Dfirvaldsins tilhlutun.

2 Mós. b. 20, 13. Þú átt ekki að slá mann-
estju í hel. Gal. 5, 20. 21.

1 Mós. b. 9, 6. Sverr, sem úthellir blóði
nokurrar mannestju, hans blóð skal afödrum
mauni úthellt verða; því Gud gjerdi manninn
eptir sinni mind. Róm. 13, 3. 4.

§. 2. Vér megum ekki uppáleggja vorum ná-
únga meira erfidi enn hann gétur affastað,
svo vér ekki veikjum hans frapta; ekki heldur
megum vér gjöra honum hjarta-sorg, af hverri
lífi hans eða heilbrigði kynni verða hætt.

Tím. 3, 2. Minntú þá á, að þeir ekki last-
yrði neinn, séu ekki þrætugjarvir, heldur ept-
irlátir, og andsyni allskonar hógværd við
hvern mann.

§. 3. Vér egum að vara náúngann við
því, sem honum er skadvænlegt, en ráða
honum til þess, sem honum er hollast, svo
hann ekki með óframshýni flytti líf sitt; þaradæki
egum vér að hjálpa honum um vora líðveislu,
þegar naudsýn krefur.

Phil. 2, 4. Sérhverr yðar gæti, ekki ein-
ungis að sínu gagni, heldur og lífa annara.
Orðsqv. b. 12, 15.

Merkt: Vör þýdda, í tilliti til náúngans lífs og líkamans, er í slutu máli framsæti fimta Dóðordis Bræðanna.

III. Umhyggja fyrir tímanlegri velferd Náúngans.

§. 1. a) Vör megum ekki með neinu gæsa til: efni til, að náungi ver missei noctud af sínu górtzi edur fjármunum, sem eru hans egin og Gud hefir honum gæfid til að ebla með hans velferd, heldur egum vér að bera umhyggju fyrir, að hann hafi allt sitt óskaddað.

2 Mós. b. 20, 17. Drottinn sagði: Þú átt ekki að gírnast húis náunga þíns.

b) Enginn má stela frá sínum náunga, edur leynilega gjöra hann viðfíla við neitt af því, sem hann á, móti vllja hans og vitund.

2 Mós. b. 20, 15. Drottinn sagði: Þú átt ekki að stela

c) Enginn má ræna edur taka með ofríki frá sínum náunga það, sem honum tilheyrir.

1 Cor. 6, 10. Þjófur og ræningjar skulu ekki fá Guds ríki.

d) Enginn má svíflja sinn náunga, edur draga undir sig noctud af því, sem honum tilheyrir, með undirhyggju og vélum, svo sem með

rángri vigt eða malir, ónýtum varningi, ofri, edur öðrum þvílífum svífum og þrettvísi.

1 Theff. 4, 6. Enginn svífi edur áseilist bróður sinn í viðskiptum, því Drottinn er sá sem hefnir alls þvílífs. Orðsöq. b. 11, 1.

e) Enginn má locka fólk eða fé með óleyfislegum hætti frá sínum náunga honum til stada, hverki með hótunum né vélum.

2 Mós b., 20, 17. Drottinn sagði: Þú átt ekki að girnast þins náunga eftirvinnum, ellegar hans þjón, ellegar hans þjónnstuqvinnum, ellegar hans upa, ellegar afna, ellegar nokkud, sem heyrir þinum náunga til.

§. 2. a) Vér egum að láta náunga voru njóta réttar í öllum hlutum, og engann veginn gjöra honum órétt, hvert sem hann er ríkur eða fátækur, æðri eða lægri stéttar, þaræð báði Guds orð og skynsemi vor banna oss að gjöra það öðrum, sem vér ekki viljum þeir gjöri oss.

Matth. 5, 20. Jesús sagði: Menna yðar réttlæti taki mikið fram Skriflærdra og Phariseanna, þá kunnið þér engannveginn að koma inn í hinnaríki. Matth. 7, 12. Ef. 1, 17.

b) Hverr, sem á yfir öðrum að segja, má ekki vauv. "ka makt sína, til að undirþvefja edur stada þá, miklu heldur á hann að brúka hana þeim til hjálpar og aðstodar.

Orðsgr. b. 14, 31. Góerr, sem niðurbryt-
ir lítilmagnanum, sá smánar þann, sem skap-
aði hann, en sá heidrar Skaparann, sem
miskunar sig yfir fátækann.

c) Vör megum engannveginn innihalda þeirra
tilhlýðilegum launum. sem erfida fyrir
oss, heldur egum vér að gæfa þeim í réttanu tíma
það, sem þeim tilheyrir.

Jak. 5, 4. Sjáid! laun verkamannanna
og þeirra, sem yðar afurlond hafa uppríft,
sem hafa af yður verið innihaldin, hrópa,
og sláttungunnanna mikla qvein ex Pómíð
til Drottins Zebaoths eyrna.

d) Vör egum að bæta vorum náunga að fullu,
ef vér uppá nokkurn máta höfum ásaðst hann edur
glort honum skaða.

1. Sam. 12, 3. Spámadurinn Samúel
gætt fram fyrir fólkid og sagði: Sér em eg,
svarid mí á móti mér fyrir Drottini og hans
Smurda: hefi eg tekið frá nokkrun manni
hans upa eda asna? hefi eg sýnt nokkrun
manni ofríki eda órétt? eda hefi eg þegid
mútu og látið þannig blinda mín augu? sé
svo, skal eg skila því aptur. Lúk. 19, 8.
Ezech. 33, 15.

e) Vér egum ekki að misunnna náunga voru
um þeirra gæða, sem Guðs forsjón hefir látið
honum blotnast, heldur gleðjast af hans velgengni.

Jak. 3, 16. Svær, sem ofund og deilur
eru, þar er vanstyckan og öll ill viðskipti.

f) Vér megum ekki ljúga að vorum ná-
unga, edur innbirta honum ófammindi, af hverjum
annadhverrt hann sjálfur eða aðrir kynna að komi
aft í ýmisleg vandræði.

Eph. 4, 25. Afleggid lygar en talid
samindi hvert við sinn náunga, því vér
erum hvert annars limur.

5: 3. a) Vér megum engannveginn stérda
æru náunga vors, heldur þarómóti, að því
leiti, sem í voru valdi stendur með öllum leyfi-
legum hætti leitast við, að hann náði allri
þeirri virðingu, sem hann á stílið, því gott
mánnord og ríkti eru mikil gæði í þessu lífi og
eldúngis ómíseandi, ef oss á vel að ganga í voru
embætti, stétt og öðru því oss víðfémur.

Róm. 13, 7. Svo géfsid nú öllum, hvað
þér erud þeim skyldugir — þeim heidur, sem
heidur heyrir. 1 Pét. 2, 17.

b) Vér megum ekki bakala edur ljóstíra
óhróðri upp um voru náunga, og þar með
stérda hans virðingu.

Jak. 4, 11. Gallmælid ecki hværr øðrum, brædur míni! Því hværr, sem hallinælit brædur sínum og álasar honum, sá hallmælit lögmaðlinu og álasar því.

c) Væ megu ecki dæma illa um náunga vörn meðan hann ecki lærur sitt vonda hjartalag í ljósi með opinberum illverkum.

Matth. 7, 1—3. Jesús sagði: Dæmid ecki hardt, svo þér verdid ecki hardt dæmdir, því með þeim sama dómi, sem þér adra dæmid, munud þér sjálfir dæmdir verda; því með þeim sama mæli, sem þér mælid út, skal yður inn aptur mælt verda. En því sjer þú flýsina, sem er í þíns bróðurs auga, en ad vaglinu, sem er á sjálfs þíns auga, gætir þú ecki?

d) Væ egnum ecki ad andsfhna náunga vorum forakt, hværki í ordum né viðmóti, hverfu lítillmótlegur, sem hann er edur andvirdilegur.

Matth. 18, 10. Jesús sagði: Sjáid til, ad þér ecki forsmáid neinn af þessum smælíngjum. Orðsq. b. 14, 21.

e) Væ egnum ecki ad bera út bresti vörs náunga, heldur miklu freimur þegja yfir þeim, og heldur affaka enn áfella hann, þegar hann er lastadur af øðrum.

1 Pét. 4, 8. Umfram alla hluti, hafid. stöðugann þjárfleika innbyrðis, því þjárfleikur inn hylur margar syndir. Orðsq. b. 10, 12.

§. 4. a) Þegar náúingi vor er nándstaddur, egum vér að láta oss vera annar um að hjálpa honum og gjöra allt, sem oss er mögulegt, til að gjöra hans mæðu léttari og kenna í veg fyrir hans eyðileggjingu. Þaræð oss má til huga koma, að einginn veit nema sama neyð kynni oss tífa að höndum bera, og vér þá gjarnan vilðum, að aðrir hjálpuðu oss.

Sebr. 13, 16. Gleymid ekki að gjöra gott og útbýta, því þær sérnir þóðkast Gudi vel.

b) Sérhverr kristinn er, eptir Krists dæmi og hans vegna, skuldbundinn að hjálpa þeim, sem eru sannarlega náðlíðandi, og annað hvert vegna heilsuðrests edur elli ekki gæta sjálfir leitad sér atvinnu, eda þeim, sem með allri sinni atorku, ekki gæta annid nægilega fyrir sér og sínu um, eda þeim sem á ómaga aldri eru munadarlausir.

Matth. 25, 35 — 40. Á dóms-degi mun Jesús opinberlega segja þeim Guduhræddu til þróss og upplifgunar: Súngurður var eg og þér gáfud mér að eta; þyrstur var eg og þér gáfud mér að drekka; gæstur var eg og þér hýstud mig; nafinn var eg og þér flæddud mig; sjúkur var eg og þér vitjudud

mín; í fángelsi var eg og þér komnd til mín.
Það, sem þér gjörduð einum af þessum mín-
um minnstu bræðrum, það gjörduð þér mér.
Ef. 58; 7. Ordsqv. b: 19, 17. Róm.
12, 13. 15.

c) Þdjalansir hússegángsmenn og betl-
arar, sem hafa kraptu til að leita sér atvinnu með
leyfilegum hætti, en nenna því ekki, ega ekki
að fá olunnu, heldur á að þrýsta þeim til
almennalegrar vinnu.

2 Thesa. 3, 10—12: Vér sögðum yður
svo fyrir, að sá, sem ekki vill vinna, ætti ekki
heldur mat að fá; en vér höfum frétt: að
sumir lifi í óstíckli hjá yður, sem ekkert vinna,
en gjöra óþarfa. Í Drottius vors Jesú
Krista stad skipum vér þvílíkum og áminn-
um þá, að þeir séu fyrir vid vinnu sína og
hafi sjálfir fyrir sér.

d) Vér egum, án yfiredrepsskapar, að sam-
hriggjast með vorum nátinga, hug hreyfsta-
og uppörfa hann og líðsinna honum með
allri þénastusemi.

1 Thesa. 5, 14. Suggid ístöðulitla, að-
stöðid veika, unilíðid hver annann. Róm.
12, 15.

e) Ef vor nátingi verður sundurþyckur vid
aðra, egum vér leggja allt kapp á að setta þá.

toma forlíkun á og þannig afstýra þeim fláða, sem annars hefði másté þar af hlotist.

Matth. 5, 9. Jesús sagði: Sælir eru þeir sem fríðinn semja, því þeir munu Guds börn kalladur verða. Orðsgv.-b. 12, 10.

Merk: Vor skylda í stilli til góðs manna og sjármuna vors náanga, er í sluttu máli framsett í fjönda, áttunda, níunda og tíunda Bodordum Bræðanna.

D) Um Skylduna í sérhverri stétt.

Auf þeirrar almennilegu skyldu, sem á manneskjunnun liggur, að því leiti, sem þar eru manneskjur, eru líka til fleiri sérdeilislegar skyldur, sem þeim uppáleggjast hverri út af fyrirsig, eptir því kalli og embætti, sem Gud hefir þar í sett.

1 Pét. 4, 11. Ef noctur hefir embætti sá þjóni eptir þeirri orku, sem Gud gífur honum, svo að í öllum hlutum verði Gud dýrkadur fyrir Jesúm Kríft.

I. Eftamadur og Eftaqqvinna.

§. 1. Eptir Guds bedi á einn madur að lifa í hjónabandi með einni eftaqqvinnu,

og ega þau að hafa hreinnan fjærleika hvert til annars, bera jafnan umhöggju hvert fyrir annars tímanlegri og ekkífri velferð, blýja hvert fyrir öðru og lifa í ævarandi einingu, uns dauðinn aðstílur þau.

Matth. 19, 4—6. Jesús sagði: Gafið þér ekki lesid: að sá, sem í upphafi skapaði manninn, haun fécþ einn mann og eina konu og sagði: fyrir því skal madurinn yfirgefa födur og móður, en vera hjá eigin konu sinni, og þau tvö skulu vera eins og að einni manneskju. Svad Gud hefir samtengt það má manneskjan ekki sundurstilja.

§. 2. Madurinn á einkánlega að elska sína ekteqvinna eins og sjálfann sig, virða hana, vera henni trúur, sjá fyrir hennar atvinnu, ráða henni heilt, og umbæra bresti hennar með fjærleika.

Ehp. 5, 18. Menirnir eru skyldugir að elska þeirra eigin konur eins og sína egin líkami; hværr, sem elskar eigin konu sína, hann elskar sjálfann sig.

1 Pét. 3, 7. Þér ektamenn! búid við yðar eigin konur með fýnsæmi, eins og þætr, sem eru breiðfari konur, og auðsynid þeim virðingu eins og þeim, sem líka eru samersingjar. Þeirvar náðar, að sá eilífa farsæld.

Gebr. 13, 4. Sjúskapurinn á heidurlegur haldin vera hjá öllum, og Sjónasæugin ófleckud, en fridlulífs- og hórunar-menntum Gud straffa.

§. 3. Konan á sérslagi að elska sam ektamann með tunilegri velvild, vera honum trú og hlýdin af hjarleika, stjórna innauhúfs með kostgæfni og forsjálni, og að þess vera honum ráðas holl og þéuusturviljug.

Eph. 5, 22. 23. Þér, konur! verið yðar eginmönnum undirgæfuar eins og Drottini, því madurinn er qvinnunnar höfud, eins og Krístur er safnadarins höfud.

Tit. 2, 4. 5. Postulinn Páll vill láta fénna úngum konum: að elska þeirra ektamenn og börn, og að þær séu skírlífar, síðfamar, umsjónarsamar, góðlyndar og bænda um sínum undirgæfuar, svo Guds ord verði ekki fyrir lasti.

II. Foreldrar og Börn.

§. 1. a) Foreldrarneir ega að uppala börn sín til gudhræðslu, svo þau læri frá barnæfku að þeckja, elska og heidra Gud, lífa að varast syndir og lesti, því þeir eru Gudi andstyggilegir, en stunda eptir

byggðum og mannföstum, því þeir þófnast Guði; svo ega börnin að venjast til að setja sína von og traust vinungs til Guðs náðar og miskunnsemi vegna Jesú Krists.

Eph. 6, 4. Þér fedur! ertid ekki yðar börn til veidi, heldur alid þau upp með aga og umvöndum til Drottins.

b) Víska heyrir það til góðs uppfósturs, að börnin venjist til ydni, sparssemi, þrífnaðar, auðsveipni og til að fylgja sannleik; ánum. án yfirhplunngar. Foreldrarnir ega einnlg, að gáuga undan þeim með góðum eptirðarmum, og láta alþrel hjálða naufþulega hýrtíngu, þegar þau ekki vilja hlýða áminningum.

Orðsgr. b. 13, 24. Svætt, sem hefir ást á barni sínu, agar það sneumna. 1 Sam. 3, 10—14. 4, 12—22.

§. 2. Börnin ega að heidra foreldra sína og hlýða þeim í öllu góðu, elska, þacka og þjóna þeim og vera þeim til gleði með góðu og síðfæmlegu framferði.

2 Mós. b. 20, 12. Drottinn sagði: Heidra fedur þínt og móður þína, svo þú lifir lengi í laudinu.

Eph. 6, 1—3. Þér, börn! verid hlýðin yðar foreldrum Drottins vegna, því þetta er rétt: heidra fedur og móður, það er híd

fyrsta bodord sem fyrirheit er lagt við: svo þér vegni vel og þú megir lifa í landinu. 2 Sam. 18, 6—18. Ordsqv. b. 23, 22. 25.

III. Húsbændur og Þjónustufólk.

§. 1. a) Húsbændur og Matmædur ega að bera umhyggju fyrir velferd síns Þjónustufólks, og helst með góðu halda því til að vera auðsveipid, sem og yðid og reglur fast í því, sem það á að gjöra. Þau skulu einnig gefa þeim tilhlýðileg fót, sædi og laun og ekki gleyma að ala þann fyrir þeirra uppfærðingu og betrun til sálshjálpur, og líka veita þeim hjúfrun, einkum þá þau eru veik eða gömul.

Col. 4; 1. Þér, Húsbændur! auðsýnid yðar þénurum hrad rétt og jöfnudur er, og vitid, að þér einnig hafið Gerra á hinnum.

b) Hverki má húsbóndi né húsmódir breyta illa við sitt Þjónustufólk með illryrðum, eða gunnari óleyfilegri eða óstíflisfullri aðferð; ekki heldur mega þau reynja það með óvildurqvæmlegri tortrygni, eða herða að því um megu fram, heldur ega þau að umbera þess breiðsteika með þolinmæði.

Eph. 6, 9. Þér, Húsbændur! hættid ógnunum og vitid, að yðar Gerra er líka á

hinumun og að hjá honum er ekkert mann-
greinar álit.

§. 2. Þjónustufót á þarámóti að heidra
og elska sína húsbændur og matmædur,
vera þeim hlýðid og trútt og gjöra verk sitt
með þæni og ástundun, án svika eða mæglun-
ar, eins og sjálfur Guð hjái uppá það.

Tit. 2, 9. 10. Umínn þénarana, að þeir
seu húsbændum sínum undirgéfni og gjöri
þvad þeim gédþekkt er í öllum hlutum, veri
ekki svornir né sérþlægnir, heldur sjni þeim
alla höllustn, svo að þeir þrýði lærdóm Guðs
vörs Endurlausnara í öllum greinum. Eph.
5, 6—8.

IV. Afirvaldid og Undirgéfni.

§. 1. a) Yfirvaldid hesir, eptir Guðs
orði, rétt til að úthelmta hlýðni í öllu því,
sem þénar til almennilegra nota, og ekki stríðir á
móti Guðs bði.

Róm. 13, 1. 2. Hverr maður sé Vald-
stjórninni undirgéfni, því engin er Vald-
stjórn, nema af Guði, og sú valdstjórn, sem
er til, er af Guði tilskickud, svo hverr, sem
mótstendur valdstjórninni, sá stendur á móti

Guds skipun, en þeir, sem á móti standa, munu yfir sig leida dóms áfelli.

Post. Eb. 5, 29. Þegar Gofdíngrar Gyðinganna Fröfduft hlýdni í því, sem var á móti góðri samvitku, svörudu Pétur og Jóhannes: Framar ber að hlýða Gadi enn manneskjum.

b) Það er skylda Yfirvaldsins, eftir Guds budi, að vaka yfir undirfátanna velferð, staðfesta hana með góðum Lögum, einnig að vernda þá góða, en refsa þeim vondu og láta sérhvern ná rétti sínum, áu manngreinar álit.

Róm. 13, 3. 4. Valdstjórnin er ekki góðum verkum, heldur vonnum til skélsingar. Viljir þú ekki vera hræddur við valdstjórnina, þá gjör það, sem gott er, og munstu umþun af henni fá; því hún er Guds þénari þér til góða, en ef þú gjörir illt, þá máttu vera hræddur, því hún ber ekki sverðid forgefins, þarad hún er Guds þénari til að straffa þá, sem illa breyta. 5 Mós. b. 1, 16. 17. Orðsgr. b. 22, 22. 23.

5. 2. Þeir undirgefðu ega, vegna Guds, að hlýða Yfirvaldinu og þess tilskipun, líka gjalda svikalaust skyldur sínar og slatta, sem útheimtast til sameiginlegra nota, landsins varnar og nauðsynja, þeir ega einnig að heidra Yfirvaldið, vera því hollir og auðsveipnir og biðja fyrir því.

Róm. 13, 5—7. Það er naudsýnlegt að vera undirgéfinn, ekki einungis vegna straffsins, heldur og fyrir samvitstunnar sakir; því þar fyrir gjalddi þér og skatt, vegna þess þeir eru Guds þjónar, sem við þá þengstu eru sífeldlega bundnir. Svo gífur hverjum það, sem þér skyldugir ernd; þeim skatt, sem skatt ega; þeim toll, sem toll á; þeim ótta, sem ótti tilheyrir; þeim heidur, sem heidur heyrir.

1 Pét. 2, 13. 14. Verið undirgéfnið alls: konar réttu Ríksvaldi vegna Drottina, hvert sem það er Konunginum, svo sem þeim ypparsta eður Landstjórnurunum, svo sem þeim, hverja hámi hefir útsendt til hefndar yfir illvirðjana, en þeim til umbunar, sem gjöra gott.
1 Tím. 2, 1. 2.

V. Kénnendur og Tilheyrendur.

§. 1. a) Kénnendurnir ega að fanngjöra Guds orð án yfirðresskapan med allri ástundun, til uppbyggingar, áminna og aðvara án manngreinar álits, þeir ega einnig láta sér innilega vera umhugad, að börnunum sé svo skilmerkilega kénnt, að þau hafi gagn af, líka ega þeir að leitast alvarlega við, að ebla sinna tilheyranda framför í sonnum Guds ótta til eilítrar sálhjálp.

Tit. 1, 9. Sá, sem er Biskup — Kenni-
madur eða tilsjónarmadur — á að halda fast
við þann vissa lærdóm, svo hann bæði geti á-
minnt í með heilsusamlegri kénningu, og líka
sannfært þá, er á móti mæla. 1 Pét. 5, 2. 3.

b) Kénneendurnir ega að ganga á undan
sínum tilheyrendum með góðu eptir-
dæmi í lifnadi og umgengni, vera blidir og
hóglátir, bjóða fyrir þeim og þýða kénninguna með
óþrassalegu framferði.

1 Tím. 3, 2. 3. Sá, sem er Biskup —
Kénnimadur og tilsjónarmadur — á að vera
óþrassalegur, einnar kónn eginnadur, árvak-
ur, hóssamur, síðprúður, géstisinn, sem sé vel
fallinn til að kenna öðrum. Enginn dryckjur-
madur, ekki styrjaldarsamur, einfis ósæmlegrs
ávinningis girugur, heldur sanngjarn, ekki
þrætusamur, ekki ágjarn.

§. 2. Varða uppfæðendurnir ega að
inprenta í hjörtu þess úngdóms, sem þeim er á
hendur fallinn, lotningu fyrir Guði og Krísti,
elsku til þeirra, útteggja fjölsanlega fyrir hon-
um þad, sem hann á að læra, halda honum til á-
stundunar, hæværsku og góðra síða,
þviad í æskunni á að leggja grundvollurinn til
mannessjunnar eptirfylgjandi trú og velgengni
um tíma og eilífd.

Orðsqv. b. 22, 6. Rénn þeim únga þann veg — sem hann á að ganga áfram til dygða og ráðvæðni, og þegar hann eldist, mun hann ekki af honum vífja.

§. 3. Tilheyrndurnir ega að andsfhá launingun eptir Guds orði, og trúlega fylgja þína kunnenda áminningum, sem á því eru byggðar, einnig veita þeim alla virðingu, elska þá og góðfúslega gjalda það, sem þeir ega að hafa til síns samilegs uppheldis.

Gebr. 13, 17. Glyðid yðar Rénnifedrum og látid að ordum þeirra, því þeir vaka yfir sálum yðar, svo sem þeir, er reikning ega að standa, svo þeir gæti gjört það með gleði, en ekki með andvörpun, því þar hafid þér ekki gott af.

Gal. 6, 6. Sá, sem fræðist í ordum, hann býti hinum allskonar gæðum, sem uppfræðir hann. 1 Thess. 5, 12. 13.

Merk: Foreldra og barna, húsbænda og hjúa, einnig Vítvalds og undirgefna Skylda hvort við önnar innbyrðis, er í sluttu máli framsett í fjórða Bodorði Fræðanna og í Súfo-töblunni, hvar líka talad er um Skylda kunnenda og tilheyrenda. Í fjórða Bodordinu og í Súfo-töblunni talast grænlæga um Skylduna í hjónabandi.

Sjöundi Kapítuli.

Um þau meðof, sem styrkja trúna
og ebla guðhræðsluna.

I. Guds Ord.

§. 1. **G**ud hefir látid kénna ofs með sínu
ordi um allt sitt ráð og sinn vilja ofs til frels-
unar og betrunar; en þetta hans ord er að
finna bæði í Gamla; og Nýja Testamentunum.

Gebr. 1, 1. Eptir að Gud ferdum opt-
sinuis og uppá margann máta hafdi látid
Spámennina tala til forfedranna, þá hefir
hann á þessum síðustu tímum látid Soninn
tala til vor.

Jóh. 17, 8. Jesús sagdi í bæninni til síns
himneska Fædurs: Þau ord, er þú gaff mér,
þú gafst eg mínum Lærifveinum, þeir hafa þau
og myndtefid og þekktja sannarlega að eger af
þér útgeinginn og þeir trúu þér, að þú hafir
útsendt mig.

Merk: a) Jesús hafdi losað sínum Lærifveinum,
að senda þeim heilagann Anda, sem stóldi fræða
þá um alla blut og niyna þá á allt það, sem hann
hafdi kénnt þeim. Jóh. 14, 26. Þetta stéði

lífa á fyrsta Svícasínumu = degi eptir hans himnasöf þegar þeir allir, uppsóltir af heilögum Anda, töku til að tala útlend tungumál, eptir því, sem Andin inngaf þeim. Post. Eb. 2, 4.

b) Vér þursfum ekki að nýu uppsæddast um Guds ráð og vilja með neinslags nýrri opinberun, því það Guds orð, sem vér höfum, inniheldur allt hvað vér í því tilfinni viðþursfum. Post. Eb. 20, 20. 21.

c) Þótt einhverr uú segdi: að hann hefði odlast nokkra nýa guddómlega opinberun, áttum vér samt engarveginn að trúa honum, þaræð Gud hefir hvergi losað að senda nýa Spámennt til manns kynslins uppsósingar. Gal. 1, 8. 9.

§. 2. Það er vor skýlda að ransaka kost: gæfilega Guds orð, til að læra þar af, hvað vér egum að varaft og hvers vér egum að gæta, því annars mun Gud krefja oss til reikningsáskapar fyrir vora vanfönnáttu og þar af sljóðandi böð orða brot.

Ps. 119, 9—11. David spyr: Gvernig gétur æftumadurinn gengid sinn veg óstraffanlega? en hann svarar sér sjálfur: með því að breyta eptir þínum ordum, Drottinn! — Eg geymdi þitt ord í mínu hjarta, svo eg syndgæði ekki á mótt þér.

Merk: Þegar vér höfum rémsfundir frá vinnu væri, væri gott vér læsum daglega nokkra flund í Ritunum sínum. En á Sumandögum og öðrum helgum stannur sú trífua mannesfja, sem elskar Guds orð, daglega tæfifari til að lesa það, er það og atíð nýtsamlegra að þýggja trú sína á egju ransókn — eins og

þeir í Þerróða forðum, gjerdum. Þess. Eb. 17, 11. — enn að láta sér einungis nægja Kennendanna segufögn.

§. 3. a) Guds orði-foma fram mörktami uppá þyggdir og lesti, sem vér egum að taka efs til eptirþánka, þar þau eru eptir Guds vilja upprísfud efs til eptirdæmis og viðvörðunar.

Tak. 5, 10. Takid Spámennina, sem til yðar hafa talað í Drottins stad, til eptirdæmis uppá að líða sltt og að vera þolinmódir. Seb. 6, 12. 1 Cor. 4, 16.

2 Pét. 2, 6. Drottinn hefir borgirnar Sódóma og Gomorra fordæmt, umturnaði þeim, brendi þær til asku og setti til dæmis fyrri þá, sem eptirá mundu lífa ógudlega.

b) Einfanlega egum vér að gæfa gætur að Jesú Krists vors Lauðnara Heilaga líferni og ætíð hafa hans dæmi fyrir augunum að breyta eptir.

Matth. 11, 29. Jesús sagdi: Lærid af mér því eg em högvær og af hjarta lítilátur.

1 Pét. 2, 21. Kristur hefir einnig lidid fyrir yður og yður eptirdæmi eptirlátid, að þér skyldið feta í hans fótspor.

Merkt: Jesús Kristur gétur ecki verid ofa til eptirdæmis að því leiti, sem hann er Guds Sonur, kominn í heiminu til að endurleyfa syndarana og með traustaverkum sláfesja, að hann væri af Gudi sendur, lífa og gaf sig sjálfur í dauðann í fridþegingar ofur fyrir allar veraldarinnar syndir; en vér egum fápp

losla að lifjast honum í öllum þeim bygdum, sem eru samgættar voru ástandi og eðli yfirganga mannlega knappa.

§. 4. a) Að hafa Guds orð kostgæflega um hönd, heyrja það með andakt og viljuglega læra, er hið rétta meðal, með hverju sannfríðinn maður gétur farid æ meir og meir dagvarandi og orðid stadsastur í bygd og gundhræðslu, með samverkandi heilags Anda náð.

2 Tím. 3, 16. 17. Þá Ritningin er innblásin af Gudi og nytsamleg til lærdóms, til sannfæringar, til leidréttingar, til uppfæðingur í réttlætinu, svo að Guds maður sé algjört og til alls góða verks hæflegur.

b. Vor skynsemi sér hvað af hverju meiri og meiri þekkingu af Guds orði til andlegrar og ávartarsamrar upplýsingar.

2 Tím. 3, 15. Þú þannst heilaga Ritningu, sem gétur uppfædd þig til sáluhjálpar með trúar lærdóminum um Jesum Krist. Jóh. 5, 39. Ps. 119, 104. 105.

c) Vor vilji á fróptuglega að hneggjast af þeim dýrmætu og mörgu áminningum og aðvörðunum, sem finnast í Guds orði, til að fordætt illt, en flunda eptir þvi, sem gott er, lífa uppörðast til að gjöra með allri ástundun það, sem oss þyrjar.

Lúf. 8, 15. Jesús sagði: Þeir, sem orðid heyrja og geyma það í góðu og síðsamu hjarta, fara ávæxt með stöðuglyndi. 8, 31. 32.

4) Vör gétum, hvernig sem ástætt er fyrir oss, fundid huggun og rósemi af Guds orði, sem inniheldur gæðskurðustu loford um Guds náð og bleissun Krists vegna.

Jóh. 17, 13. Jesús sagði í bæninni til síns himneska Fædurs: Þetta tala eg í heiminum, svo að mínir Lærifveinar hafi af mér fullann sögnud með hjálsum sér. Ps. 19, 9. 119, 24. 92.

Merk: Um réttlæga brúkun Guds orðs, er í stóru máli talad í fyrstu Bæninni í Græðunum.

II. Arvekni og Bætt.

§. 1. Vör egum gaumgæfilega vaka yfir hugrenningum vorum og gírdum, þar vort eðlt er breiðt, en freistingarnar eru margar, svo engin heimugleg lösting til úls gætt að óvörum fengid yfirhönd hjá oss; líka egum vör yðuglega og nákvæmlega halda reifning við hjálfa oss um vorn lífnad og framferði.

Matth. 26, 41. Jesús sagði: Vakid og biðid, svo þér fallid ekki í freistni, andinn er að sennu reidubúinn, en holdid er veift.

2 Cor. 13, 5. Kanskað yður sjálfa, hvert þér erud sanntrúaddir! reynid yður sjálfa!

§. 2. a) Gud vill, að vér skulum yduglega biðja og er það sjálfum okkum til gagns. Því ekki þursum vér að minna hann á neitt með vorri bæn, þaræð hann veit fyrirfram bæði hvers vér vörðum um og lífa hvernig best verði ráðin bót á þess.

Luk. 18. 1. Jesús sagði: Þér egid jafnan að biðja og ekki þreytast. Matih. 7, 7. 1 Thess. 5, 17.

b) Bænin á að vera okkum meðal bæði til að styrkja vora elsku og traust á Gudi og til að snúa vorum huga frá hégóma veraldarinnar; bænin gefur okkum undir eins frapta til að standa á móti freistingum og til að bera vorar þjáningar með þolinmæði.

Phil. 4, 6. 7. Verid ekki hugsjófir, heldur látið í öllum hlutum yðar bænir með þaklæti þema fyrir Gud í beidni og áfalli, þá mun fridur Guds, sem meiri er enn nokkur þann að þenkja, vegna Jesú Krists, vernda yðar hjörtu og hugrenningar.

Merk: Gud hefir ekki tiltekið hvað oft hverr einn fristinn á að biðja, en ef hann elskar Gud einlæglega, verður það atid hans innilegasta gleði, að útansa sínu hjarta fyrir Gudi með vonarfullri bæn, hvernar og hvar heilt, sem honum gefst fari á. Bæði

queld og morgna þesum vér tíma og tálifari til þess, lífa optar um daginn midt í vinnu vortí.

§. 3. a) Vér meguum bidja Gud um allt það góða, sem hann hefir í sínu orði lofad að gefa oss, og sem er bæði sálu og líkham a nauðsynlegt; en af jarðneskum, hlutum egum vér sérílagi að bidja hann um góða heilsu og daglegt braud, heidur í voru standi, frið við vorn náunga og bleðnu í vorri löglegri stétt.

Orðagv. b. 30, 8. Agúr bad: Gef mér hverki fátækt né audæfi, en láttu mig hafa mitt affkæmtad uppheldi.

Matth. 7, 7. Jesús sagdi: Bidjid og mun yður gefast; leitid, svo munud þér finna; knýid á, og mun fyrir yður upplofid verda.

b) Sérílagi egum vér að bidja Gud um þau andlegu gæði, sem tilheyrta vorri sálu hjálpi, það er; um fyrirgefningu syndanna, styrk í trúnni og voninni, vit og frapta til að breyta eptir hans vilja, megu að standa á móti öllum syndsamlegum tilreygngum, um góða samvitsku og sáluhjálplega endalýft.

Lúk. 11, 13. Jesús sagdi: Ef þér, sem vondir erud, kunnid að gefa börnum yðar góðar gáfur, hverfu miklu fremur mun fadirinn á himnum gefa þeim heilagan Anda, sem hann þar um bidja? Lók. 1, 9—11.

Merkt: a) Þegar Jesús Lærisveinnar beiddu hann að kenna sér að biðja: sagði hann: Þegar þér biðjið, þá segið:

Gadur vor! Þú, sem ert á himnum! helgist þitt nafn; tilkomi þitt ríki; verði þinn vilji, svo á jörðu, sem á himni; gef oss í dag vort daglegt bráð; og styrkgef oss vorar hlundur, svo sem vér og styrkgefum vorum hlundunautum; og eigi leið þú oss í freistni; heldur frelsa oss frá illu. Því að þitt er ríkið, matgurinn og dyrdin að eilífu. Amen!

b) Drottinsleg bæn, Gadur vor, inniheldur í stutta máli allt það, sem hver kristinn maður ætíð á að biðja um og aðbiðja, bæði í sýn til sinna andlegs og líkamlegra velferðar. Þessi bæn kann þannig í stutta máli að útfíra.

Gadur vor! Þú, sem ert á himnum! Það er: þú allra-
hæfile, elífi og almáttugi veraldarinnar Skapari og
Þetta, sem elskar þínar mannskynur langtum heitar
um bælu f.ður á jörðinni gæta elskad sin barn.

Helgist þitt nafn; það er: kenna þú oss að auðsýna í verk-
unum, að vér vörðkennum þig eins fullkemma og
áskellmar = verdugann eins og þú í sannleika ert.

Tilkomi þitt ríki; það er: lát þins Sonar Jesús Krists
nádugu sjénnar, spudugu mannskyni til upplýsingar
og frelsis, meir og meir útbreiddast og koma til gæðs
á jörðinni.

Verði þinn vilji, svo á jörðu, sem á himni; það er:
gef oss náð, að vér sýnum hér á jörðinni, að vér sé-
um reidubúna og oss lángi til að hlýða þér í öllum
hlutum, eins og þínir þénarar hlýða þér á himnum.

Gef oss í dag vort daglegt bráð; það er: gef oss svo
mikit af tímanlegum gæðum til lífsins nauðpurstar

dag hvort, eins og þú-þer, að oss er gagnlegast til
vortar andlegu og eilífu velferðar.

Syrirgís oss vorar stuldir, svo sem vér og syringís-
um vorum stuldunautum; það er: straffa oss efi-
eptir mállegleikum, heldur syringís oss vegna þins
Sonar vor mörgu misbrot, eins og vér viljum gjarn
samlega syringísa þeim, sem oss á móti brjóta.

Og leid oss ekki í freistni; það er: lát oss aldrei yfir-
bugast af þeim freistingum, sem að oss koma, heldur
hjálpa oss til að stríða á móti þeim.

Seldur frelsa oss frá illu; það er: varðveit oss frá öllu
þvi, sem getur orðið oss að skaða á sálu edur lífhama.

Þvíad þitt er ríkid, mátturinn og dyrdin að eilífu;
það er: þú-einn radur styrir allri vortri velferð, og
ert máttugur til að ebla hana, því skal líta les og
heldur styrir allt það góða, sem vér hljóttum, tilheyrta
þér einum.

A m e n ! Það er: vissulega mun það sté, sem vér biðjum
þig um og þú-þer að oss er þéanlegt.

e) Ef vér egum að biðja með bæninni: **Það er vor!**
oss til gagns, þá verðum vér með stöðugum
eptirþánka gæta að meiningunni í orðunum,
og lesa þau með hjartanlegri andakt. Það er hneit-
anleg misbrútan að lesa þessa bæn án umþenkings-
ar og syri síðasafir. Nær væri að lesa hana sjáfr-
nar, svo andaktin betur gæti viðhaldið. Matth.
6, 7. 8.

§. 4. Þegar vér biðjum Gud um rímanleg
gæði, egum vér að fela hans þægilegum vilja á
vald, að hvað miklu leiti hann vilji bænheyrja
oss, þar það másté getur verið hálfum oss edur
öðrum til gagns, að vér sölumst ekki það, sem vér

bidjum um, edur vér fönnum vanbrúka það, sjálfum oss eða öðrum til skada.

Róm. 8, 26. Vér höfum ekki vit á, hvers vér egum að bjða. Jak. 1, 2. 3.

Jak. 4, 3. Þér bjðid og sðlist ekki, af því þér bjðid illa, sem er til þess, að þér fðid því í yðar býlfi.

Meit: Þegar hinn vefi, sem bíður um heilbrigði, edur hinni fataki sem bíður um að sér vegni betur og flæri þessháttar, ekki bæneyrast, mega þeir þar fyrir ekki þenkja, að bænin sé gaglana. Þeir ega miklu heldur vera fullvissir um, að Gud, eptir hans fæti, hjer þeim þénanlegra að þeir fái ekki það þeir umbíða, ega þeir því eingu að síður halda áfram með bæning til Guds, svo að þeir venjist því meit til að hlýða þenun og gæsa sig undir hans vilja.

§. 5. Vér egum að bjða fyrir vorum ná: unga með sömu alvörugéfini og sama hjartalagi, eins og fyrir sjálfum oss, til merkis um, að vér elfum hann og einlæglega sangledjumst af hans velgengni og meit Gud ekki láta voru góða tilgáng verða ólannadann.

1 Tím. 2, 1—3. Fyrst af öllu er, að eg áminni: að gjörast fúli afbeidni, bænit, fyrir: bænit og þackargjördir fyrir öllum mönnum, fyrir Konunginum og öllu Rfirovaldi, svo vér mættum hafa spaft og rósamlegt líferni með

allri guduræfni og siðsemi, því það er gott og lífa Gudi þóknanlegt. Jak. 5, 16.

§. 6. Ef vér egum að geta bedid með þeim hætti, sem Gudi þóknast, megum vér eeki láta vorar hugrenningar hvarfla hín gáð og þángað, heldur snúa þeim til Guds einungis og með audmykt framþerra verar nauðsunjar fyrir hann, með flóðugu trausti á Jesú Krists forþénnustu og fyrirbón, á þess að reida oss á voru eglan verdugleika; þaradæmi egum vér að útrýma úr hjarta voru öllu hatri til nátingans.

Jóh. 17, 20. Jesús sagði í sinni bæn til síns himnesta Föðurs: Eg bid eeki einungis fyrir þessum — mínum Lærisveinum — heldur einnig fyrir þeim, sem munu trúa á mig fyrir þeirra ord. Róm. 5, 1. 2.

Mark. 11, 25. Jesús sagði: Nær þér stándid og bidjist fyrir, þá fyrirgefðu, ef þér hafid sök móti nokkru, svo að yðar fæðir, sem er á himnum, fyrirgefði yður yðar brot.

Merkt: Sá Kristinn, sem er vel uppfæddur, bidur helst með sínum egin ordum, sem eeki munu flerta hann, þegar hann hugsar alvarlega eftir því, sem hann átlar að bidja um, og þá hjartad þemst við. En ef vér viljum brúka þær bænir, sem alrir hafa gjört, egum vér að velja þær, sem ega við vort ástand og innihalda það, sem vér þá sérilagi þurfum að bidja um.

b) Formálinu fyrri framan Drottinlega Bæn
í Goðdómum, talar um það trúnaðartrauð, sem vér
egum að hafa til Guðs, þá vér biðjum. Í fjórðu
Bæninni er talað um timanlegu velgjerningana og
í fimru Bæninni um það andlega, sem vér egum
helst að biðja um. Í fýrundu Bæninni er líka
gétid um hið illa, sem vér egum einum að afbiðja.

III. Skírnar Sakramentid.

§. 1. Skírnid er það heilagt verk, sem
Kristur hefir búið að brúka við þá, sem
ætla að játast undir hans lærðóm, og má
annadhverft dýfa þeim í vatn edur ausa því yfir
þá, í nafni Föðursins, Sonarins og þess heilaga
Anda.

Matth. 28, 18. 20. Jesús sagði: Allt vald
er mér gefið á himni og á jörðu. — Syrir því
farid og gjörð allar þjódur að mínum Læri-
svéinum og skírid þær til nafns Föðursins,
Sonarins og þess heilaga Anda og kénid þeim
að halda allt, sem eg bauð yður og sjáid! eg er
med yður allt til veraldar enda.

Merkt: Í heitari löndum má, án heilsuspillire, dýfa²
þeim niður í vatn, sem skírað ega, en hér í
þessum kalðari löndum verður, heilsungar vegna,
einungis að yfiransa þá vatni, eins og brúkað
var í himni fyrstu kristni, þegar einhver var skírdur
á sinni föttarsæng.

§. 2. a) Med Elfrinni verður maðurinn limur kristilegrar kirkju, til að verða með heilags Anda samverkandi náð, hlutrakandi í þeim þýðarlegu velgjörningum, sem Kristur hefir oss úrvegað.

Gal. 3, 26. 27. Þér erud allir Guds börn af trúnni á Jesúm Krist, því svo margir af yður, sem erud skirðir til að trúa á Krist, þér hafið íklæðst Kristi.

Tit. 3, 5. Því sinni miskunsemi hefir Gud oss hólpna gjört með endurgétningarláugi og endurnýnginni, sem skódur af heilögum Anda.

b) Gud veitir oss í Elfrinni aðgáang til syndanna fyrirgefningar fyrir Kristi sakir, og gjörir svo sem sín elstuleg börn, hlutrakandi í sinni fódurlegri elstu, opnar einnig vög til gleði og farsældar í tilkomanda eilífu lífi.

Mark. 16, 16. Svört, sem trúir og verður skirður, sá mun hólpinn verða, en hvört, sem ekki trúir, sá mun fordæmað.

§. 3. Med að skráast í nafni Föðursins, Sonarins og þess heilaga Anda, verðum vér skuldbundnir til að trúa á Föður, Son og heilagann Anda, sem þann einasta sanna Gud, er alleinn ræður fyrir vorri tímanlegri og eilífri endurlausn og velferð, svo að vér skulum

dýrka hann einann og treysta honum einum,
lífa heidra og elífa hann og hlýða honum af
öllu hjarta; en hér af fylgir þá einnig, að vér
skuld bindum oss til að stríða móti öllum
vondum girndum, og tafa oss vara fyrir
að brjóta hans bod orð-vísitandi, en lífa eftir
Jesú Krísts lærðómi í sönum Guds ótta.

1 Pét. 3, 21. Skírnin er ekki burttekið saur-
unda af líkamannum, heldur sáttmáli góðrar
samvitðis við Gud.

Róm. 6, 4. Svo erum vér þá með Krísti
greftraðir í Skírninni til dauðans, að lífa sem
Krístur er úppvakinn frá dauðum fyrir dýrd
S. Dursfis, svo egum vér að ganga í nýu líferni.

J. 4. Krístur vill að allir menn verði í Skírn-
inni límair þannar frístilegu kirkju, þar
þeir eru endurkennptir með hans dauða, því ega
lífa smá börnin eftir hans villu að skírast.

Mark. 10, 14. Jesús sagði: Leyfðu smá-
börnum til mín að koma og hindrið þau ekki
þar frá, þarad Guds ríki heyrir þvílíkum
til. Matth. 28, 19.

Mark: Þau börn, sem deya áður enn þau hljóta
lífen, koma samt í Guds ríki, því Krístur hefir
endurkennst þau og þeim verður ekki tilreiknað for-
sömun á Skírninni. En hafi foreldrar eða vandanmenn
af ásettu haldið barninu frá Skírninni, þá verður það
þessara ábyrgðarluti, vegna þess þeir þar með sýndu,
að þeir væru linis Krísta bodard.

§. 5. Í Konfirmatíóninni egum vér sjálfir að ítreka og opinberlega endurnýja það heilaga loford, er aðrit gjördu fyrir vora hönd. Þegar vér hlutum sína, sem er: að vér viljum afúcta öllum ógudlegleika, trúa á Gud Föður, Son og heilagann Anda, einnig að auðsýna vera trú með góðverkunum. Til þessa lofords egum vér ætíð alla vora lífs-
tíð að muna, og láta það sífelðlega minna oss á þá trygd og höllustu, sem vér etum Gudi stjóbungr, svo vor trú og ráðvæðni eðli tapist af holdlegu gjálfi.

Opinb. b. 2, 10. Jesús sagði: Vertú trúir allt til dauðans, svo skal eg gefa þér líffins Föðunu.

Eph. 5, 25—27. Kristur elskadi söfnudinn og gaf sig sjálfann út fyrir hann, til að helga hann, þegar hann með ordinu hreinsadi hann í vatns-badinu, svo að hann gæti búið til handa sjálfum sér dýrdlegann söfnud, sem hefði engann blett né hrucku eður neitt þess-
háttar, heldur sé heilagur og óstraffenlegur.

Merkt: Svo opt, sem vér endurminnumst Skírnar-
innar, egum vér að upporfast til nýrrar ár-
vefni og ástundunar í að laga vora lífnad
eprir Krists lærdómi. Þess vegna þó Skírnin
sjálf egi eðli að ítrekað er hún samt sífelð, ávartar-
samt meðal handa oss, til að ebla vora dygd og guds-
hræðslu.

Um Skírnina er talað í fjórða parti Graddanna.

IV. Qvöldmáltíðar Sakramentíð.

§. 1. Sú heilaga Qvöldmáltíð er það heilag verk, er Jesús Krístur innsetti, með hverju fríðu manni ega að eta brauð og drekka vín og þar með verða hluttakandi í Jesú Krísts líkama og blóði, sem offrad var til forlikunar fyrri þá og vegna þeirra synda.

Matth. 26, 26—28. Mark. 14, 22—24. Lúk. 22, 19. 20. 1 Cor. 11, 23—26. Þorðerra Jesús Krístur, á þeirri nóttu, sem hann svífinn var, tók hann brauðið, gjörði það þakir, brant það og gaf sínum Lærisveinum og sagði: takid og etid, það er minn líkami, sem fyrir yður verður gefinn; gjörid það í mína minningu. — Samuleidis eptir qvöldmáltíðina, tók hann kálkinn, gjörði það þakir, gaf þeim hann og sagði: dreckid allir hér af, það er kálkur ens Nýja Testamentis í mínu blóði, sem fyrir yður úthellist til fyrirgefningar syndanna; gjörid þetta svo oft, sem þér það dreckid, í mína minningu.

§. 2. a) Með innsetningu þeirrar heilögu qvöldmáltíðar hafði Jesús þann tilgang að styrkja fríðna menn í trúnni og upp;

örfa þá til lofsgæfilegrar ástundunar í freisilegu líferni.

Lúk. 20, 19. Jesús sagði: Gjörid það í mína minningu.

b) Þegar vér meðtökum Qvöldmáltíðar Sakramentíð, egum vér að minnast Jesú Krists frídægjandi dauða, ofa til hugunar og fullviðsú um, að allar vorar syndir séu ofs, hans vegna, fyrirgefnaar, ef vér einungis til einkum ofs hans forþénuftu með sannri yðnu og lífandi trú.

Lúk. 22, 19. 20. Jesús sagði: Þetta er minn líkami, sem fyrir yður verður gefinn — Þessi Kaleikur er það Nýja Testamenti í mínu blóði, sem fyrir yður úthellist.

c) Vér egum að láta þá heilögu Qvöldmáltíð uppörfa ós til, að vér með innlegasta þacklætti metum mikils það, að Jesús Krstur leid þúngar qvalir og fórnfærði sig sjálfann í vörn stad, og með því að neyta opinberlega þessarar máltíðar, egum vér honum til vegsemdar audsýna, að vér viðurkennum hann sé vor Tréllari og sáluhjálpari.

1 Cor. 11, 26. Svo opt, sem þér etid af þessu braudi og dreckid af þessum Kaleik, skulud þér fanngjöra dauða Drottins þáng: að til hann kénur.

d) Því vér meðtokum brandið og vínið, komumst vér í nákvæmstu sameiningu með Jesú Krísti vorum Frelsara, sem gjörir oss hlutakandi í sínum allrahetlagasta líkama og blóði, og þar með innfiglar, að vér sénum meðteknir til þess nýja náðar sáttmála, hvern hann, svo sem vor Medalgangari, hefir samid millum Guds og vor.

1 Cor. 10, 16. Sá blesaði þaleikur, hvern vér blesuim, er hann ecki hluttekning-í Krists blóði? Það braud, sem vér brjótum, er það ecki hluttekning í Krists líkama?

Gebr. 8, 6. Krístur hefir ódlast svo miklu æðra embætti, sem hann er Medalgangumadur betri sáttmála, hverr einnig, stendur á betri fyrirheitum.

e) Þegar vér minnumst þeirrar óransákanlegu Jesú Krists elsku, sem í Qvöldmáli; tíðinni verður oss fyrir sjónir sett, á heitasta elska aptur á móti uppgeifjast í vorum hjörtum; það á líka að knýja oss til að elska hverr annan innbyrdis, eins og þá bræður, hverja Krístur hefir allasaman endurleyft.

Jóh. 13, 35. Þar af skulu allir þeckja, að þér erud mínir Lærifveinar, ef þér elstid hverr annan.

1 Cor. 10, 17. Það er eitt braud og vér margir erum einn líkami; því vér erum allir hluttakandi í því eina braudi.

§. 3. Það er nauðsynlegt að vér prófum sjálfa oss, hvert vér getum eins og verðugir gæstir, gengið til Guds bords; því þeir einir hafa gagn af Sakramentinu, sem meðtafa það verðuglega, en hinir óverðugu ávinna sér þarómóti Guds straungu reidi.

1 Cor. 11, 27 — 29. Sverr, sem etur af þessu braudi eða dregur Kaleik Drottins óverðugur, sá misbrýtur móti Drottins líkama og blóði; en hvert einn prófi sig sjálfaun og eti svo af braudinu og dregi af Kaleiknum.

§ 4. Þegar vér viljum réttlæga prófa sjálfa oss, þá egum vér:

1) Ald ransaka vort hjartalag í tilliti til Krists og hans fridþægingar, svo vér getum vitad, hvert oss, svo sem ybrandi manneskjum, sýnist mikils umvarða að finna náð hjá Gudi einum, vegna Jesú Krists og með trúnni á hann.

2) Egum vér að ransaka sjálfa oss, hvert það sé vor eirlægur ásetningur, hér eptir með alvarngéfní að stríða á móti öllum syndugum tilloekunum og af alúd vilja fylgja Jesú lærðómi, svo oss fari meir og meir fram í ráðvændni og sonnum Guds ótta.

Sérhvert sá gengur óverðuglega til Guds bords, sem eptir það hann þannig hefir prófað sig nákvæmlega, finnur ekki hjá sér það hungar;

sar, að hann vildi leita náðar hjá Gudi, með trúnni á Krist, hafa einlægann ásetning að betra sig og láta sér fara fram í dygd og Guds ótta.

1 Cor. 2, 2. Eg tók fyrri mig að fara ekki með neinum annann lærdóm, þegar eg var hjá yður, enn um Krist og hann krossfestann.

2 Cor. 5, 14. 15. Krista fjærleiki þvingar oss, með því vér ályktum svo, að ef einn hefir dáið fyrir alla, þá sé svo gott, sem þeir séu allir dandir; nú hefir hann fyrir alla dáið, svo að þeir, sem lifa, skulu hér eptir ekki lifa sjálfum sér, heldur honum, sem fyrri þá er dáið og upp aptur risinn.

Merk: a) Í Skrifastólum verðum vér sérilagi áminntir og upporfaddir til að prófa nákvæmlega sjálfa oss, þegar Skrifasabirnin, með sínum guðlegum untolum og áminningum, minnir oss á skyldu vora við Krist, og brýtur fyrir oss, að vér megnum sífelðlega lappkossa, að vera dygdaudngir.

b) Það stendur engannvegin í Prestsins valdi að fyrirgefna syndirnar, því það er Guds eini. En Presturinn gétur einungis eptir Guds fyrirheitum, tilfagt oss og bodað: að Gud hafi víssulega fyrirgefið oss vorar syndir vegna Jesú Krista, ef vér yðrumst þeirra af hjarta og trúum á Krist. Þessvegna hafa yðrunarlaust ekkert gagn af að ganga til skrifta og altaris, heldur verður þeirra ábyrgdashlutur því þíngrí, þar þeir vanbrúka þetta til að hylja með vöndu sína og að gjöra sig að Guds orði.

Um þá heilögu Qvöldmáttid er talað í þeimta Parti
Fræðanna.

Attundi Kapítuli.

Um mannanna síðasta ástand.

§. 1. Þó danda:stundin sé öllum ó-
vís, þá er samt víst að allir menn, sem á
jörðinni lifa allt til veraldarinnar enda, ega einu-
sinni að deyja, því allir þeir eru syndarar.

Róm. 5, 12. Syndin er af einum manni
komin í heimin og dandinn vegna syndar-
innar, þannig hefir dandinn innþreyngt sér
till allra manna, því þeir syndgudu allir.

Merk: að Það er mjög hættulegt og heimskulegt,
að stjóta á frest sínum undirbúningi til dand-
ans, vegna þess sú manneskja kannst sé úng eða
með góðri heilsu og lénnir sér einkis meins, því
dandinn kippir morgun burtu á besta aldri. Svo
veit helður enginn hvert dandinn mun koma hast-
æflega að, eða með aðdraganda; enginn gétur helð-
ur fyrirsagt, hvert hann mun fá fari á að undir-
búa sig, þegar hann á hér við að stjóta; því fæst-
ir eru svo öruggir á danda:stundinni, að þeir geri
með alvörugæfni og flögri umþenkingu hugsað
um sína sálshjálparfni.

b) A sóttarsænginni er tíminn ofnaumur til að fá viðbjóð á þeim lestum og hégóma elsku, sem óþrúðu synharanum, meðan hann var heill og ósjúkur, frá að trúa á Jesum Krist og elska hann; hugarsfarid umbreytist ekki heldur af því, þó maðurinn, meðan háskinn vofir yfir, fyllist upp af hræðslu og qvída fyrir eynd og qvol um alla eilífd; því vér sjáum allt of opt að þeir, sem með miklu hugar ángri losa bót og betrun á sóttarsænginni, snúa strax, sem þeir eru orðnir heilbrigðir aptur, til síns syndsamlega lífnáðs-
ar, og sýna þar með, að þeirra ángur hafi ekki komid af einlugu hjarta, og að lyfslu til ens vonða er af laungum vana orðin svo rif í fálunni, að hún getur ekki orðid niðurtjæfð, nema með lángránka
Arði og baráttu.

c) Þar fyrir er ráðlegast að búa sig undir dand-
ann frá unga aldri, og stríða strax á móti öllum illum girndum, undir eins og þar tala til að breiða sér, en lapplosta þar á móti að komast með lifandi trú í sameiningu við Krist sinn Endur-
lausnara og fylgja hans eptirbæmi, því eins og ógublegir fofherbast meir og meir, svo þeir, með því að halda áfram í syndunum, hafa enga bygðar og gubhræðslu tilfínningu, svo styrkjast hinir gub-
hræddu daglega með samverkandi náð hellags Andas, af að yðfa sig sífelðlega í gubhræðslu, og þannig undirbúa handa sér fríd og sögnud í sam-
vitfunni, sem er sú stærsta farfæld í þessu lífi; en ógublegir aptur á móti, bafa sér með lostum sínum stærstu qvol og órófemi. Þegar dandinn aðfémur, eru þeir gubhræddu hughraustir og óqvíðnir, en hinir ógublegu flélást, og annaðhvort falla

í eröxningu, ellegar með þánskalyfi seðva niður
í blinda forherðingu.

§. 2. Sálín, sem er ódandleg, fer strar, sem
hún er stílin við líkamana, til síns samastadar,
annadhvert í eilísa gleði edur eilífur qualir,
eptir því, sem andurinn hefir lifað í þessum heimi
vel edur illa.

Lúk. 23, 43. Jesús sagði við ydrandi ræningj-
ann á frossinum: Sannlega segi eg þér: í dag
skaltú vera með mér í Paradís. 2 Cor. 5, 8.

Jóh. 5, 24. Jesús sagði: Sværr, sem heyrir
mín ord og trúir þeim, sem mig sendi, sá hefir
eilíft líf og hann kemur ekki til fyrirðæming-
ælnnar, heldur hefir hann farid frá dauðan-
um til líffins.

Lúk. 16, 22, 23. Jesús segir í eptirlífinz-
unni: Sá sátæki dó og var borinn af Englum
í fadn Abrahams. Sinn ríki dó lífa og var
grestradur, en sem hann upphóf sín augu í
helviti, var hann í qvölunum.

§. 3. Næsta degi skal líkaminn upp-
vekjast úr daptinu og samtengjast aptur sál-
inni, verður hann þá óförgengilegur.

Jóh. 5, 28, 29. Jesús sagði: Sá tímiamun
koma, á hverjum allir þeir, sem í grófumun-
eru, munu heyra Guds Sonar raust, og þá
munu þeir, sem gott hafa gjört, upprísa til

sælu, en hinir til fyrirðæmingar, sem illt hafa aðhafst.

Post. Eb. 24, 15. Postulium Páll sagði: Eg hefi þá von til Guds, að áptir muni koma upprísa framlidinna, bæði réttláttra og rángláttra.

1 Cor. 15, 42. Líkama þeirra, sem deya, verður rotnanlegum nidursád, en hann mun upp aptur rísa óforrotnanlegur; honum verður andvirdilegum nidursád, en hann mun upprísa veggisamlegur; honum verður nidursád veikum, en hann mun upp aptur rísa frógtugur; náttúrlegum líkama verður nidursád, en upp aptur mun rísa andlegur líkami.

5. 4. Þær manneskjur, sem verða lífs á jörðunni, þegar dómsdagur kemur, deya að sonu ecki, svo að sál og líkami skiljist að, en þær munu samt umbreytast, svo að þeirra forrotnanlegi líkami verður á angabragði óförgengilegur; enginn maður veit hvenær þessi dagur muni koma.

1 Cor. 15, 51. 52. Sjá! eg segi yður leyndardóm: vér munum ecki allir sofna, en allir munum vér umbreytast og það skyadilega, á einu angabragði, við hinn síðasta lúdur hlóm; þó lúdurinn mun gella, og hinir framlidnu munu upprísa óförgengilegir, en vér munum umbreytast.

§. 5. Kristur mun með dýrðlegum hætti opinberlega dæma alla menn eptir upprifuna og aughýsaforir öllum: að guðhræddir eru verðugir til að lifa í vegsemd og fögnuði eilíflega; en ógudlegir þarómóti munu verða því straffi miðir: kastadir, sem þeirra illverk hafa tilnumid.

Post. Eb. 17, 31. Gud hefir tilsett víssann dag, á hverjum hann ætlar að láta þann mann, sem hann hefir þar til sett, dæma rétt alla jarðarinnar innbyggjendur; þarum sannfærir Gud alla með því, að hann uppvakti þann mann frá dauðum.

2 Cor. 5, 10. Vér egnum allir að opinberast fyrir Kristis dómstóli, svo að hvert einn úr bótum beri eptir því, sem hann hefir aðhæft í líkamans lífi, hvert sem það hefir verið gott eður illt.

2 Thess. 1, 7. 8. Þegar Drottinn Jesús opinberast af himni með sínum Engla her og loganda eldi, til að hegna þeim, sem ekki vildu aðhyllast Gud og straffa þá, er ekki vörð hlýðugir Evangelíðs vors Drottins Jesú Krista.

Merk: Sérhver sála dæmist strax, eptir að hafa erfarin úr af líkamannum, og verður henni vísað annaðhvort til eilífrar gleði eður eilífra gvala. Þebr. 9, 27. En á síðasta degi, þegar sálirnar eru að nýu orðnað samtengdar líkamnum, mun Kristur, sem Bonúngur og Serra,

samansafna þeim, svo hans réttvísni dómur verði þeim öllum undir eins kunnur, til vitnisburðar um hans sjórnun áð manngreinar álits, og svo þar megi sjálfir finna, að þeim sé engiun óréttur gjört. Matth. 25, 31 — 46. Róm. 2, 16.

§. 6. Eilíft líf er það dýrðlega og sælu-
fulla ástand, í hverju gúðhræddir menn
æfinlega lifa í gledilegustu sambúð með Jesú
Kristi, góðu Englinum og öllum heilögum, áð
þess að áreitast lengur af nokkurri synd eður sorg,
en njóta óumræðilegrar huggunar, friðar og ságu-
adar af að skóða Guds dýrd, sem andsynir sig í
hans mörgu dáfendur verkum, þar þeir einnig lösa
og vegsanna Gud hverr með öðrum og æfa sig í
dýgðinni og fjærleikanum eftir Guds vilja.

Matth. 25, 34. Jesús mun segja við þá
Komid hingat þér, blefsaddir af mínum Födu-
ur, eignist það ríki, sem yður er fyrirbúð frá
veraldarinnar upphafi.

Jóh. 17, 24. Jesús sagði í bæninni til síns
himneska Födu: Eg vil að þeir, sem þú
gaffst mér, stuli vera hjá mér, hvar sem eg er,
svo þeir sjái mína dýrd, sem þú gaffst mér.

Sebr. 12, 22. Þér komid til borgar Guds
lifanda, til þeirrar himnesku Jerúsalem, og
til margfjöldar margra þúsund Engla.

Opinb. b. 21, 4. Gud mun þerra öll tár af þeirra augum og dandinn mun ekki lengur vera til, ekki harmur né qveinan, né heldur þína mun lengur til vera.

Róm. 2, 10. Geldur, vegsemi og frið skal hverr sjá sölust, sem gott gjoir.

§. 7. Þyrirðæmingin, sem annars kallast eilífur dauði, er það kvalafullt og vona: laust ástand, í hverju ógudlegir sárlega qveljast af þeirra nagandi samvitku, og hvar þeir, í hinna ógudlegustu vondu anda og illra sálva sambúð, finna til heiggilegustu verkana af sínum fyrri illgjörðum, þarð brotnandi lystir, hverjum þeir þá ekki gétu fullnægt, undir eins auka þeim qvöl og þínu.

Matth. 25, 41. Jesús mun segja til þeirra: Farid frá mér, þér bálvundu! í þann eilífa eld, sem fyrirbúinn er Djöflinum og hans árum.

Mark. 9, 48. Jesús sagði: Þeirra ormur deyri ekki og þeirra eldur slokknar ekki.

Jóh. 3, 36. Þvorr, sem ekki trúir Synin: um, skal ekki sjá lífð, heldur varir Guds reidi yfir honum.

Róm. 2, 9. Grellingar og harmqvæli foma yfir allra þeirra manna sálir, sem illku drýgja.

§. 8. Á síðasta degi mun vor heimur forgánga með öllum sínum gæðum; en guds hræddir munu ætíð vera hjá Drottni, og með þessari von skulum vér hughreysta hver annann.

2 Pét. 3, 10. Dagur Drottins mun koma, sem þjófur á nóttu, á hverjum himnarnir munu með miklum gný forgánga, en höfuðsképurnar í eldi bráðna og jordin og þau verk, sem á henni eru, munu upp brenna. 1 Thess. 4, 17. 18.

Gudi sé lof og dýrd ad eilífu, Amen!

S t u t t

A g r i p

af

Hofud : Lærdómunum frístilegra Trúarbragða.

1. **E**inn einasti sannur Gud er til, sem hefir skapað heiminn, viðheldur og stjórnar honum til gagns og gleði öllum sínum lifandi sképnum, en sérilagi þeim skynsemdar-fullu til velferðar.

2. Þessi Gud hefir allra stærstu eginlegleika og er sá allra fullkomnasti í makt, speki, gæðsku, heilagleika og réttlæti.

3. Seileg Ritning, sem inniheldur Guds vilja og ráðstöfun, að svo miklu leiti, sem þan sérilagi eru manneskjnum viðkomandi, þennir oss að dýrka Gud, sem Fædurinn, Soninn og þann heilaga Anda, er allir-hafa eina veru og sömu guddómlegu tign.

4. Manneskjan var í upphafi, þegar Gud hafði skapað hana, saklaus og góð, en hún spillti sér sjálfri, með því að brjóta fríviljuglega á móti Guds lögmáli; þar af varð hún syndug og óhæfileg til að taka á móti þeirri sálu, sem Gud hafði henni ætlað.

5. Jesús Kristur, sem er eingétinn Sonur þess himneska Fædurs, varð maður, svo hann gæti endurleyft syndugt mannkyn frá þeirri eynd, sem það hafði með syndinni steypt sér í; hann sýndi monnunum þar fyrir með sinni kunningu, hvað Gud af sinni miskunnarfullu elsku hefði ályktad um þeirra frásun, útvægadi þeim aðgáng til hennar með sinni fríviljugu þínu og dauða, og staðfesti líka með sinni uppreisnu og himnasör þá vísu, sem hann hafði gefið þeim um eilíft líf. Nú stjórna hann öllum heiminum ásamt Fædurinum með guds dómlegri makt og veldi og ber sérílagi umhyggju fyrir summa endurleystra eilífri sálnhjálp.

6. Sá heilagi Andi leidir oss með Krists lærdómi til apturhvarfs frá syndunum og til trúarinnar á Krist, svo vorar syndir verði oss fyrirgefnar; hann hjálpar oss einnig til betrunar og framfara í dygd og guðhræðslu, svo vér getum orðid hlnttakandi í þeirri sáluhjálpi, sem Kristur hefir oss útvægad.

7. Vor trú á Jesúm Krist á að sýna, hvert hún sé fróptug, með því að vér lífum eptir vorri skyldu bæði við Gud, við sjálfa oss og við náúngann, eptir því, sem Gud og Kristur hafa skipað oss í heilagri Ritningu.

8. Gudi erum vér skyldugir um, að til-
bidja, óttast og elska hann, hlýða honum og
reida oss á hann einann, losa hann, þacka
honum og ákalla hann, einnig taka oss vara
fyrir öllu því, sem í nokurn máta stridur
móti þeirri virðingu, sem vér egum honum
að veita.

9. Sjálfum oss erum vér skyldugir um,
að bera tilbærilega umhyggju bæði fyrir sálu
vorri og lífama, sem og vorri tímanlegu vel-
ferð, en þó sérílagi gæta vor að varast allt
Alt og syndsamlegt háttalag og vana, svo
samvitskan hverki ofþýngist, né vér lidum
tjón á vorri sönnu velferð; vér erum þarán-
ót fullvissir um Guds náð og gétum ætíð með
sonarlegu trúnadat = trausti leitad hælis hjá
honum, ef vér kappkostum að vera góðar og
dygd-audugar manneskjur, eptir Jesú lærðémi
og eptirdæmi.

10. Náúnganum erum vér skyldugir um,
að elska hann eins og sjálfa oss, vera því ætíð
reidubúnir til að gjöra það sama við hann, sem

vér fjósa vildum að hann, í líkn tilfelli, gjörði við oss; en aldrei taka oss nektud það fyrir hendur, sem í einhverri máta kynni skerða hans tímanlega eða eilífa velferd.

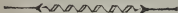
11. Vér egum að hafa Guds ord yduglega um hend, þar það er hið besta meðal til vorrar upplýsingar og helgunar, líka egum vér yduglega að vegsama og ákalla Gud, svo hugur vor þar með uppfyllist af elsku til Guds og laugun eptir að gjöra hans vilja.

12. Vér egum að leggja allt fapp á að virða mikils og halda vorn Skirnar sáttmála, því með Skirninni hefir Kristur látið gjöra oss að linum sinnar kirkju og gæfid oss rétt til sína dýrmætu velgjörninga.

Í Dvöldmáltíðar Sakramentinu gjörir Jesús Kristur oss hluttakandi í sínum lífama og bióði til fullvissu um, að vorar syndir séu oss fyrirgefnar, ef oss af hjarta ángrar, að vér höfum drýgt þær; og einsetjum oss að láta oss fara fram með trúnni á hann, í ráðvæðni og í vorum Kristindémi; þar fyrir egum vér líka að brúka þetta sakramenti með hjartanlegri andakt, eptir að vér áðnt höfum nákvæmlega og alvarlega prófað sjálfa oss.

13. Gudhræddra sálir Foma eptir dand:
ann til eilífs lífs og eilífrar sælu í samfé-
lag með góðum endum, hjá Kristi sínum
Endurlausnara; en þá ógudlegir deya, fara
þeir í samfélag vondra anda og hreppa þar
qualit og ángist, sem er mállegt straff fyrir
þeirra illgjördir.

14. Guds alvísá ráðstöfun hefir tilsett
vissann dag, á hverjum þeir dandu líkamir
munu úr sínu dapti uppvefjast og samteng-
jast þeirra sálum, þegar Kristur mun láta þá
alla mæta opinberlega fyri sínum Dómsstóli,
og þá forgengur sú veröld, sem nú er.

Bygott

